Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelband - Cod. Ettenheim-Münster 402

[S.l.], [16. Jahrh.]

urn:nbn:de:bsz:31-134730

Visual Library

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

E. M. 402

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
gefördert
durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Ettenheimmünster 46

[.]no de confessione

Penitentia paradisum aperit spem salutis confert et
ad patriam celestem ducit in consortium angelorum
collocat consortem de filio perditionis facit filium dei
non est ergo differenda propter periculum quia ut dicit
Augustinus sicut nihil morte certius ita nihil
incertius hora mortis

Multi putant que sint peccata venialia et que mortalia
dicto in aliquo faciendo et si non in toto aliqua
tamen assignabo Augustinus in quadam omelia
enumerat Sacrilegium homicidium adulterium fornicationem
falsum testimonium rapinam furtum Superbiam iram
invidiam et longam iracundiam Ebrietatem si sit
assidua esse putat peccata mortalia et si quis eorum
compedierit in se dominari cognoverit et longum spatium
penitendi habuit et satisfaciendi et non penituerit
et propterea non satisfecerit eterna flamma condempnabitur
Que autem sint peccata venialia hec in tercia notemus
Quando aliquis in cibo vel potu plus accipit quam sit necesse
Si plus loquitur quam oporteat vel plus tacet quam expediat
Si pauperem clamantem petentem exasperavit Si
sanus aliis ieiunantibus prandere fuit et cenavit
Si sompno deditus ad ecclesiam tardius surgit ut venit
Si in carcere positos tarde visitavit Si discordes
ad concordiam revocare noluit Si plus proximum
vel filium exasperavit quam oporteat [illegible]
voluntate aut voluntarie adulari noluit [illegible] Si [illegible]
esurientibus cibaria minus dele[illegible]
Si se in ecclesia verbis ociosis [illegible]
Si in caritate [illegible] pro veritate [illegible]
vel si maledixit

G. B. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

Item apostolus ad Romanos nominat in epistola quadam
quedam peccata mortalia ut eciam quod nostra iniquitas
malicia superbia elacio avaricia que est ydolorum
servitus veneficia inimicicie contenciones ire
rixe invidie dissensiones emulaciones commessaciones
et hiis similia

De septem peccatis mortalibus oriuntur hec vicia

Item de inani gloria oriuntur hec vicia inobediencia
iactancia ypocrisis contencio pertinacia discordia
presumpcio

De invidia nascuntur hec vicia susurracio odium
detractio exultacio in adversis afflictio in prosperis

De tristicia oriuntur tenuitas mentis rancor desperacio
torpor circa precepta vagacio mentis illicita

De avaricia nascuntur prodicio fraus fallacia
periurium inquietudo mentis cordis abstracio

De ira eciam pullulat rixa timor mentis contumelia
contumelia clamor indignacio plena blasphemie

De ventris ingluvie oriuntur hebitudo sensuum
inepta leticia immundicia multiloquium iactancia

De luxuria oriuntur septem vicia precipitacio amor
presentis seculi horror inconsideracio desperacio futuri seculi
inconstancia

Superbia

Septē enī dicunt' pcc̄a mortalia s. Inanis gl'a Invidia Accidia Ira Avaricia Castrimargia luxuria Primo ergo videndum est de Inani gl'a q̄d sit vn dicat' et quot sunt eius sp̄es Inanis gl'a est inordinatus animi motus quo aliquis desiderat p̄priam excellenciam ut alios honore p̄cellat et di' q̄i exinanibus .i. vanis glorians Spēs eius sunt hee Elacio Superbia Arrogancia Insolencia ypocrisis Contencio Jactancia Contemptus presumpcio Inobediencia // Elacio ē animi tumor quo quis non vult spati maiorem vel minorem Superbia ē ai tumor expp̄io honore vel dono sup alios se extollens et asup et eo vs re / Et dt Augustinus Quid ē superbia nisi de alto loco gestire velle videri q̄d non est Arrogancia ē ad motus quo quis movet' ad Jactanciam se habē q̄ no hz vel hebit Insolencia ē ex q̄ rese q̄i terrō despert verba gestos p̄tre Contencio ē impugnacio veritatis q̄ expellit' veritas ē falsitas succedit // Contumelia ē Injuria verbis dicta ē ptine' sub pcc̄o Ire Contemptus ē id ad quod aliquis tē tene' negligere agere presumpcio ē specialis sibi actu astribere q̄d ē aliorum Inobediencia ē suo prelato vel superiori in licitis no obedire Irreverencia ē debitam reverenciam denegare

Avaricia

Avaricia est Cupiditas acquirendi vel ~~hec~~ retinendi
et sunt eius species Ambicio Symonia Usura Periurium
furtum mendacium Rapina violencia Inquietudo
dolus Iniusticia Iniusta iudicia Obstinacio
que omnes ad invicem connexe et simul sunt ad avariciam
reducuntur Ambicio vero solum est in ~~appetitu~~ appetitu
rei sive eius honoris et sic eciam primi parentes leguntur
fuisse avari quia cupierunt esse sicut dii scientes
bonum et malum Symonia est studiosa voluntas
emendi vel vendendi aliquid spirituale Usura est
Cupiditas studiosa aliquid recipiendi ultra sortem
ut si quis denarios mutuat et accipiat plures ~~vel~~ ultra
Sed quia usura duobus modis accipitur dicimus quod usura
est quicquid plus accipitur quam datur Periurium est mendacium
cum iuramento firmatum Furtum est abstractio
rei aliene invito domino Latrocinium est patens
contrectacio ut fama dicit Mendacium est falsa significacio
vocis cum intencione fallendi Rapina
est violenta contrectacio rei aliene violencia est
iniuria coacta ut si quis aliquem iniuste cogit
vel aliquid ei aufert Inquietudo est aliquem commovere
iniuste ad iniustum iudicium faciendum Dolus
est fraudulenta decepcio Obstinacio est pertinacia
mentis indurate in malo ita quod homo sit impenitens

Luxuria

Luxuria est incontinentia corporis et dicitur a luxu
quasi a luxui sibi et potus solum nasci
Dividitur autem in has species: fornicationem, adulterium,
incestum, raptum, stuprum et peccatum contra naturam. Fornicatio
est actus carnalis qui fit seu exercetur cum meretricibus
viduis et ceteris pluribus concubinis. Stuprum est
ipsa illicita virginum defloratio. Adulterium est
ad alterius thori accessio seu violatio alterius thori.
Incestus est consanguineorum vel affinium abusio. Raptus
est cum puella de domo patris violenter educitur
ut corrupta in uxorem habeatur. / De vicio contra naturam dicetur infra

De nocturna pollucione distinguit Augustinus quod aut
accidit ex crapula aut ex superfluitate nature aut nota
infirmitate vel ex precedenti cogitatione. Si ex crapula
venialiter peccat [struck]. Si ex superfluitate nature
vel infirmitate non est peccatum. Si autem ex precedenti
cogitatione et ardore libidinis tunc est peccatum mortale.

De coitu coniugali est notandum quod quatuor modis
coniungitur: ut causa prolis habende et tunc non nota
peccat sed meretur; aut causa reddendi debitum et tunc
similiter non peccat; aut causa incontinentie vitande cum
convenit conclusive et tunc est veniale secundum quosdam;
ego tamen nullum credo propter compensationem dupplicem dictis
propter fornicationem committendam sua uxore habeat etc.
Aut causa [struck] libidinis compellendi cum cogitur
fere quod non multum appetit et tunc credo ipsum
gravissime peccare / aut cum cognoscit uxorem contra solitum morem
sive contra naturam tunc nequissime peccat / et dicit Thomas sacerdos
in coitu coniugali secundum dignitatem propter nulla
seu pena ad maiorem penam iniungat

Ira

Ira est quedam animi tempestas qua quis ad aliquid commovetur. Dividitur autem in has species. Videlicet rixam discordiam iniuriam impatientiam contumeliam protervitatem maliciam nequiciam malignitatem furorem homicidium. Videlicet est scelerata animi rancor et pestis dicitur in scelerata ira. Rixa est motus ire in contumelia est iniuria verbis dicta. Impatiencia est animi motus non refrenans. Protervitas est subitaneo motu in verba prorumpere obiecta. Malicia est qua quis alteri damnum molitur. Nequicia qua aliquid invidet quod nequit. Furor est in scelerata animi tempestas cum toto motu prorumpens. Homicidium est actu vel voluntate alterum mortem moliri

Gula

Castrimargia seu gula est excessus in cibo aut et potu et huiusmodi. Dividitur autem in has species. Ebrietatem crapulositatem inabstinentiam immoderantiam prodigalitatem inhonestatem. Crapulositas est excessus in cibo. Ebrietas in potu quod alio nomine crapula. Prodigalitas est dare non danda. Inabstinentia est debito tempore non continere. Immoderantia est interiores appetitus super signis exterioribus demonstrare. Inhonestas est lauciorem ferculam acquirere et cetera cum operam dare

Invidia

Invidia est dolor exaltacionis felicitate aliorum torquens ut quando aliquis exaltacionis felicitate torget et videt alium meliorem se vel divicie et dolet et dicit absconde quod bona alterius invidus videre non potest. Dum aut in has species detractores ingratitudines mali invectores boni dissipatores depravatores. Detractio est inter alios discordias seminare. Depravatio est bona alterius tacere. Ingratitudo est de bonis habitis laudes deo et hominibus non reddere vel tacere. Invidia est bona alterius nolle videre.

Accidia

Accidia est ad torpor quo quis bona negligit inchoare vel inchoata consumare et sunt eius species hee: desidia, pigricia, pusillanimitas, negligencia, imprudencia, desperatio, tepiditas. Synonima: desidia est pigricies qua quis facienda formidat aggredi vel inchoatum perficere. Pusillanimitas est mentis angustia qua quis aggredi multa timet. Negligencia est ad torpor qua quod non perficitur quod exequi timet. Imprudencia est cordium obtenebratio mentis qua quis male distinguit virtutes viciorum ut si quis cavet avariciam et incidit in prodigalitatem. Ignavia est torpor quo quis in nullo opere adhibet discretionem.

Item in confessione attendenda sunt hec xii° Quis
quid ubi per quos quotiens cur quomodo quando / Quis

no

corpore coniugatus vel continens clericus vel laicus religiosus
vel secularis Consanguineus vel affinis compater vel commater
patrinus vel matrina filiolus vel filiola / Quid
utrum sit occultum vel manifestum Ubi si in loco sacro
vel prophano Per quos utrum mediantibus personis
ecclesiasticis peccaverunt quibus malum exemplum prebuit
et fecit peccare / Quotiens / Quotiens quia multiplicitas
aggravat peccatum Cur si temptatione pulsatus et
vel ipse ea quesivit Quando utrum cum muliere vel aliter etc.
Quando utrum diebus festivis seu ieiuniorum
vel aliis etc.

Nota decem sunt genera hominum qui confitentur
sine penitentia Primi qui habent affectum quod non possunt
separari sed peccato mortali Secundi portantes odium
adversus aliquem vel malam voluntatem Tercii
sunt illi qui accipiunt penitentiam sed nolunt finem propositum
abscindi de tempore ante sicut Quarti sunt qui dividunt
confessionem dicendi unam partem uni aliam alteri Quinti
sunt qui dimittunt unum peccatum confitendo sicut et alia
confitentur et despiciunt recipiunt penitentiam Sexti qui
detinent rem alienam et non restituunt si possunt vel
non possunt non petunt indulgentiam vel relaxationem
temporis infra quod possunt satisfacere de hac re / Septimi
sunt illi qui diligunt amplius vel timent hominem vel
aliam rem quam deum nec dimittunt peccatum mortale
propter deum vel amorem dei sed propter verecundiam vel
timorem populi vel hominis et qui magis obediunt homini
quam deo

Octaui sunt qui sciunt quod male fecerunt et non
penitent quia sic non sunt contriti que est prima
confessionis || Nonum sunt illi qui malum fecerunt et
dixerunt alium et voluit sic ei vendicari
satisfaciendo sibi propter corporis supplicium

Decem precepta

Primum preceptum non adorabis deos alienos quod dat
unum deum Contra id preceptum sunt Sarraceni et
alii qui adorant ydola Item illi qui adsunt seu docent
aut credunt arte nigromantie Item qui faciunt vel fieri procurant
vel consenciunt sortilegia vel divinaciones aut in ipsis
credunt vel qui caracteres consimiles querunt vel accipiunt
vel spem in illis habent vel ad eos recurrunt Item illi
qui totam spem suam in aliis vel viribus propriis vel
consilii vel amicis vel plus in ipsis quam deo confidunt
Item illi qui plus diligunt hominem vel mulierem vel aliam rem
quam deum vel timent aut honorant

Secundum preceptum non assumes nomen dei tui in vanum Contra
preceptum sunt illi qui iurant sine causa licita et si iurant verum
peccant et multo forcius si falsum iurant Iuramentum enim
debet habere tres comitancias veritatem iudicium et iusticiam
Item iurantes per membra dei et beate virginis et qui deum et
sanctos maledicunt vel sanctos despiciunt vel blasphemant multum
faciunt contra id preceptum sicut est contra primum

Tercium memento ut diem sabbati sanctifices contra illud preceptum
faciunt illi qui die dominica vel aliis diebus festivis
laborant faciunt seu fieri faciunt opera servilia contra preceptum
Item qui vacant potacionibus et vanitatibus et coreis et ioculatoribus
et cantalenis in hospitiis Item qui missis et aliis divinis
non intersunt devote et reverenter non audiunt vel alios
qui possunt et non audiunt et qui magis ioculatores et
inutilia audiunt quam verbum dei

Quartum honora patrem et matrem scilicet carnales et spirituales. Contra illud preceptum faciunt qui parentibus carnalibus non obediunt nec reverentur eos nec honorant ipsos vel qui eos facto vel dicto provocant vel per alios offendunt. Item qui eis in necessitatibus non subveniunt. Item illi qui patres suos spirituales quibus obedire tenentur contempnunt et non obediunt eis in hiis potissime que salutem animarum concernunt, ut in excommunicatione que sive excommunicatio lata iuste vel iniuste est timenda.

Quintum preceptum non occides. Contra hoc faciunt illi qui aliquem vel aliquos percuciunt vel aliud occidunt vel prestant consilium auxilium vel favorem et qui resistere nollent cum possent. Item qui potum per quem homo mori possit aut per quem mulier non concipiat aut si conceperit mors conceptus ministrat seu hoc fieri vel recipi procurant. Et qui mulieres opprimunt vel aliud faciunt per quod sequi possit abortivum et qui famescenti pauperi non subveniunt in extrema necessitate et dimittunt ipsum perire. Contra id preceptum per omissionem caritatis.

Sextum non mechaberis. In illo prohibetur omnis fornicatio adulterium stuprum incestus et breviter omnis carnalis copula indebita et etiam in debita quandoque preterquam de viro cum corpore lima

Septimum non facies furtum. Contra illud faciunt quicumque iniuste capiunt vel detinent rem alienam vel consilium auxilium vel favorem ad hoc dant. Item qui rem inventam detinent et non restituunt illis cuius est.

Octavum non falsum testimonium dicas. Contra illud faciunt qui in causa vel extra quocumque modo quandoque vero falsum testificantur et qui hoc per alios fieri consentiunt vel procurant vel non impediunt si possunt vel alios vel aliquos infament

Nonum preceptum non concupisces uxorem proximi tui
Supra in sexto precepto prohibetur actus mechie
sed in illo prohibetur voluntas quia si quis videt
mulierem ad concupiscendum eam etc.

Decimum preceptum non concupisces rem proximi tui
in precepto septimo prohibetur furtum hic vero prohibetur
ne concupiscentia et voluntas habendi indebite rem
alienam

peccata mortalia

Mortalia peccata sunt septem Superbia Invidia
Ira accidia Avaricia Gula et luxuria primo
videndum de Superbia que committitur multis modis / uno
est credere se habere bonum quod non habet vel credere illud quod habet
esse maius in se ipso quam in aliis / Alio modo est de
se vel de sua propria potestate vel amicis suis vel genere
nimis presumere Alius modus est se iactare et apparere
velle / Alius est vel forte maior velle videri quam sit
Alio modo est nolle subesse et non obedire deo et eius
preceptis et etiam maioribus suis prelatis et superioribus et
eos despicere / patrem et matrem non honorare et alia
comprehensa que in precepto legis continentur Alio est modo
bona / credere vel dicere se ipsum non a deo habere vel a deo et
propriis meritis / Alio est quando articulos et de articulis fidei non
bene sentire hereticos recipere vel eis credere / Alio est modo
ypocrisis id est fingere se habere bona que non habet vel ea facere
vel dicere ad laudem propriam magis quam ad honorem dei
Alio modo est se habere superbe vel extollere in gestu et
habitu et pro bono quod habet inanem gloriam habere post in
arrogantiam et iactantiam dare vel alios despicere
minores quam vel maiores despicere / vel indignationem
habere contemptum quia vel alias suas maiores non sinat
Vor sunt in peccatis obdurare et aliis modis pluribus
que si bene cogitentur possunt de facili per peccata inveniri

Auaricia e cupiditas / q radix omnium malorum dicitur et
vnus modus e rapina seu furtum Aliquis e penas
in pone ut exprimere q volebat rostrum al ad alis quoquomodo
iniuste ut ex cupiditate z in talibus gaudere Aliquis
e defraudare emendo ut vendendo ut accomodando
ut mutuando seu in computando seu in societate
ad alio quouis contractu Aliquis e debitum negare Aliquis
e inventum retinere Aliquis e appetere status honores
z bona aliorum Aliquis e bona alterius iniuste habere ut
desiderare / Aliquis e opus ut consilium non dare vel
vendere ad negare indigenti ad petenti / Alius e
dando ut recipiendo Symoniam facere Aliquis e ad
vsuram ut alis spe lucri mutuare vel vsuram
ut lucrum ipsum iniuste recipere Aliquis e lucre / Aliquis
sunt multi modi q sub hiis sunt apprehendi /

Scdo de peccato luxurie cuius sunt diuersi modi vnus e
simplex fornicacio Aliquis hre rem cum illis q mouent
in luxuriam / magis peccatum e illud ex forte exprimunt
de claustro ut sunt coniugate ut de parentela ut affinitate
vel ex compagnes pat ut fr habuerunt rem cum illa
z aggrauat peccatum et dz confitens dicere cum quot habuit
rem z vices numerare numare si pot z qua cogitacione
fecit Aliud de tempore / z extra sm naturam ut modum consuetum
sunt aliquis modus e enim auferre mulieri z hre rem cum ea
ad ei molestiam inferre Aliquis modus e adulterium et
Aliquis e incestus s. compagneas et / Aliquis e cum religiosis
Aliquis modus e contra naturam Aliquis e cum infidelibus Aliquis
e defamare aliquos ut aliquas p iactanciam ut aliter Aliquis
e hre pollucionem propter precedentem cogitacionem libidinosam
vel expressam sibi z potus Aliquis e solicitare aliquas ad
peccandum ut peccatum suum coram ipso faciendum ut dicendum

Aliq e qui ve ad eccłaz ut pdo no sermoez audie
z ecc ad coreas z plateas z alia loca ut videat
mulieres z ut videant ab eis z illas inspice in
honeste Aliq e eas tange ut se tangi face
seu pmitte in membris genitalibus ut alijs ad
commovendu libidinem ut basia ut oscula dare ut
recipe [illegible] mala intencoe / Aliq e ornare face
ut alia membra ca decipiendi mulierem et istud pctm
Aliq e tange ppu membru ut manu ut alio membro
ut sequatur pollucio z iste e q nag vel aliud
ad hoc doce Aliq e artes sortilegas z incantaciones
aut invocaciones demonum et ista pctm face ut
fide dare Alij vero sunt modi multi qs explicare non oz
nec ecc sacerdos de primss dz interrogare

Ira

Ira accidit multis modis vnus e subito impaciens se hre
alius e irasci cu deliberacione q si durauit vocatur
melancolia [illegible] rancor Alius e dice obprobria
z scandalum face ut appetere Alius modus e procede
de facto mala opa faciendo ut procurando s. percuciendo ut
etiam dampnum alteri procurando occidendo ut vulnerando
ut alio defectu [illegible] Alius modus e aliud
diffamare ut face ad placere si diffamet vel accusare
seu alteri dampnum face seu privare de ecc bonum aut
utilitate eius quolibet impedire z sunt plures mala sunt
ut procurat ca odij ut rancoris sunt ad spem ire
referri

Peccatum Gule committitur multis modis Aliquando cum comedit et bibit in hora debita Aliquando cum nimis avide vel ardenter comedit. Aliquando cum frangit ieiunia per ecclesiam instituta vel propria iniuncta aut vota sua vel procurat quod alius frangat Aliquando cum excedit in cibo et potu vel sumit absque necessitate vel alium alios in excessu et sine necessitate dare Aliquando cum cibaria vel potus nimis delicata querit et eis uti Aliquando cum carnes vel caseum seu ova diebus prohibitis comedit vel dat Aliquando cum scienter comedit de furtu rapina vel de cibis infidelium iudeorum vel sarracenorum Aliquando cum invitat de epulis et potibus curat vel sollicitus est Aliquando cum in taberna iurat et deum et sanctos per blasphemat

Invidia est dolor de alterius prosperitate et bono vel de adversitate et malo exultare Aliquando cum modo alio detrahit vel contradicit si bonum de eo dicatur et etiam alterius bonum tacet vel dispiciat si dicatur Aliquando cum modo alio procurat malum vel in hoc consentit vel discordiam seminare et aliis multis modis etc.

Accidia committitur multis modis Primo modo cum homo piger ad eundum ad missas sermones et alia officia Aliquo modo cum eum quis causa quod habet facere propter ipsum vel alius negligenter agit Aliquo modo cum se nolle emendare et confiteri et nimis presumit de misericordia dei et aliis modis bona non faciendo et omittendo

Peccatum lingue circa quintum duodecimode Primus
modus est blasphemia Alius est murmur Tercius
commendacio vana detractio adulacio Quartus
contemptus bonorum operum seu pauperum et aliorum derisio
pravum consilium Alius est seminare discordias et bilinguis esse
Alius est agitacio timoris Alius in discretum preceptum seu
indiscreta taciturnitas Alius est improperium Alius est
dura correctio et nimia asperitas Alius est turpiloquium
Alius multiloquium Ociosum quoque verbum est quod ad utilitatem
rectitudinis vel racionis iuste utilitatis caret Gregorius
Alius iactancia potissime de peccato vel malo Alius
malum exemplum vel documentum dare ut faciunt sortilegi
et heretici et alii mali homines Alius est iuracio in
malum alterius Alius decepcio in verbis Alius in revelacione
secreta potissime in malum possit cuicumque Alius verbum
in ... vel malo sermone /

Opera misericordie spiritualia

errantes reconsolare | alios ... | patiaz habe | in adversis
x Consule castiga solare remitte fer ora | peccatis et pro inimicis

Corporalia opera misericordie

Visito poto cibo redimo tego colligo condo /

Peniteas cito peccator cum sit miserator
Judex et sunt hec quinque tenenda tibi.
Spes venie, cor contritum, confessio culpe
Pena satisfactionis et fuga nequicie

[illegible] dyabolare ista [illegible] in primo agit. Si opera
medicantis expectes [illegible] ut vulnus tuum detegas.
Hoc autem specialiter fit penitencia et vera confessione
peccatorum et [illegible] [illegible] quam vulnera sit [illegible]

Item peccatum est difformitas actionis que detri-
mentum causans animus creatoris offensio, limes ad
infernum, opprobrium et desperacio anime. Vel est aversio
a bono incommutabili et bono commutabilis adhesio.
Vel est dictum factum vel concupitum contra legem dei. — **Peccatum**

Item penitere secundum Ambrosium est preterita mala
deplangere et deplangenda iterum non committere. Vel
[illegible] est ante acta peccata deflere et deflenda
non committere. Vel sic secundum alios penitencia est peccati
punicio cum interna contricione cordis et lacrimarum emendacio. — **Penitere** / **Penitencia**

Unde [illegible] pena ipse de peccatis dicitur. Secundo sic penitencia
solum dicitur de peccatis commissis et omissis et non
committendis. Tercio sic quod adversa penitencia consistit
dolor cordis et firma [illegible] applicatus non peccandi.
Sed dicitur quod confert penitencia. Item peccator ab-
solvitur a vinculis diabolicis, reconciliatur Christo, demum spiritualis
filius dictatur, de filio diaboli filius dei efficitur, celum
perditum aperit, ipsa angelos letificat, impium iusti-
ficat, bona amissa revocat et eternam penam vitat.
Ideo enim [illegible] dicit beatus Augustinus. O penitencia
rutilencior sole, splendidior luna, preciosior auro,
amabilior [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] celis que omnia ligata resolvis, omnia adunas.

Item nota quod in primo imperavi mei deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vult sit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imperavi

(margin notes:) Item de impetracione [illegible] [illegible] [illegible] actra [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] confessiones [illegible] [illegible] [illegible] confessio

Ut quilibet homo in anno ad minus semel tenetur confiteri proprio sacerdoti [illegible] aut de papa aut episcopus in cuius diocesi est [illegible] sui

mitigas / cuncta tenebrosa illuminas / cuncta despecta amicas /
a peticione redimis / paradisum reseras / contritos sanas
[illegible] triste letificas / destructum renovas / spiritum
sanum restauras et faciem reformas. Que autem dicit
hic valere ad penitentiam. Ut hugo dicit [illegible] prime gressum
et pie abstractis primis operandum. Penitentia bene
confessione [illegible] [illegible] implere

Spes
esse tene ad festa fractorum. Spes est expectatio
future beatitudinis ex gratia dei et meritis [illegible] precedentibus

Contritio
Contritio est dolor voluntarie assumptus pro peccatis cum
proposito confitendi et satisfaciendi. Confessio est [illegible]

Confessio
per quam latens morbus spe venie aperitur. Vel
secundum augustinum est etiam declaratio peccatorum coram sacerdote

Confessio
Vel secundum alios confessio est salus animarum / confirmatrix
virtutum / restauratrix virtutum / expugnatrix
demonum / quid plura obstruit os inferni portas
aperit paradisi. Est autem confessio duplex scilicet mentalis
et vocalis. Mentalis fit deo. Et ista est de iure
naturali. Vocalis fit homini [illegible] vices. Et illa

Satisfactio
de iure positivo. Satisfactio est redditio debita
voluntaria equivalens alicuius indebiti et iniurie illate.
Quod dicitur ab aliquo [illegible] in hac vita possit satisfacere pro [illegible]
alio. Unde duplex est satisfactio scilicet realis et verbalis. Et dicitur
quod satisfactione nihil [illegible] possit satisfacere [illegible] ut
[illegible] satisfacere
homine. Ideo autem satisfactione [illegible]
[illegible] pulvere. Sed autem [illegible] satisfactio
scilicet elemosina ieiunium et oratio. [illegible]
hoc [illegible] tria bona scilicet bona
fortune i. bona corporis / bona corporis et bona anime. De
bonis fortune debet satisfacere dando elemosinam. De bonis
corporis satisfacere per ieiunia et castigationes corporis.
De bonis autem satisfacere [illegible] orationes. [illegible]
[illegible] satisfactionis alie [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Unde omne quod appellatur
ad utilitatem proximi appellatur elemosina. Et quod castigat
corpus aut peregrinatio silentium vigilia [illegible]
appellatur ieiunium. Et quod autem deo appellatur oratio
[illegible] deo [illegible] laudare [illegible]
[illegible] penitentia [illegible]
[illegible] ad
[illegible]
[illegible] pater [illegible]
in spe venie

Item aliq a aliud ... et i veit alio ... et alie i ... alius ... altero
Item alius ... alio ... dic alio vade et vadit

10

Ut dimittaris aliis peccata dimitte
Hijs quos satisfacies quos te lesisse fatetur

Sententia ... aliter ... i iusticia ... vel ...
... legis divine ... i alie ...
... peccatum i corpore ... distingue
peccatum ... mala ... mala que dum peccatum ... mala agit ... Item
... incepit i celo ... ecclesia ... peccatum
peccatum sunt mala ... peccatum
peccatum i se ... mala quia ... procedit ... malo
... Item procedit ... mala ... malo
... et malas ... i punitas ... sunt mala ... et peccatum
... Item agere et ... statu ... velle mala ...
velle ... salvati
... salvatos ... +
... valet ... dampnati velle
... salvatos ... dampnatos ... ubi manet
... Item ... multum bonum ... remuneratum
et nullum malum ... impunitum ... Dicunt theologi
... dampnat ... salvaty premiat
... valet ...
... dei dat bona ... bona ...
... remittit penas ... mali i ...
... bona i ... Item ... sepe ...
... vite ... duplex est remissio
... duplex sit remissio ... quod quo ad
... quo ad deum ... remissio
quo ad deum ... a pena et a culpa / ... culpa sit
... absoluere ... a pena sit ... indulgencias ...
... i indulgencias ... pape ... dare

Item fateor ... Item fateor ...

Si feceris maiora peccata depelles plurima ... dya

Et deinceps ... in discipulis suis et hoc adeo ...
... imposuit ... conceptu ...
... dolere ... alteri ... remitte peccata in ipsum
commissa ... dimitte nobis debita
nostra sicut ... ut reconciliem ... Et
ne deipse ewangelica ... dicat ... decimus
quem ... debitum dimisi tibi ...
... satisfaciens ... habet
... mathei ... ubi ewangelista dicit ... si offeres munus
tuum ad altare et recordatus fueris quod ... frater
tuus ... vade prius et reconciliari fratri tuo et postea munus
tuum offeras ... Sperne voluptates mundi

Sperne voluptates ludos spectacula mundi

Desere consortem pravum fugi quoque tumultum

Secretas quere preces et opus pietatis amato

Nota ... voluptates que ... a bonis
... voluptate ... dicunt
... peccata inde ... luxuria
accidia ... petere ... difficili ...
illicidine ... preceptum dei ... peccatum
mortale ... voluptates ... flagel
... maiore ... que ...
... circa ... Ludus
... ludus ... divinus ut ludus organorum et cantum quibus
divinum officium ... divinus ...
... ut ... et aliarum ...
... honeste ... et ...
Et ... valere ... legibus
et canonibus ... aliquando ... lucrum et avaritia ...
... peccatum mortale ... ludus ...
et ... publice torneamenta ...

... tumultus ... a tumeo ...
... et ... contra ...

prohibita sunt / ideo quia omnes vana gaudia sunt / Item mala
multa inde sequuntur ut dicit Zwiffeling / quod licet tanta
gravius sunt punienda quanto peiora et magis publica
et quanto plures ad peccandum inducunt / Item ludus larvarum in speciali
est prohibitus hac racione quia fiat in ludo qui ducit
homines ad devociones ut dicit Bernhardus in dictis
[illegible] religiosorum gravius sunt punienda
Tercio notandum quod spectacula mundi sunt fugienda quia ipsa — Spectacula mundi
sunt mala et quia inducunt circumstancias adhuc dicit / [illegible]
Hospilino / Averte oculos tuos ne videant vanitatem
Item Mathei decimo octavo / Si oculus tuus scandalizaverit
te erue eum etc. / Sexto notandum quod homo debet vitare malam
societatem et querere bonam ut mutuo se a viciis
retrahant [illegible] enim et boni [illegible] esse [illegible] quia
dicit plures [illegible] pollicitrix quod homo solus aut est deus
aut bestia / Si enim in se ipso bonus est tunc est deus id est
deifice vivit / Si autem in se ipso malus est tunc est
bestia id est bestialiter vivit [illegible] a viciis
Item Salomon / Qui cum sapientibus graditur sapiens efficitur
Item amicus stultorum similis illis efficitur / Item Ysidorus
Sed [illegible] est [illegible] / Item meretrix
[illegible] / Item [illegible]
est quia alienat a bonis operibus / [illegible] plus in desertis [illegible]
[illegible] mores corrumpunt mores / Item quia [illegible]
[illegible] plurimi sunt mali in [illegible]
vero mali boni / Item quia ubi [illegible] in [illegible]
de [illegible] in [illegible] / Item de [illegible]
[illegible] quod [illegible] sunt duplices quedam que [illegible]
sunt [illegible] tota [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible] que [illegible] sunt [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] tuum et claude post te et ibi ora deum qui
[illegible] videt in absconso quia [illegible]
habuit [illegible] qui [illegible] dixit / [illegible]
ago tibi quia [illegible] / [illegible] facias ut
publicanus [illegible] dixit / Domine miserere mei [illegible]
[illegible] / [illegible] detegebat [illegible] est
[illegible] / [illegible] alia peccata

.i. ora delicta .i. deleat .i. verus dolor cordis

Omnia peccata plangat contritio vera
[illegible] .i. femina [illegible] die alten .i. [illegible] die [illegible] [illegible] membra

Erroneas etates sensus loca tempora membra
[illegible] [illegible] .i. peccata [illegible] vollebringe [illegible] die [illegible]

Deploras acta nolens committere flenda
[illegible] .i. flens .i. peccata [illegible] seu peccata oblita .i. [illegible] peccata [illegible] mit [illegible] [illegible] .i. [illegible] dine [illegible]

Plangens omissa cum commissis et obmissis
.i. [illegible] die [illegible] [illegible] deplangere [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible]

Offensus quod dei quos fratres deprimi fraudasti

Dubitatur circa textum quod possit hic contritor [illegible] notandum quod contritio tria considerat [illegible] actus dolor[illegible] [illegible] [illegible] directe illum actum [illegible] effectum meriti satisfactionis [illegible] deserto [illegible] contrito [illegible] [illegible] quod [illegible] actus doloris [illegible] deserti [illegible] contritio [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] contritio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meredi [illegible] [illegible] ad dubium quod contritio solum est in viatoribus [illegible] [illegible] [illegible] vite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delet [illegible] [illegible] actu [illegible] ideo [illegible] [illegible] [illegible] peccatum [illegible] delectatio et complacentia [illegible] peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus deleatis peccatum debet fieri [illegible] displicentia peccatum [illegible] [illegible] [illegible] deum et [illegible] [illegible] contritio [illegible]

Dubitatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contritio peccata dimitti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccata dimitti [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] auctoritates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] delectatio [illegible] peccato

et humiliatum deus non despiciet Item de ezechiele [illegible]
cuique homo peccator ingemuerit et quidem [illegible] vita vivet
et non morietur Item dicit de leprosis quibus dominus precepit
ut ostenderet se sacerdotibus et iterum mundati sunt cum
venerunt ad sacerdotes Item dicit hoc de lazaro quem prius
suscitavit quem venit sacerdos [illegible] apud dicit
[illegible] quod absque confessione peccata non dimittuntur
[illegible] et [illegible] auctoritates [illegible]
quadragesimo [illegible] Contra si quid habes ut justificeris
Item Ambrosius Item dicit quidem a peccato justificari
nisi prius fuerit peccatum confessus Item de [illegible]
Item dicit [illegible] dei [illegible] purgatus
ab omni peccato penitentia confessione et baptismo
[illegible] istas opiniones [illegible] loco allegato [illegible]
dicendum quod per confessionem oris et satisfactionem opere [illegible] no
[illegible] contritionem eadem peccata dimittuntur Ergo enim ho
[illegible] contrita se confessurum [illegible] habita contritione
[illegible] confessio eadem non aliis [illegible] dimittuntur Et [illegible]
[illegible] illa que ergo dicta [illegible] opinione ad confessionem
eadem referenda sunt Et subditur [illegible] ergo [illegible]
confiteri si tempus habeatur et [illegible] fiat confessio
[illegible] si votum sit in eodem [illegible] remissio [illegible]
[illegible] Et [illegible] confessio [illegible] valet [illegible] ut magister [illegible] no
[illegible] dimissione peccatorum [illegible] et [illegible]
alias [illegible] ut penitentia sit
[illegible] confessor [illegible] pudor [illegible] allevia [illegible] penam
Debet [illegible] de lazaro quem deus [illegible] et
[illegible] aliis [illegible] Hic est [illegible]
[illegible] contritionem [illegible] et [illegible]
[illegible]
dicit [illegible] originale
veniale et mortale [illegible] originali [illegible]
non fit contritio [illegible] aliud
remedium est [illegible] baptismus [illegible] aut
[illegible] conteri [illegible] deplorare [illegible]
peccato [illegible] deus non dimittit [illegible] peccatum
mortale [illegible]
[illegible] dei [illegible] veniam
dimidiabit

Accedens enim ad [illegible] et in via reddat [illegible] debeat et in eodem faciat noti[illegible]
de confessione [illegible] et [illegible] peccata [illegible]

Aut totum aut nichil te lacrimante dabit Nam duplex est ignorantia scilicet crassa et invincibilis Nam crassa est quis ignorat aliquid de quo non fecit possibilem diligentiam inquirendi et talis non excusat peccatum Illa est invincibilis et est de re de qua quis conquisitam diligentiam fecit etc. Et ita excusat peccatum Nota Dicitur peccatum amissum quod deletum est a memoria Et commissio est peccatum quod sine recesserit a memoria sive non Nam peccatum commissum seu deletum committitur et Item dimittitur Nota quod quis tenetur [illegible] peccata [illegible] petere in confessione quod [illegible] firmiter proposito si aliquis reducatur ad memoriam quod ita vellet confiteri tempore suo etc.

Vera sit et integra sit et confessio pura

Sit cita firma frequens humilis spontanea nuda

Pura discreta lacrimosa morosa fidelis

Dicit quod debet fieri confessio decima quia quilibet homo legittime etatis et ceteris paribus [illegible] tenetur confiteri in anno puta tempore pascali proprio sacerdoti et [illegible] communicare legittima non subsistente quod si non fecerit debet removeri ab ingressu ecclesie et carere ecclesiastica sepultura et [illegible] dictis [illegible] Et sic in [illegible] non fiebat confessio et ideo [illegible] predictis non sunt dicta [illegible] legendi et absolvendi [illegible] confessio [illegible] seu cordis [illegible] aut [illegible] petro et [illegible] confessio non [illegible] et [illegible] patuit

ad sanitatem corporis requiritur quod medicus non solum cognoscat
unum morbum sed totam dispositionem et complexionem simul
quia aliquis una parte posset mederi per medicinam
que in alia parte totaliter destrueret. Sic est de = x
medico spirituali qui debet scire omnia peccata sua confessionis
enim ut diligentius detegatur sibi mederi debet in
dicta in prius. Nichil enim prodesset advisa contra
si omnia peccata mortalia dempto uno confiteres
quia si armatus non posset interfici gladio
inficeret acu per minimum foramine nisi ad eum
esset sic si gladio inficeret etc. Item ermus quod
in d. vita unum sacerdotem possit audire confessionem et alteri
absolvere. Quod non quia sacramentum non debet dividi.
Item sic dicit medicus corporis post adhibere medicinam
nimia adulterina si ignota sic et medicus spiritus
animae. Quod dicitur [illegible] spiritu quia debet tegere
quod confessio debet esse cita et velox et non morosa vel tarda.
Item sequitur quod depictis immundis non debet fieri confessio
et prius depictis sunt tecta et pura. Item quod confessio
debet esse cita et cito fieri post commissum peccatum. Et debet
esse morosa .i. committere coram sacerdote et in dicta
discretione fieri ut sacerdos bene informetur de vulneribus
ut ei congrue [illegible] valeat. Et cita et morosa
conservatur ad eundem [illegible] non [illegible] dicitur [illegible]
confessio debet nuda effective et taliter fieri
ut sciat [illegible] mundus seu anima vel debet
fieri modo corde sed quod prius mundatus sit per
contritionem. Vel nuda sic quod sola peccata narret
sine impositione aliena. Ista vel [illegible] confessio
debet esse una. Nam Augustinus dicit qui tacet quodlibet
mentitur si non est peccator meretrix peccator efficitur.
Item debet esse integra ut [illegible] omnia peccata confiteri
nunc debet et cita addit [illegible] immunitate super dictum.
Item debet esse summa sed ut effectus confessionis dum
maneat et tunc sunt [illegible] peccatum mortale per quod
commissum. Item una contritione [illegible] habita vera confessione
peccata venialia [illegible] mortale per quod commisso

Hic quod requiritur valeat adversus etiam quecumque [illegible] diu non fuerit contritus et confessus. Item confessio debet esse frequens quotiens enim cadis totiens debes resurgere. Item debet esse humilis quia gratia contritos sanat. Si per superbiam peccasti [illegible] virtutis opposite [illegible] scilicet humilitate resurgere potes. Si autem pluribus peccasti [illegible] virtutis opposita resurgere poteris si ea acquisieris, eradicando vitia oppositis virtutibus. Item debet esse voluntaria quia in hiis in quibus necessitatem seu metum. Item debet esse nuda scilicet absque [illegible] et [illegible] propter [illegible] penitere. Peniteas vere si [illegible]

Peniteas vere si plene peniteat te

Non per legatum nec scriptum sed refer ipse

Compuncti plus sufficit dic meliori

Presbiteris nullus si adest si confitearis

Copia presbiteri si desit pande sodali

Corpus ut maculas [illegible] et [illegible] cuncta [illegible]

Nota quod confessio secundum thomam ut a sacramento non debet
fieri penitenciam vel litteram quia distinctio non habet
rationem sed actu sermonis quod confessio hominis abinitio ledet
et pudorem Item Confessio debet fieri sacerdoti qui tunc
habet claves ecclesie Unde sed unus magis digne habet
claves ecclesie quam alter Et quod procedit dicit meliori
Illi autem sunt magis digni ad absoluendum et ligandum
quorum vita est bona et qui sequntur doctrinas apostolicas
Alii autem non adeo digne Et hoc dicit metrista Si
cecus cecum ducat [illegible] in foveam ductus pro
cadit unde scriptum. Item due sunt claves ecclesie Due sunt claves ecclesie
scilicet sciencia discernendi peccata inter lepram et non lepram
id est inter peccatum mortale et veniale Alia est potestas
ligandi et absoluendi Queritur [illegible] tempore sancti iacobi
quod alius a sacerdotibus possit fieri confessio in textu dicto
Confitemini alterutrum peccata vestra ut [illegible] habet pro
differencie [illegible] Scripturis [illegible] quod [illegible] refertur
ad apostolos inter quos fuit questio et quo habuerunt
potestatem ligandi et absoluendi [illegible] inter se unus
alteri debet confiteri Et [illegible] quod sit [illegible]
[illegible] secundo [illegible] sacerdos prius absoluit [illegible]
[illegible] quod non sed deus prius absoluit Sacerdos autem [illegible]
[illegible] ut minister huius operis [illegible] in carcerato
[illegible] talis a suo [illegible] emittitur et
[illegible] qui emittit incarceratum Item Confessio
debet fieri [illegible] quia talis confessio inducit peccatorem
ad maiorem devocionem Item valet ne peccator terreatur
ut obmittat aliquod peccatum quod sibi constat Item plus [illegible]
ut [illegible] caret [illegible] secundo [illegible] quis laycus possit
confiteri [illegible] quod [illegible] studio [illegible] debet [illegible]
sacerdote [illegible] si non sit hic sacerdote
laycus [illegible] patet confiteri Quidam dicunt [illegible]
[illegible] teneatur iterato talia peccata confiteri habenti claves
ecclesie [illegible] quod sit eo quod talis non est absolutus in facie ecclesie
quod ecclesia [illegible] iudicat [illegible] ad deum
ubi talia peccata essent dimissa sed in [illegible] possit
[illegible] confiteri sacerdoti esset [illegible]

Item papias dicit quod presumptio non excusat [illegible] sed presumptio est quasi medium dicitur deicio ab decens [illegible]
preciso ab diecisse quasi desumere est [illegible] [illegible] [illegible]
Versus des cupido non petit unde cupido

Item talia non dimittuntur absque voto vere confessionis
faciende quod non fuerit [illegible] non confitetur
[illegible] dixit [illegible] ablato quod non [illegible] afferendo

Carnea sunt luxuria crapula furta libido

Mente latet livor odium timor ira cupido

Precipue fontes septem memores capitales

Non solum fontes sed rivos unde fluentes

Fonte suo rivus magis est quam nocivus

Unde fit mestus peyor sunt ebrietate

Atque chaym gravior reddes fratrina furore

Non peccatum multiplex dividitur quia quoddam est in deum aliud
in proximum aliud in peccatorem. Item peccatorum aliud est
ex impotentia quod fit in patrem in divinis aliud ex ignorantia quod fit in filium aliud ex malicia quod fit in
spiritum sanctum. Item peccatorum aliud est actus aliud cordis aliud
operis. Item peccatorum aliud mortale aliud veniale. Item
peccatorum aliud carnale aliud mentale. Item peccatorum aliud
originale aliud actuale. Videndum est nunc de peccato

radicaliter et prius sit in ea quod ipsa voluntas peccatum
facit / Sed quando operatio dicitur esse communicata non sunt per
separationes contingentes temporis alia communicatio sed non per
separationes contingeret. Sed dicit aliquid quod mala operatio
et mala voluntas circa eandem rem sunt unum et idem peccatum
Item 2 magister sententiarum libro 2o distinctione quadragesima 2a
quod de hoc possunt dici opiniones. Prima est quod mala operatio
et mala voluntas circa eandem rem et in eodem homine
sunt diversa peccata quia mala voluntas ipsa est peccatum
nullo opere sequente ut patet. Sed videtur innuere ad ... ubi dicit iste
concupiscendum eam actu mechatus est eam. Et apud
multos ipsa est peccatum ut claret. Secunda opinio
dicit quod si simul stant mala voluntas et mala operatio
in eodem homine tunc sit unum peccatum. Sed quamvis sit gravius
se actio ut apparet. Et illam videtur approbare magister sententiarum

Articulus 3o De periurio et mendacio iuramento firmato

Et primo attendendum quod in iure iurando debent
esse tria scilicet veritas, iudicium et iusticia, et ubi ista
deficiunt tunc est periurium et non iuramentum. Item 2
magister sententiarum aliquando iuramentum est bonum aliquando malum sine
operare et quando contra iurare ut semper iurare necesse est
compulsi eandem peccatum est. Sed iurare ad asserendum
innocentiam vel ad confirmandum federa pacis non est malum
et angelus iuramentum est ... quia ... pigri
sunt ad credendum id quod eis utile est. Et dicit magister
sententiarum quod iuramentum debet fieri non per creaturas sed creatorem
scilicet deum. Ille enim qui scienter veritatem debet adduci
ad testem veritatis. Secunda / Ubi iurans cum cautela
et aliud decipiens fiat periurus. Item 2 magister sententiarum
loco ubi supra quacumque arte verborum quis iurat
deus tamen qui testis conscientie est ita accipit sicut iste
intelligit et acceptat cui iuratur. Alter enim duplex
reus est quia nomen dei in vanum et dolose accipit ... ...
Secunda est ~~quod apponit~~ quod apponi in dolo accipit. Item ... capita
recepta peccata dicuntur mortalia quia anima infirmant et
morbidam faciunt sed non mortificant. Sed dicuntur capitalia
quia omnia alia peccata ... oriuntur et procedunt capitali

... possunt adduci de blando cantu et in pratis floribus dulciter quod facit mendacium
... editum ut ... ac ... sibi dedisse sed pecunia recepit ...

Denocturnali pollucione

sim negat ... [illegible] Accidia ergo peti [illegible] superbia
vult enim excellere omnia [illegible] Ideo dolet si aliquis
equatur ei et sic parit invidiam quod generat iram et
plus appetit regnare super eum quam alios dimittere nec
appetitus et avarus efficitur sed avaricia cum avaricia
acquirit multa bona temporalia appetit delicate vivere et
inde generatur gula Gula autem parit accidiam et generatur
luxuria Accidia vero mero [illegible] difficili consumat
in libidine [illegible] hic querit [illegible] intfecta que
in ebrietate excipitur Apparet quod non [illegible] peccata sequuntur
aliud quam sint voluntaria [illegible] convolluciones
[illegible] voluntarium [illegible] ebrietas sunt voluntarium
[illegible] suum intfectum Aliter enim dubium est pariter
[illegible] ebrietatis et intfecturis [illegible] nocturnalis pollucionis
[illegible] convicia ymaginacione a crapula
vel aliis similibus actibus [illegible] De culpari etc.

v. omnium peccatorum — superbia . v. invidia . v. timor

Valete et [illegible] — Quinque pecora

Culparum fontes sunt fastus livor et ira
v. superbia . v. luxuria . v. cupido . v. crapula . v. luxuria

[illegible]

Accidia venus avaricia gula quoque luxurie
Nota superbia [illegible] appetitus [illegible] rectitudinis et
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Prima [illegible]
bona [illegible] [illegible] [illegible] ipso et non a deo
Secunda quando credit [illegible] [illegible] a deo [illegible] meritis
Tercia quando cogitat se habere bona que non habet [illegible]
iactat Quarta quando [illegible] ceteris despectis singularis
vult videri Concupiscencia [illegible] multas species
Prima consistit in [illegible] [illegible] [illegible] et aliorum membrorum
Secunda in ornatu corporis scilicet vestibus [illegible] in ornatu
equorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
divites et dando eis diversa genera [illegible] ciborum

[illegible] superbia

Ira mala venere [illegible] — ma de vene. v. luxuria

Secunda in magnitudine fortitudinis · pulchritudinis delectabilitatis
Septa in statu [illegible] · secundum thomam in compendio theo-
logie veritatis · Item superbia est vicium [illegible] peccati — *Superbia*
[illegible] Simul [illegible] et qualiter superbia est
aversio a summo bono ex quo [illegible] [illegible]
Abstrahe superbia et [illegible] cum Superbis enim
deus resistit · Et dicit sanctus thomas quod sic [illegible]
[illegible] non sunt [illegible] vicia alia absque superbia
[illegible] Secunda [illegible] quod superbia est vicium oris peccati
[illegible] Superbia [illegible] in suo tempore
[illegible] commissis [illegible] superbia vicium
[illegible] hominem peccati et superbia
quod luciferum de celo / adam de paradiso / [illegible]
deiecit · Secunda quod est vicium oris peccati ut supra patet
Invidia est dolor ex aliena felicitate [illegible] — *Invidia*
[illegible] vel secundum johannem damascenum est tristicia
de bonis alterius · Et quia [illegible] videt quod aliena bona
[illegible] videre · Et [illegible] velle malum
alicui et nolle sibi bonum · Octava [illegible] in adversis
proximi · [illegible] tristicia in prosperis proximi / [illegible] susur-
racio seu detraccio latens · [illegible] manifesta
detraccio · Et nocet multum quod de lumine tristis
in prosperitate proximi et [illegible] [illegible]
[illegible] Secundo privat deo [illegible] proximum
fraudulenter decipit · [illegible] facit [illegible] de
bono in malum vertit · Sexto virtutes corporis
et anime enervat propter tristiciam de prosperitate
proximi · [illegible] xvii · [illegible] gaudens
etate floridam facit · [illegible] tristis ex-
siccat ossa · Ira est [illegible] libido [illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] diffinic-
cione [illegible] ut [illegible] libido
[illegible] ira est appetitus [illegible] cor-
[illegible] illas duas diffiniciones [illegible] bona
diffinicio ire ut [illegible] appetitus [illegible] cor-
[illegible] vindicte · ~~Invidia [illegible]~~

in strinue

Accidia — Accidia est diffidentia de proprijs viribus et auxilio dei
ad implenda mandata vel secundum Damascenum est tristitia
aggravans animum ut ei nihil boni agere libeat. Item
Avaricia est immoderatus amor habendi vel secundum Bern-
hardum est temporalibus rebus inplacabilis et in thesaurisanda
cupiditas. **Gula** secundum augustinum est immoderata
cibi vel potus aviditas. **Luxuria** est quasi inmunditia des-
deriis venereis lubrica mentis et carnis et consistit
secundum aut nullitates species prima est fornicatio ut soluti
cum soluta. Secunda est meretricium. tercia est adulterium
quando iugalis thorus violatur. Quarta est stuprum quando
virginalis integritas corrumpitur. quinta sacrilegium quando
continentia deo parata leditur sive in religiosis et
in personis ordinibus constitutis. Sexta est incestus quando vinculum
affinitatis vel consanguinitatis corrumpitur. Septima est
vicium contra naturam puta sodomiticum in quo opus
naturalis coeundi pervertitur. Octava est ... pollutio

Cum sigillatim mortalia dixeris omnia

Cuncta simul que gravant committaria culpas

Dic citra factum committere que voluisti

Dic venialia dic que sunt amente relapsa

relapsa

Dic tria delicta generaliter ista venialia

Ut reus immittis quis peccata fatetur

Vel quevis dicat aut nil dixisse videtur

Postremum crimen si quis sponte fateatur

Inde scrutari potest quisque recipit et committat

Nota peccatum dicitur veniale quod committitur in tali defectu potest impetrare veniam. Sed dicit utrum veniale possit fieri mortale. Respondetur per distinctionem quod veniale fieri mortale in se dupliciter. Uno modo dispositive seu occasionaliter sic quod sit dispositio et occasio mortalis. Secundo modo veniale fieri mortale formaliter. Tunc respondetur primo quod occasionaliter et dispositive veniale fit mortale. Illud patet per Augustinum primo libro contra disputationem (?) ... ubi dicit: si omnia peccata venialia apud nos fuerint collecta, ista aggravarent nos sicut unum grande peccatum mortale quod dispositive seu occasionaliter ... Augustinus: nullum peccatum est adeo veniale quin possit fieri mortale dum placet. Secundo respondetur quod peccatum veniale nullo modo fit mortale formaliter probatur quia illi forme (?) distinguuntur quarum alterum nunquam fieri aliud sicut homo ... Secundo dicitur utrum quis teneatur confiteri peccata venialia. Respondetur quod confiteri ...

Ra qr nullus tene(tur) (con)fiteri illud q(uod) nulla lex i(n) co(m)possibilitate
fa(cit) g(rati)a diuina s(ed) peccatum veniale (et) ... i(n) ...
Talia e(ni)m no(n) impediunt ad salute(m) Redo ... q(uod) licz
p(e)cc(a)to (et) deprec(ati)o(n)e venialia no(n) teneat(ur) (con)fiteri ...
attrides tenet(ur) Itur maiorie i(n) ipsis ...
R(espondeo) dubiu(m) est an sit peccatum veniale vel mo(r)tale
Talis e(ni)m no(n) (con)fitet(ur) et dubitans exponet
se periculo q(uo)d nec faciat Reduit ca(us)a q(ua)n(do) homo
verisi(mi)liter timet mortale evenire et sequi adversale
... q(uo)d vult ac(cedere) recip(er)e sacram(en)to eucharistie
Itu(m) ... (con)fiteri est venialia R(espon)deo q(uod) i(d) est p(ro)
maiore(m) gr(ati)e et caritatis divine q(uo)d volent illa
adipisci debet cire o(mn)ia illa que impediunt adeptio(n)em
gr(ati)e ... q(uo)d sunt venialia gr(ati)e ... Item ...
... statuto ecclesie q(uod) certa statuit q(uod) q(ui)libet
... distrecto(rum) ... semel (con)fiteri suo sacerdoti
p(ro)prio datu(m) est q(uod) non fecerit mortalia seu mortale
Ultro dicere quo debet(ur) peccata venialia Item
multis modis R(espon)deo ... aque benedicte Item
... orac(i)o(n)es ... R(espondeo) ... episcopale
benedictio(n)em Item ... (con)tricio(n)em Item ... generale
et speciale (con)fessio(n)em Item ... ... sic
... est ... peccatori
An ... ... fugat ... vacuum
... sic venialia ... Item
... corpus ... Item ...
... R(espondeo) ... cardo loco

Item numerus et multitudo casus peccati in ipse

Aggravat ordo locus persona scientia tempus

Etas condicio numerus mora copia causa

Est modus in culpa status altus lucta pusilla

Ordo sic peccat constitutus aggravat peccatum clericus

enim peccat alleviatus peccatum [illegible] in quibusdam consistoria

[illegible] se [illegible] ad consistoria aggravantes

alleviat peccatum [illegible] ut sic scientia aggravat

sic ignorantia invincibilis excusat sed non crassa

[illegible] dicitur [illegible] etiam [illegible] quod unum

peccatum [illegible] alio multiplicius [illegible] temporalitate

ut peccatum luciferi quod [illegible] causa

[illegible] [illegible] qualitate ut peccatum [illegible]

[illegible] peccatorum [illegible] dissimilitate ut peccatum

inde [illegible] traditio [illegible] [illegible] periculositate

ut peccatum ignorancie crasse [illegible] et affectate

[illegible] decipit [illegible] [illegible] cupiditate Unde

in omnia vicia senescunt sola avaricia iuvenescit

Ratio nota [illegible] [illegible] cum peccat [illegible]

quam diaconus [illegible] diaconus [illegible] subdiaconus

[illegible] peccatum [illegible] [illegible] [illegible] de loco

[illegible] [illegible] et non [illegible] illi [illegible] peccatum

[illegible] Condicio [illegible] [illegible] ut [illegible] lex

[illegible] fuit quod legittima uxor [illegible] fornicatio

[illegible] lapidari [illegible] ancilla fornicata flagellari

[illegible] numerus [illegible] repetitio multiplex peccatum [illegible]

Copia [illegible] multitudo [illegible] peccatum [illegible]

Causa [illegible] [illegible] ut ira [illegible] plus per

[illegible] [illegible] Altus status [illegible] [illegible] status

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sublimitas

[illegible] augmentata est [illegible] Et alte arbores

facilius [illegible] turbat ut [illegible]

Item lucta pusilla si cum aqua modica temptatione
non resistit plus peccat quam si magna temptatione
non resisteret. Item complex fornicatorum et adulterium
si fiat [illegible] eodem die peccato non recepit equalia
[illegible] actus sit [illegible] et [illegible] eadem [illegible] appositio
circumstantie aggravat [illegible] alia si adulterium
[illegible] non est [illegible] erat [illegible]
antea esset equalia [illegible] peniteat

Eger peniteat et crimina confiteatur

Nos imponet huic penitentiam si minuet

Hanc tamen implebit si firma salus sibi detur

Si migret absoluet contritum spiritum egrum

Ut sit pena rubor et vilis ut efficiatur

Turior ut fiat in unguit ut fateatur

Auditio teget extremo confessa culpas

Ne videat deus a demon ut quod fecit iam

Item si aliquis fuerit infirmus sic quod timeat de periculo
mortis consulitur non et in [illegible] penitentia ut dicit textus
Verumtamen confessor diligenter debet inquirere utrum aliquid
et si [illegible] [illegible] aut res habeat alienas
tunc debet compellere eum ut debitis [illegible] si habet faciat
dare elemosinam per elemosinam [illegible] [illegible] satisfactionis
[illegible] de aliis satisfactionibus quas [illegible] corporalis
adimplere potest Item eo tunc sacerdos potest [illegible] in magna
penitentia [illegible] debet ~~[illegible]~~ mandare ut impleat
eo tunc si retineat diligenter et impleat [illegible] qualis=
certa Item dicitur an ab omnibus peccatis debeant absolui
Item secundum magistrum [illegible] libro [illegible] quod tempore [illegible]
mortis imminente [illegible] a quolibet [illegible] sacerdote talis
potest absolui ab omnibus peccatis data etiam quod esset in ex=
communicatione maiori et minori Item loco quo [illegible]
[illegible] dei [illegible] non possumus [illegible]
~~differre~~ diffinire Item augustinus [illegible] [illegible]
[illegible] vite [illegible] concludit aliquem a misericordia dei
[illegible] desperare Item Ezechiel [illegible]
peccator ingemuerit vita vivet et non morietur
Item Salvator [illegible] peccator quando fuerit filius
[illegible] Item [illegible] emendamus vitam
in sanitate quam penitentia sera ~~[illegible]~~ rara ~~[illegible]~~ vera
Ergo dicit augustinus [illegible] [illegible] dubia
age penitentiam dum sanus es Item dicit augustinus
in omelia de festo ~~[illegible]~~ penitentes [illegible] Judicat
[illegible] et mores [illegible] in melius
[illegible] potest voluntate a deo iudicetur
Item si aliquis [illegible] a morte in confessione et in [illegible]
[illegible] in peccato mortali [illegible] adhuc
oblaciones et elemosinas [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] cum [illegible] confessus
[illegible] habuisset [illegible] deus [illegible]
[illegible] peccator [illegible] Dicitur [illegible] [illegible]
peccata dimittat [illegible] hanc vitam [illegible] venialia
Item [illegible] quia [illegible] [illegible] peccati
[illegible] ut fiat timor de absolucione Item [illegible] possunt

Salvator

Augustinus

instrui ut decreto desistat a peccatis et quo [illegible]
confessor tenetur instruere confitenti salutares doctrinas
Item Confessor debet esse iustus quod scilicet [illegible] vita
despiciat [illegible] et eius [illegible] Alia facit
pars parte [illegible] confessor dulcis [illegible] textus

Confessor dulcis affabilis atque benignus

Sit sapiens iustus sit mitis compaciens

Ut crimen proprium celet peccata reorum

Sit piger ad penam sit velox ad miserandum

Et doleat quocies facit illum culpa ferocem

Infundat mulcens oleum vinum que flagellans

Nunc virga patris nunc prebeat ubera matris

Sibilet et taceat stimulet et roget dum oportet

[illegible] [illegible] ... compelle intrare [illegible]

Nota surdi et muti signis debet induci ad devotionem et confiteri ad confitendum si possent per signa et nutus. Qui fuerit notabiliter percipit cor devotum voluntas confitendi detestatio peccatorum est in hiis quod mutus potest confiteri aliquo modo de eis indicandum est ut de confessionis verbalis quia deus cordis inspector est. Item si confitenti appareat penitentia iniuncta nimis gravis tunc confessor debet plus alleviare unius posset plus unum [illegible] [illegible] iniungere. Et si confitens dicat se non velle suscipere penam ad purgatorium adhuc debet eum absolvere et nullo modo debet eum in desperatione dimittere. Sed dicas si confitens dicat se non posse nec velle dimittere peccatum ut potest [illegible] debeat absolvi. [illegible] [illegible] non [illegible] talis esset frustra, sed pro ipso debet legi oratio ista misereatur tui omnipotens deus [illegible] sed non vera absolucio addatur sed absolvo te auctoritate [illegible] [illegible] Credo dicas posito peccatum sit publicum de [illegible] [illegible] et confessor sciat vel confitens eum teneat confiteri illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petrus sacerdos ante confessionem [illegible] ut [illegible] [illegible] in confessione sicut ut deus [illegible] [illegible]. Item confessor debet esse affabilis et mulceat aliquid [illegible] peccatorum gravitate teneat confitenti exprimere addita [illegible] [illegible] [illegible] vera consolatoria admoneat desperationem. Dicendo non [illegible] [illegible] hominis maria magdalena, petrus, paulus, petrus matheus, david, latro, [illegible] gravius peccaverunt et [illegible] [illegible] [illegible] gratiam. Item vera augustini [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vite [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] confessor debet esse [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible]. Item confessor debet esse [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item debet esse iustus ut [illegible]. Item debet celare peccata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confessori [illegible]

caveat sibi ne peccata confitentium revelet [illegible] ipse
[illegible] abstinentie [illegible] vel [illegible]
confitentibus [illegible] si [illegible] fecerit [illegible] vite
[illegible] deponatur et beneficio [illegible]

[illegible]

Imprimis querat contritus quo credat

[illegible]

Si credat corde sine confiteatur et ore

[illegible]

Post hinc timet sacerdos vulnera caute

[illegible]

Contra naturam culpam non exprimit ulla

[illegible]

Ne sup enormi sic simplex conveniat

[illegible]

De quo nil sciunt ad agendum sic moneat

[illegible]

Uxor adulterii rea confiteri perito

[illegible]

Sic luat admissum ne sit suspecta marito

[illegible]

Nota fides est sperandarum rerum argumentum non appare-
ncium Unde fides est primus habitus et fundamentum omnium
virtutum quia dicitur Impossibile est placere deo sine fide
et specialiter formata Et ideo post peccatum contra fidem ut
de bestys Nam faciens bona opera sine fide assimilatur
sicut ei qui struxit bona edificia super arenam vel glaciem
Nota quod precipue in duobus peccatis id est cum fiunt multi-
plex requisitio a sacerdote Primo de luxuria et peccatis
de peccato contra naturam puta sodomitico ne simplices
facilius moveant aliquid Secundo [illegible] in avaricia
et specialiter circa turpiludia et turpia lucra ne com-
mittat specialiter Nota quod peccatum contra naturam et illud
Quo [illegible] et debitus [illegible] coeundi pervertitur
et a gradu humano in bestiale et brutale peccatum
transmutatur propter quod adeo turpia sodomie et gomorre
alys quod rigoribus sunt subversione Et quantitate
cum pene arguitur quantitas delicti Secundo nota
quod adulterium est alieni thori violacio cum adulterum
thorum accessus Et nota quod quatuor modis committitur adul-
terium Primo illegittimus cum soluta Secundo solutus cum le-
gittima Tercio legittimus cum legittima Et ideo ceteris
difficilius et gravius quia duplatur adulterium
Ulteria nota quod pro adulterio secreto et
occulto imponenda occulta penitentia Sed pro publico
publica Nota Tercia nemini scandalisat apertus
nisi fuerit post scandalizatus de hoc Et quare provocat

Sepe sit moneat confessor ne recidivet

Si relabatur confestim consulatur

Crimina causas adlapsus alliciatur

Sollicite penam compelle satisfacientem

Quod ferret caute sexus cum peccare vetes

Impugnatus . . . declinat . . .

Hoc est difficile magis obstinare . . .
. . . recidivare . . . ad . . . recidi
. . . noceret . . . quia . . . peccatum secundarium
sit imposterior . . . culpa difficilior sit ad
remittendum . . . difficilior sit ad placandum
. . . difficilius . . .
. . . adimpugnandum . . .
. . . aperuit tardius
. . . quod . . .

Octavo notandum quod de peccatis aliquibus casibus iniure concessis
confessor non debet capere iuramentum vel votum ad
abstinentie ne recidivet et videtur magis malum
quia in talibus saepius recidivando dupliciter peccaret.
Casus quod quis absolvitur ab excommunicatione. Nonus
quando quis fuit hereticus. Decimus quando quis est in ... [illegible]
criminis scilicet quae inducunt deportationem decapitationem
vel missionem in exilium aut incarcerationem ut peccata contra
fidem, peccata contra naturam, homicidium, crimina lese
maiestatis, sacrilegia seu detractio sacramentorum,
incestus cum matre vel sorore, conspiratio in malo, [illegible]
adulteria, falsum testimonium, simonia, usura etc.
Dubitatur utrum etiam pro peccatis penitentia debet iterari. Istud
de solemni penitentia non debet iterari contra Ambrosium et orienem
Dicit Ambrosius sicut unum est baptisma sic debet impendi
una penitentia solemnis et illa tantum imponitur pro gra-
vioribus et manifestis criminibus. Et non debet iterari ne vi-
lescat. Quinto si sit penitentia privata iterari. Sed dicitur
utrum bona opera mortificata per peccatum mortale reviv-
iscant per penitentiam sequentem. Patet quia bona opera facta
in peccato mortali numquam reviviscunt per penitentiam subsequentem
Valet tamen ad aliquid ut patet etc. Sed [illegible] principium
Sed bona opera perpetrata quae diu homo meruit in priori
vera penitentia si postea peccat mortaliter amittit
talia. Sed si postea vere peniteat tunc bona opera facta
in priori penitentia redeunt quia illa reviviscunt
quae quondam viva fuerunt.
Octavo dicitur quod [illegible] sepulcet peccatum debeat caute
investigari. Probatur quia omnes ad duo desunt. Primo ad sapore
ne homo peccet sapore vel gustu. Secundo desunt ad
loquelam. Alter dicitur sermo ne vana loquatur quia otiosi
sermonis non erit absque iudicio. Istud [illegible] hic se sunt
quinque potentie capitis per quas mala sunt introire

De bonis operibus mortificatis p p

et proprie visum et auditum restringere debemus
ut spectaculis [illegible] continet [illegible] sensual a malis
cogitacionibus. Ut dicit [illegible] sed [illegible] sup
[illegible] et alimenta ne [illegible] nimium [illegible] epula
et [illegible] vetere mero [illegible] de facili
[illegible] in libidinem [illegible] aut [illegible] de illis [illegible]
difficulter [illegible]. Varo [illegible] sequi potius
[illegible] sequens sensualitatem [illegible] vivere
bestialiter, sequens aut [illegible] vivere deificare [illegible]
[illegible] ad optata. Ut quod iustus [illegible] iudex

quod [illegible] qui non [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] iusticia [illegible]
amore vel odio

Ut quod fortis iudex per personas prohibetur
plectere [illegible] [illegible] [illegible] medicinas

Plectere iudicium medicus variare medelas
[illegible] [illegible]

Sic ac iudex odio caveat vel amore
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Confessor quod penas honerare vel alleviare
[illegible] confessor
[illegible]
[illegible] penitentis

Ecclesie more vel patrum scripta sequatur

Hic tamen modus pene iuxta moderamina culpe

Et tanto levior quanto strictior maior

Ut medici curant vasa medicamine corporis

Qui sanant febres et vulnus sine tumore

Sic anime curant egri possunt medicinas

Apponas igitur anime contraria morbis

Munera det cupidus castiget luxuriosus

Invide livorem superbe depone tumorem

Sobrietas que gulam patientia comprimit iram

Amoveat letus removere tedia mestus

Ammoneat lesus rancore tedia mestus
licet
q(uod) vomo ... ab corde · nimij potus

Potus aque vomat excessus ebrietatis
.i. corporis .i. compescere dat .i. refrenet .i. aqua correcta

Carnis delicias castigat virga flagellas
presens

Affecto crimina/ vigilo/ ieiuno/ flagello
detego .i. flagellando: parum ad limina sanctorum

Induo dura pedes/ nudo corpus/ peregrinor
.i. circa crura · affectus · .i. refrenat

Penitens/ lego/ precor ploro/ cum sic macerat

Hec opera misericordie

Vestio / cibo / poto / tectum do / visito / salvo

Compatior commendo converto dono remitto

Arguo consolor supplico / do consilium documento

Flecto genu vigilo ieiuno flagello

Induo duram / pedes nudo corpus peregrinor

Penitens / lego / precor ploro / caro sic maceratur

Opera temporalia vestio cibo poto / que elemosinarum
largitione comparantur pertinent opera pietatis et corpora-
lia quod specialiter dicuntur largitione. Dicit beatus Augustinus
Vendite inquit dominus que possidetis et date ele-
mosinam. Et item date elimosinam et ecce omnia munda
sunt vobis. Et Salomon ait Redemptio viri
sue divicie sunt. Qui autem nescit pauperibus
erit. Et item Conclude elimosinam in sinu pauperis
et hec pro te orabit ab omni malo. Ignem ardentem
extinguit aqua / ita et elimosina peccatum.
Et item qui obdurat aures suas ne audiat pauperem
et ipse clamabit dominum et non erit qui exaudiet eum

Neque enim manus dei merci potest quam misericors ipse non fuit
Aut impetrabit de divina pietate aliquid in operibus qui
corpore pauperis non fuit Quare Et iterum in psalmis
spiritus sanctus declarat dicens Beatus qui intelligit super egenum
et pauperem in die mala liberabit eum dominus Unde et
daniel regi Nabuchodonosor legitur dedisse tale
consilium quapropter rex placeat tibi consilium meum et
peccata tua elemosinis redime et iniusticias tuas mise-
ricordiis pauperum et erit deus propicius peccatis tuis
Ut si peccata sua elemosinis redimere voluisset po-
tuisset utique evadere mala que passus est Deus
enim elemosinis pauperum feneratur et eo dat minimis
quod dat ipse enim in iudicio pro dicturus est
Esurivi et dedistis michi manducare Sitivi et
dedistis michi potum Nudus fui et vestistis me
hospes et collegistis Infirmus et in carcere et visitastis
me etc. Et quod fecistis uni de minimis meis fratribus
michi fecistis Et tunc audiet vocem illam beatam Venite
benedicti patris mei percipite regnum paratum vobis
ab origine mundi Ut autem quod elemosina a omni
peccato tribuat remissionem ostendit sic Beatus magister tobias
filium manens ut elemosinam faceret ait inter alia ex
substancia tua fili mi fac elemosinam et noli avertere
faciem tuam ab ullo paupere Ita enim fiet ut nec
avertatur a te facies domini Quomodo potueris ita esto
misericors Si multum tibi fuerit habundanter tribue Si exiguum
fuerit etiam exiguum libenter impertiri stude Premium enim
bonum tibi thesaurizas in die necessitatis quoniam elemosina ab
omni peccato et a morte
Precioso non patitur animam ire in tenebras Fiducia
magna erit coram ~~summo deo~~ summo deo elemosina
Omnibus facientibus eam Tamen et providenda presertim
dicitur fili elemosinam pauperis ne defraudes et oculos

tros ne tristatis a paupe cibum esuriente despexeris
~~ne affligas Et ne contristes Datori augustiam~~
et ne despexeris pauperem de inopia sua Cor
inopis ne affligeris Et ne contristes dato angustiati
Agit quisque dulcitate elemosine vlnera noscere
cupit legat librum sanctissimi martiris cipriani
quem de elemosina scripsit Et beati Maximi
martiris sive baptiste quem de eius elemosina scripsit

Hec que confessis que sunt confessa notabis

Publica si fuerit noxia sit publica pena

Si lateat culpa sit lateat quoque pena

Singula confessor prudencius premeditet

Afflictus/causa/vicium/persona notet

Addens festina cum hec quod sit tempe

Ignis purificatis/mors/consuetudo/ruine

Et pene conuitas / egritudo / quoque pudor

¶ Vnum crede deum nec vane iura per ipsum

Sabbata sanctifices / habeas in honore parentes

Non sis occisor / fur / mechus / testis iniquus

Nullius nuptam nec rem cupias alienam

Abluo firmo cibo doleo vngitur ordino /
Septem sacramenta noue legis

iungo

die ee dauff die firmung

Vnda iugum sexus confirmacio panis,
Vnccio gradus postrema confessio hec sunt septem /

Jussio consilium consensus palpo recursus
Participans mutus non obstans non manifestans

Qui sequitur me non ambulat in tenebris dicit dominus Hec sunt = 35
verba Christi quibus ammonemur ut vitam eius et mores imitemur
si velimus veraciter illuminari et ab omni cecitate cordis
liberari Summum igitur studium nostrum sit de vita
Ihesu Christi meditari Doctrina Christi omnes doctrinas
sanctorum precellit Et qui spiritum haberet absconditum ibi
manna inveniret Sed contingit quod multi ex frequenti
auditu ewangelii parvum desiderium senciunt quia spiritum
Christi non habent Qui autem vult plene et sapide
Christi verba intelligere oportet ut totam vitam suam illi studeat
conformare Quid prodest tibi alta de trinitate dis-
putare si careas humilitate unde displiceas
trinitati Vere alta verba non faciunt sanctum
et iustum sed virtuosa vita efficit deo carum
Opto magis sentire compunctionem quam scire eius diffinicionem
Si scires totam bibliam exterius et omnium philosophorum dicta
quid totum prodesset sine caritate et gratia Vanitas
vanitatum et omnia vanitas preter amare deum et
illi soli servire Ista est summa sapiencia per contemptum
mundi tendere ad regna celestia Vanitas igitur
est divicias perituras querere et in illis sperare
Vanitas quoque est honores ambire et in altum
se extollere Vanitas est carnis desideria sequi
et illud desiderare unde postmodum graviter oportet
puniri Vanitas est vitam optare longam et de
bona vita parum curare Vanitas est presentem vitam
solum attendere et que futura sunt non providere
Vanitas est diligere quod cum omni celeritate transit
et illuc non festinare ubi perpetuum gaudium
Memento frequenter illius proverbii quia non satiatur oculus
visu nec auris impletur auditu Stude ergo cor-
tuum ab amore visibilium abstrahere et ad invisibilia
te transferre Nam sequentes suam sensualitatem

maculat conscientiam necnon impedit dei gratiam quia vivit
bestialiter etc.

= 35v

De humili sentire sui ipsius

Omnis homo naturaliter scire desiderat / Sed scientia absque
timore dei quid importat / Melior est profecto humilis
rusticus qui deo servit quam superbus philosophus qui se neglecto
cursum celi considerat / Qui bene se ipsum cognoscit
sibi ipsi vilescit nec laudibus delectatur humanis
Si scirem omnia que in mundo sunt et non essem in caritate
quid me iuvaret coram deo qui me iudicaturus est
ex facto / Quiesce a nimio sciendi desiderio quia
magna ibi invenitur distractio et deceptio / Scientes
libenter volunt videri et sapientes dici / Multa sunt
que scire parum vel nichil anime prodest / et valde
insipiens est qui aliquibus intendit quam hiis que saluti
sue deserviunt / Multa verba non saciant animam sed
bona vita refrigerat mentem et pura consciencia prestat
ad deum confidenciam / Quanto plus et melius scis tanto
gravius iudicaberis nisi sanctius vixeris / Noli ergo
extolli de ulla arte vel sciencia sed pocius time de data
tibi noticia / Si tibi videtur quod scias multa / Scito tamen quia
sunt multo plura que nescis / Noli altum sapere sed ignoranciam
tuam magis fatere / Quid vis te alicui preferri
cum plures doctiores te inveniantur / Si vis
utiliter aliquid scire et discere ama nesciri et pro nichilo
reputari / Hec est utilissima et altissima leccio sui ipsius
vera cognicio et despeccio / De se ipso nichil tenere
et de aliis semper bene et alte sentire magna sapiencia
et perfecta est / Si videris alium aperte peccare vel aliqua gravia
perpetrare non deberes tamen te meliorem estimare quia nescis
quamdiu possis in bono stare / Omnes fragiles sumus sed tu
neminem fragiliorem te ipso tenebis /

Videte quo caute ambuletis non quasi insipientes sed ut sa-
pientes redimentes tempus quoniam dies mali sunt propterea nolite
fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei [textus]
Apostolus paulus gentium apostolus dei sciens quod infinite sunt delicie
celestis patrie et quas nec oculus vidit nec auris audivit
quod nec in multitudine et magnitudine in cor hominis ascenderunt
ad quas frequenter invitamur in ewangeliis et alibi in scripturis sanctis
Sciens quod spiritus maligni sunt ad impediendum nos in hac via
stricta et arta que ducit ad vitam eternam, sunt tanto sollici-
tiores quanto delicie ad quas vocamur sunt nobiliores
et iocundiores, hortatur nos in verbis premissis ut undique
circumspecti caute perficiamus iter nostrum dicens
Videte quo caute ambuletis etc. Hec est via regia
que ad celestia ducit gaudia declinantes in magis stra-
tidamque [illegible] Bene cum subiungit apostolus redimentes tempus
quoniam dies mali sunt. Si enim bene et debite ut oportet
statum seu cursum flebile miserabile ac dampnabile
mundi presentis temporis consideremus tunc dies mali sunt sicut
oculata fide cernimus [illegible] quo quasi totus mundus iam
erat. Et Johannes in canonica sua totus mundus in maligno positus
est. Et hoc prochdolor quod maiori dolore dicendum est
tam in capitibus quam in membris tam in clero quam in po-
pulo tam in religiosis quam in secularibus, tam in senibus quam
in iuvenibus tam in masculo quam in femina. Et sic heu co-
rrupta est via omnis carnis quod vix tangit celestia
gaudia. Dicens/ Ita est in amor turpis in corporibus

nota bene Nec fides secura per omnia que eius sunt contaminavit superbia
avaritia et luxuria. Periit enim lex a sacerdotibus, iustitia
a principibus, consilium a senioribus, religio a clericis, amor
a parentibus, fides a populo, reverentia a subditis, amor
caritatis a regibus, pudicitia autem a coniugatis. Et quid
est hoc nisi venit antichristus? Iam enim a multis tempus ignoratur
et ab potentibus qui peregrinum habet. Bernhardus.
Convenienter igitur est ut [illegible] doctrina doctoris gentium
[illegible] devote attendentes caute et sapienter singulique
et in firmamentum gressus nostros in hac lacrimarum valle. Et
apertis oculis [illegible] interioris hominis strata regia que
ducit ad celestem patriam a qua peccando expulsi fuimus et
in exilium [illegible] referentes [illegible] ambulemus
nec retro respicientes nec declinando ab ea oberremus.
Et sit in [illegible] clare [illegible] Adquod hortatur
talis nos dominus Ysaias: Hec est via, ambulate in
nota ea neque ad dextram neque ad sinistram ambulate.
Hunc igitur vere vie [illegible] ducatum [illegible] in frequentibus devote
ac diligenter attendentes [illegible] per hoc Christi fideles ducti
a deo [illegible] per viam regiam que ad patriam ducit
celestem dirigantur. Que quidem via cum sit stricta et
arta, pauci eam inveniunt. Et heu pauciores per eam
transeunt. Quod innuit noster salvator Mathei septimo: Intrate
per angustam portam. Quam arta est via que ducit ad
vitam et pauci inveniunt eam. Sed lata porta et spa-
ciosa via que ducit ad perditionem inferni. Ubi sic est
perditio [illegible] [illegible]. Et multi intrant per eam.
Circa quam via dicit glosa [illegible] limitatur [illegible] caritas sit
lata [illegible] per angusta et ardua abducit [illegible] Augustinus
ibidem [illegible] non ab omnibus invenitur nec omnes eam inveniunt
per eam ingrediuntur quia capta [illegible] inveniunt eam pauci eam
inveniunt et pauciores per eam intrare contendunt. Nec enim intrat
in labore et animi [illegible] satis angusta est via [illegible]
mittere et [illegible] diligere [illegible] quiete et [illegible] custodire

compulsare cum spera non abire / adversa non timere her in gloria
ubi prius ... heu amatores mundi huius non attendunt in et
peccato conglutinari ab eorum recedere non valentes qui in fine modo
luctu quam ... dilectio ... Ieronimus Dicit Vide et gaudere cum
hoc seculo non cum ... sed ... mundo cor
non ... hoc seculo sed in deo letari et verum est / Breuis
enim est fragilis et caduca humana leticia / Gaudium
mundanorum gaudiorum gaudium cum ... sepe ...
Seculi leticia est in penitencia requirit sed luxuriari in ...
... vagari / ebrietate in gurgitum ... turpitudine
... et nichil mali ... tollerare qui deum diligit
... fugit ... aut ... multi intrant ad ... eterne
dampnacionis illa habet Ecclesiastici 3o / Nec ... difficile
... et multorum infinitus et ... Dicit heu magis
... inspiciunt ... prout quod ... non aspicias
... aspera ... via sed attende quo ducit ...
arta / sed ubi desinit et finiet / Ex quibus elicitur
tamen quod valde timendum est sed quod durante mundi statu mundi
... tempus in finitur ... pauci erunt de
... salvandorum ... salvator ... quod ... dicit
Mathei vicesimo multi sunt vocati pauci vero electi
Pauci ... dampnatorum / Quod bene
figuratum est in filiis / Israel qui in tanta multitudine ... sexcenta milia
ducti ex egipto per mare rubrum in deserto per moysem
quibus ... promissa fuit terra promissionis ... regnum
celorum et ... israhelitica ... populus ... signatur
qui nunc populus dei vocatur historialiter ... decem
libri ... tota illa multitudo populi israhelitici
quibus ut ... sibi promissa fuit terra promissionis
illi enim ... exceptis ... mortui
sunt ... Caleph et Josue qui eam sed terram promissionis posse
derunt ... transitum maris rubri in deserto
annis nati fuerunt / Ergo valde timendum ...

figuratur ita et figuratiue Machali cum faciunt festum an vigilia
volentes gaudere in hoc festo temporali et ideo in futuro festo fa
ciunt vigilia in festo quod hic habuerunt quod eternaliter flebunt
quod tamen innuit beatus Gregorius in omelia quadam super 10 [illegible] Mathei
[illegible] ibi erit fletus et stridor dentium Qui hic in quietis
terrena gaudia petunt perpetua lamenta Ergo fratres
vana leticia fugite si illic flere et lugere formidatis
Nemo enim potest hic gaudere cum seculo et illic regnare cum
deo (hec Gregorius) Alii est sicut qui vellet venire de festo
ad festum scilicet de gaudiis presentis vite ad gaudia felicitatis
eterne quibus loquitur beatus [illegible] dicens Difficile nimium est
[illegible] in presenti ut quis presentibus fruatur bonis et eternis ut de
deliciis ad delicias transeat ut hic ventrem illic mentem
impleat ut in utroque seculo sit primus et gloriosus appareat Sic
enim in presenti est [illegible] eadem que [illegible] et herba esse et
[illegible] herbe Ita in presenti est ut secularis florem
habentes et in deliciis ac voluptatibus mundi viventes
celeste faciat fructum Et quod talibus temporali consolatione
terminatis [illegible] eternum supplicium [illegible] [illegible] dicens Ve
vobis qui hic habetis consolacionem vestram. [illegible] dicit beatus Bernhardus
Angustiatus [illegible] [illegible] Johannis baptiste pectoribus delicatis
durum [illegible] est eternum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
fere sepelitur terre in [illegible] [illegible] ille qui renatus nullum
hereditas maior [illegible] [illegible] corporis [illegible] [illegible]
et [illegible] in diuinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
laute ac delicate epulari Ideo sit [illegible] [illegible]
adastra quod dicit beatus Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] et mala [illegible]
ut [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] quiete et fe
licitate [illegible] [illegible] timentes aduersitas Hec ille Sine
[illegible] beatus Bernhardus dicens agnosce [illegible]
nichil est [illegible] et quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad mortem [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

nunquam peccatorum remedio filius dei moreretur sed ut cum gratiarum
actione qua passus tenemur reddere grates illi qui tanto
nos precio redemit [illegible]. Noli attendere quid caro velit
sed quid spiritus possit. Non vos dicit dives [illegible] nec possessio
sed nec [illegible] et [illegible] habere. Dic michi ubi
sunt amatores mundi qui ante pauca tempora nobiscum erant nil
apparet [illegible] nisi cineres et vermes. Attende quid sunt et quid
fuerunt homines cum fuerunt sicut tu comederunt biberunt riserunt
duxerunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descenderunt.
Hic caro eorum vermibus illic anima eorum ignibus [illegible] suppliciis de-
putatur [illegible] illa inanis gloria brevis letitia mundi potentia
carnis voluptas falsae divitiae magna familia et
magna concupiscentia. Ubi risus ubi iocus ubi iac-
tantia ubi arrogantia. De tanta letitia quanta tristicia post
tantam voluptatem sed gravis miseria. De ista exultatione
magna ruina fecerunt in magna tormenta. Quod illis accidit
tibi accidere potest quia homo es sicut ipsi. Terra est de terra venis
et in terram reverteris. Quis videt diem ultimam [illegible] subito
veniet. Certum enim est quod morieris incertum autem [illegible]
quomodo aut ubi. Mors enim ubique expectat [illegible]
[illegible] fueris ubique eam expectabis. Ut dicit Bernardus
Hic [illegible] nil certius morte et nil incertius hora mortis
[illegible] cum te paras moriturum sic in omnibus cunctis temporibus
[illegible] et prudens sicut in modo qui moritur. Et dic hec
[illegible] moneret nichil sunt gaudia et voluptates
mundane [illegible] et te michi dedit. Nunc enim [illegible]
[illegible] dies [illegible]. Ecclesiastes
In omnibus operibus memorare novissima tua et in eternum non
peccabis. [illegible] aut sit tibi [illegible] Mors quae nil miserabilius
[illegible] quod nil horribilius et tamen suppliciis [illegible]
nil intollerabilius amissione celestis gloriae qua nil [illegible]
[illegible]. [illegible] cogitat
[illegible]. Ideo redeundo ad propositum considerandum est

qui boni fuerunt hic vigilia in luctu penitencie et ideo peruenit
ad summam iocunditatem eterne. Quamuis penitencia fiat et amaritudine
multa videatur hic asperitate tamen tam leniari debet quando
videre facit gaudi in tranquillitate. Ergo penitencia agat qui eterno
vult gaudere bono ad quod hortatur nos saluator Matthei 3°
penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum id est iudicium. De
qua penitencia dicit quedam scriptura: O felix penitencia
et quasi matura et secura. Qui autem tarde penitere
se promittit dubius et incertus erit quod recepit an vel ut fecit
hoc penituerit. Directum in confessione in omelia quadam. Qui penitere
venit presupponit diem extremum non promisit. Vera
namque penitencia animam assistere deo et liberat. Ipse
sanctificat opus sancti dei et virtutibus armat. Supplicatione
dei calliculat in paradiso collocatam comportat et sic proposita summam
allegat. Et heu nunc adulteri fodi hic amatores
superbi auari luxuriosi gulosi voluptuosi in omnis
hic cupidi mercenarii amatores ipse voluptatis concupiscentes
diuine voluntatis et dominitatis, elegantes, sed hic bene sapere
in hac vita et dura vigilia in eternis cruciatibus puta
in inferno ut dicitur hic quidam commentator eorum delectat
Nota eternum vero quod cruciat. Heu heu quam multi sunt hic quos
cura corporis non possidunt aferunt et fodi gulatores
diutes cum fuerit sua sibi videat in sua frugent cum
frumentis ne laudiat proficua; oculos habent et non vident
aures habent et non audiunt. Dum se viuere arbitrantur
et se mulcte in dispositione non metuunt ideo miseri
quod vident despicui atque contempnunt in supplicibus plures re-
cordi sunt qui in puericia usque ad mortem deiciuntur. Et qui
digna sunt morte egerunt nec in morte timent vicina
eorum sunt et immersis in supplicibus plures. Nouissima et
que sequitur mortem vicerunt non prouidentes. Vnde Augustinus:
Multi eternam desperant et fallit in peccatis detinet qui se
ad videre deum non corrigunt. Vere quando docilia in predicacionis
audiunt et vitam non corrigunt. Dicentes cras cras cras

et subito hostium claudit et invenient perratur. futuris dei
arcebo celestis pro tua vite culmina / que aperte generi
noluit ipse qui potuit et debuit in vite celestina
tam angustis. Qui dicit quam plenitudo hominis marcescit. Domine
qua longa tristem scripsi et in barbaria medijs mee conspi
rando contraxisti decepisti me et deceptus sum. Nunc
quam miseria perpetrat dei misericordia semper in die. Nunc propter
tristis merito affligitur cor meum et pacabit anima mea
quod heu omnes dies mei sine fructu bonorum operum transierunt
quos in medio in laude dei atque mee salute comparando
expendere debuissem. Triginta anni etatis mee dilapsi
et perditi sunt et irreparabiliter transierunt tam negligenter
quam nequiter si eius nunquam die quo in eius (?) expendi in vo
luntate dei sive in exercitiis virtutum ...stu tam laudabiliter
et perfecte sicut debuisse et potuisse / vel si nunquam plenus
facultates deditum meas conspiciunt tam astute et acceptio
ne status mei respiciebat / sicut me consolator quod est
ipsi voluntas eius in natura mea. O deus eterne qua
verecunde ante te et omnibus sanctis ad iudicium stabo cum
reddere me deprimisse et admisisse rogar / et quid aliquis
dicat semper consolare mea ut digne modo respondeam
Attendite ergo diligentes omni amici semper in die / certe in eius
hora magis gaudere debetis certitudinem ut puta
orationem diurna et salutare angelica devote prime
dicto quod per mille anni et angeli. Omni deus qui ita
neglexi qui modica ista comtua et negaria cibi
veritas tam multa et propter hanc naturam in nona me
gessi. Negotijs tuis nimis me implicavi et nimia
dimisi. Hec nunc cognovi quod ad memoriam
similiter celestium plus in gerbilit ... gressum a vanitatibus sedi
et sollicita responsa cordis mei ac sensus meorum cum
cum pietate et puritate quantum eius reflectens a passu
in voluntate in factis triginta anni quibus omnis alius constitui
precis in apud deum in ipsum obtinuit vitiis ... constrancer

Heu quia bona in statu hoc tempore in corpore potuisse fecisse que nunc
optare possum delicijs divicijs et honoribus huius mundi
et heu non feci. Numquam in inceptis divicias spirituales et
thesauros celestes potuisse aggregasse et neglexi.
O deus meus et quam plane minima opera et satisfactoria
michi grata et accepta essent nunc respectu tormenti de
minimis que cadunt de mensa divitis et nemo michi dat.
O vos qui habetis spatium penitendi et miseremini mei quando
diu vires suppetunt et tempus iuvat. Vosmet agentes
festinate in terra celestes thesauros et [illegible]
recipiant vos in eterna tabernacula ut non relinquamini vacui
in illa hora sicut [illegible]. Propterea dolet [illegible] multi nunc
ista attendunt modice providentes sicut faciunt hodie mundi
et ipse voluptates amatores [illegible] potest
in terra [illegible] Nolite diligere mundum neque ea que in mundo
sunt. Si quis diligit mundum non est caritas patris in eo.
Bernardus [illegible] quod est in mundo concupiscentia carnis est
concupiscentia oculorum aut superbia vite. Unde nota
de precio [illegible] mundo et mundus transit et concupiscentia eius.
Unde autem fit [illegible] dei [illegible] Iacobi.
Quicumque voluerit amicus esse huius mundi inimicus dei constituitur.
Ultimo [illegible] mundi [illegible] neglectus adinvicem attenderet
[illegible] divine iusticie [illegible] districti
iudicis [illegible] merita iudicabit et puniet [illegible]
[illegible] decipit. Quam [illegible] iudex
nec [illegible] supplicationes lacrimose et [illegible] in corpore
et anima. Districtum enim dei iudicium [illegible]
[illegible] O quam districto iudici [illegible]
[illegible] O quam anguste erunt undique vie [illegible]
Superius erit iudex iratus inferius horridum chaos a
dextris peccata accusantia a sinistris infinita demonia ad
supplicium trahentia intus conscientia urens foris mundus
ardens. Peccator sic comprehensus quo fugiet? latere
erit impossibile apparere intollerabile. Iohannes Crisostomus

Nec recipiendo aliquid est sic fugiendo facultas sic perficere
possunt sic satisfactione temporis. Et aliqua omnino vetita nisi preter
est in luctu solitudine sic filii et publice intendat sic aliquid
aliquibus sit ita fuit dissimulet aliquid quod nec iudicii
dei recipit sententiam. Et Si benedicta ergo nata et acer
sit rogaret / tunc pater quoque in peccato mortali suo quam
diceret / hoc facto extra districti iudicii dei tempore et generaliter
omnes christi fideles animarum salutem perveniat penitentiam age-
re. Bona opera committe quibus deus reddat eis a principio quod et
pro beneficiis tribulationis nisi deus suo se mercede ex gratia adest providentia
sed nec tamen sit sic adest scilicet providentia. Ideo illi nunquam incipit
tunc peccando suo flagellat. Ita quod flagellando in puteum
suo cadedat in fundo eterne damnationis. Igitur cum deus a
iudicatur suo sit quod cum plus diligere mihi quam deum fratrem quam
claustrum / gratia quam abstinentia / superbiam quam humilitatem propter
diabolum et in eo ei ignem eternum. Hec baruchadium (et) ultima
facti mortales et preceptum amatores mundi attenderet et in
suo in tempore risubverteret ac commemoraret eadem eternitate
et acerbitate penarum in futuro illud dubium quod nulli a peccato
cessaret omni fallacie delectationis et deceptionis vel relinqueret
suo sic nec plus gravius peccatis qui nunc alias precepta
dei nimis adiutur unum parvipendunt. Sed tamen et ob
fundamentum mandatum dei omne preceptum sit fuit testatur psal-
mista in evangelio mattheus decimo nono. Si vis intrare in vitam serva
pura mandata. Et quod dicit Moyses. Ego sum deus fortis
zelotes emulator et reddens in iniquitate patris in filios
terram et pro contemptu eorum qui odeunt me. Scilicet peccando
et peccato / finaliter suo resistendo et faciens misericordiam in milia
his qui diligunt me et precepta custodiunt. Ita propheta ista
tempore tales maledictos dicit. Maledicti qui declinant
a mandatis tuis. Insultet in pro mundi amatores peccatum attigi
nisi in fabulis suis quod in ore nunc deo tabularum apostolis intus in die
iudicii reddere hominum. Et quod tunc bona egerit ibunt in vitam eternam
qui vero mala in ignem eternum. Ita apostolus quamvis cuiuscumque et qualiter

uicida
ba.

Dicet nec manifestari oportet ante tribunal xpi ut referat unusquisque
prout gessit in corpore siue bonum siue malum [illegible] quod [illegible] ei mi
seris dampnatis qui neglexerunt penitere [illegible] plorando et deri
dendo dicent Hii sunt quos habuimus aliquando in derisum et in
[illegible] mundo tanti [illegible] [illegible] qui voluptuose vixerunt
[illegible] in [illegible] [illegible] Ubi [illegible] illi [illegible]
[illegible] [illegible] felicitatis [illegible] Quando bonis electorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] miserie [illegible]
et recordetur quod nunc [illegible] deliciis quibus [illegible]
perfruiti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plangere [illegible] et [illegible]
plangendo [illegible] [illegible] dicere Ve ve nobis [illegible] ve [illegible]
ve [illegible] [illegible] ultra mori [illegible] ve [illegible] male torquemur
nec [illegible] [illegible] liberabimur [illegible] [illegible] ista [illegible]
supplicia et [illegible] [illegible] [illegible] tormenta [illegible] [illegible]
sunt et ipsis [illegible] in mundo [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
delitate non valet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gaudii
[illegible] mundi non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in vanitatibus et in
famas [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] et [illegible] lume
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illa [illegible] umbra [illegible] dolor [illegible] magis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible] [illegible] habi
[illegible] [illegible] [illegible] supplicium [illegible] [illegible] [illegible] mors
[illegible] [illegible] mori et [illegible] mori non posse
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plorate et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a primo
[illegible] a facie illa [illegible] et [illegible] Et [illegible] illa
angelico [illegible] illo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
in illa [illegible] maledictum ac crudele dampnatorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ululatus [illegible] clamor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dampnatorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audire [illegible] [illegible]
gemitus et stridores dentium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et crudele [illegible] et intollerabile supplicium dampnatorum [illegible]

Et qui in tempore gratie lugere flere et penitenciam agere potest
displicite heu heu quam hic nos miseri et in
[illegible] creatoris inpacabiliores [illegible] fecit [illegible]
vidimus et invenimus cum nobis affluit cum tempus aderat
aptum [illegible] ut de toto tempore illo in quo nobis conceptum fuit
esset nobis una horula tante pene remedium [illegible]
o heu felicitate divina iusticia [illegible] nobis [illegible]
via negata nunc post eius ablata quam plura nos miseri
et miserabiles [illegible] affligimur et dolemus. Quia ne eterno et
[illegible] tempus [illegible] dum fuerunt esset nobis placitum
et per omnia solacium et gaudia mundana. Unde [illegible]
in [illegible] possent [illegible] lapis adeo magnus quam omnis [illegible]
[illegible] et quod aqua avicula minime [illegible] per [illegible]
milia annos [illegible] lapide [illegible] [illegible] [illegible]
auferret [illegible] [illegible] minuit [illegible] et [illegible] per [illegible] milia
annorum avicula sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] milibus annis
[illegible] [illegible] diminuere [illegible] lapidis [illegible] [illegible]
[illegible] milibus [illegible] [illegible] nos miseri multum [illegible]
et consolati essemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lapidis habebit finem [illegible] nostre eterne dampnacionis
heu eciam consolacio nobis miseris adimitur [illegible]
hec benedicti [illegible] dampnate [illegible] [illegible] [illegible]
audiendi audiat et adeo [illegible] [illegible] horribilia [illegible]
emendando [illegible] in tempore gratie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in tempore gratie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eterne dampnacionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible] dico deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fieri et ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nobis [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in eterne [illegible] [illegible] in [illegible] indicio [illegible]
[illegible] [illegible] nobis [illegible] et malum [illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] eligere [illegible] [illegible] [illegible] illorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illorum eligere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] penitenciam agere [illegible] [illegible] [illegible]

tibi penitencia [illegible] dicta est dic[ens] vere religiosi atque
deuoti [illegible] dicet in districto iudicio in nouissimo
die Et sicut Matheus narrat Ite maledicti in ignem
eternum Et cum hoc accipiet penitenciam agendo ponere cura-
dos etc. Si autem [illegible] absque dubio incidet in
[illegible] sicut dicit sanctus Bernhardus [illegible]
[illegible] penitenciam comprehendere et dicit
[illegible] quis est eu audire et durum ve [illegible]
videre [illegible] agite penitenciam / [illegible] penitenciam
auditum [illegible] ab aspectu / [illegible] durum auditum
[illegible] Ite maledicti in ignem eternum [illegible]
et [illegible] intollerabiles [illegible]
[illegible] deus penitenciam in spiritu Et [illegible]
[illegible] horribilia [illegible] adquirere
vite [illegible] et ad penitenciam [illegible] /
[illegible] est [illegible] et attendat in [illegible] celestium gaudiorum
De quibus dicit [illegible] octogesimo [illegible]
[illegible] dies [illegible] milia [illegible]
hec vita / et [illegible] octogesima [illegible] mille
anni [illegible] dies hesterna que preterijt
[illegible] valitudo [illegible] mandato
[illegible] in senectute / decor [illegible]
tate / vita [illegible] / leticia [illegible] / [illegible]
[illegible] deficiunt / [illegible] delebit / [illegible]
remittitur / [illegible] decrevit / [illegible] dispendit [illegible]
Angustia [illegible] et decora [illegible] anime / [illegible] erit [illegible]
[illegible] / [illegible] / vita sic [illegible]
[illegible]
ne [illegible] est [illegible] / [illegible] Et omnis [illegible]
[illegible] Bernhardus [illegible]
[illegible] facie decorus [illegible] ad [illegible] placet
[illegible] ad [illegible]
[illegible] dispendit Augustinus [illegible]
[illegible] qui [illegible] videbit [illegible] fastidio [illegible]
[illegible] Et [illegible]

Audi adhuc beatum bernhardum sic dicentem ubi vera leticia perfecta
securitas omnis plenitudo summa pulchritudo latitudo in prospe-
ritas bonitas lux virtus honestas gaudium
dulcedo vita perpetua gloria requies amor et pax ... deum
atque ... ... perpetua possessio summa claritas et ... -
... sicut celestia gaudia alia eterna requies ... peccati
... et eternas ... ... audiat etiam dicentem
... Jeremie propheta ... Fugite de babilone
et salvet unusquisque animam suam Babilon in spiritu dicitur
confusio et dicitur sit illa mundus ubi est heu ubique
... confusio ... sic ... ... et vanitas vestita
et in ... ... ergo fuga ... valde ... e
... ... et ... adhuc fugam habitum ... dicit
in ... predicto ... ... que
beatus bernhardus dicit fugite de babilone ... fecit
ubi capitulum periculum ... ... in divicijs
... in multis ... ... in ... ... / ... quia
qui fugiendo ad vitam religiosam ... ... et ...
credit fugiat ergo ... ... et penas
eternas ... ... et ... ... et ... et
... celorum ... et ... ... celorum
possideat ... ... dignetur ... ... pater et spiritus sanctus
vivit et regnat per infinita secula seculorum Amen

Et sic est finis

Audite itaque omnes mundi huius neglegentes Christi conversionem. Ite
ad sepulchra mortuorum et videte quam vinculum iacet
ossa et perit caro et ibi conservat ossa cum in cinere convertit
et ipse prius nobilis fuit illius in vanitate vivens in mundo
sedens in diviciis multiplicabat agros, plantabat
vineas, implebat horrea per rapinas multorum et ex-
ultabat in habundancia sua. Ecce quo ducta sunt omnia
que ab aliis eius collaudabat per prisma multa preciosis
vestibus indutus purpura. Ubi lupanaria adhibens epulas
delicias componens saturabat et iocus in ebrietatibus cogebat
venas suas emittebat in paradyso et leticie
sue dabat finem. Ubi ergo nunc sunt ista omnia. Ubi purpura,
ubi prisma, ubi exquisita convivia; o miser quid est illi,
qui cum regie agminibus [illegible] dissipabat; qui
domini sui applaudebat; ubi ornatus domorum et vestium
propria lingua; ubi gemmarum ambitio; et argenti pondus
immensum; ubi postremum ipsa cupiditas que die ac tota
cottidie agit ne sit quod tristis possit amittere. Ubi
[illegible] illa funesta cogitata desperando; ubi ap-
plaudencium laudes et adulatorum vox assidua; ubi
fratrum [illegible] [illegible] et lapadarum [illegible] [illegible]
Ubi illa omnia [illegible] transierunt [illegible] ad [illegible]
ultra quam memoriam mundi [illegible] erit [illegible] in sepulchro
redactus in cinere [illegible] tamen cum quibus delicie
nutriebat multe [illegible] nervi cum [illegible] paginibus
sola sunt ossa que remanserunt in corpore vinculum
ut comprehenderunt aliorum multorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] eius [illegible] videbit ubi lucrum [illegible]
[illegible] cum tenebre multe tenebre et [illegible] / magna
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] sequitur
et dolor qui [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] neglegentes ad
// male [illegible] vixisse

peccata fuisse. Clamat adhuc omnibus mortalibus pulvis
altus de sepulchro ut quod ego miser facto trepidant dicens
ut quid superbis et deponis in felicia colla submittis ut quid
te ad succendendum deliciis dimittis [illegible] Vide et omnibus fidei vide
me et agnosce quoniam ossa mea quod tu es ego fui quod
ego sum eris. Si te me commisit iniquitas te saltem non comminet
vanitas. Si me luxuria decepit te saltem castitas corrigat
Vide pulverem meum et relinque desiderium mundi
Et ideo fratres carissimi in ipso possumus cupiditate devia
laboremus ut aliorum [illegible] miseriam conferre nobis sanitatem
aliorum mors nobis conferat ad salutem. Et aliena pericula
reddat nos cautos. Dicit propheta [illegible] nobis cogitationes
ad spiritum et ad penitenciam decet. Confitemini ad me in toto
corde vestro in ieiunio in fletu et planctu quia nulla morte
peccatoris sed ut magis convertatur et vivat. Et iterum nichil
quid tardes converti ad dominum, ne differas de die
in diem. Et iterum in quacumque hora ingemuerit peccator salvus erit. Con-
vertimini ergo carissimi ad dominum deum vestrum, humiliate vos
in conspectu dei [illegible] et plorate coram deo qui fecit
nos, [illegible] in hoc [illegible] penitenciam peccatorum vestrorum
agite ut possitis in futuro [illegible] Et ad eternam
hereditatem pervenire mereamini, habentes cor contritum
paulus et humiliatum deus non spernit. Sicut enim apostolus ait castigo
corpus meum et in servitutem redigo laborem [illegible]
ministrent laborem [illegible] mea [illegible] fratres carissimi
quia [illegible] caro [illegible] delectatur et [illegible]
[illegible] in [illegible] luxuria ministrat quia venter
mero estuans [illegible] in libidinem. Magnificata
cum caro [illegible] pater [illegible] fratres [illegible]
aspicite ad sepulchra divitum et [illegible]
[illegible] et diligenter cogitate. Ubi sunt illorum divicie
Ubi ornamenta ubi honor ubi [illegible] vel luxuria
Ubi voluptas vel [illegible] sunt [illegible] ad [illegible]

Ecce superest cum hiis tribus [illegible] Et si periferia pila non
pervenerit hec blandimenta mundi [illegible] adulterium [illegible] ipse
[illegible] deduceret. Sed heu sic [illegible] optime suum post si ipsius
[illegible] cum [illegible] prope [illegible] pulvis ut [illegible] caro [illegible] de
a vermibus devorandum recipit in sepulchro / ista anima
[illegible] ab angelis ducuntur in celum Ita si
nos decepit multitudo voluptatis aliene a qua [illegible]
[illegible] Dure [illegible] et [illegible] et corpus simul
ut caro [illegible] putrescat in sepulchro et [illegible] tor-
queda mergetur in tartara Ecce quales [illegible]
dicaciones cottidie [illegible] et ossa proclamabat
Unde dico [illegible] neglige[illegible] grandi
timore [illegible] valuit et cita ad penitenciam medicinam
[illegible] noluit / Sed illi mors [illegible]
[illegible] cum pena sine ullo remedio cruciabit
nos [illegible] possit [illegible] amicitie [illegible]
[illegible] et [illegible] voluptatibus
[illegible] nostra [illegible]
[illegible] qui [illegible] vivit et regnat Amen

De imitacione ihesu christi et contemptu omnium mundi

Qui sequitur me non ambulat in tenebris dicit dominus. Hec sunt verba christi quibus ammonemur ut vitam eius et mores imitemur si velimus veraciter illuminari et ab omni cecitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit de vita ihesu christi meditari. Doctrina christi omnes doctrinas sanctorum precellit. Et qui spiritum haberet absconditum ibi manna inveniret. Sed contingit quod multi ex frequenti auditu evangelii parvum desiderium sentiunt quia spiritum christi non habent. Qui autem vult plene et sapide christi verba intelligere oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare. Quid prodest tibi alta de trinitate disputare si careas humilitate unde displiceas trinitati. Vere alta verba non faciunt sanctum et iustum sed virtuosa vita efficit quem deo carum. Opto magis sentire compunctionem quam scire eius diffinitionem. Si scires totam bibliam exterius et omnium philosophorum dicta quid totum prodesset sine caritate et gracia. Vanitas vanitatum et omnia vanitas preter amare deum et illi soli servire. Ista est summa sapiencia per contemptum mundi tendere ad regna celestia. Vanitas igitur est divitias perituras querere et in illis sperare. Vanitas quoque est honores ambire et in altum se extollere. Vanitas est carnis desideria sequi et illud desiderare unde postmodum graviter oportet puniri. Vanitas est vitam longam optare et de bona vita parum curare. Vanitas est presentem vitam solum attendere et que futura sunt non previdere. Vanitas est diligere quod cum omni celeritate transit et illuc non festinare ubi sempiternum gaudium manet. Memento frequenter illius proverbii quia non satiatur oculus visu nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere et ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscienciam et perdunt dei graciam quia vivunt bestialiter.

De humili sentire sui ipsius

= 26v Omnis homo naturaliter scire desiderat sed scientia sine timore dei
quid importat / melior est profecto humilis rusticus
qui deo servit quam superbus philosophus qui se neglecto cursum
celi considerat. Qui bene seipsum cognoscit sibi ipsi
vilescit nec laudibus delectatur humanis. Si scirem
omnia que in mundo sunt et non essem in caritate quid me
iuvaret coram deo qui me iudicaturus est ex facto.
Quiesce a nimio sciendi desiderio quia magna
ibi invenitur distractio et deceptio. Scientes
libenter volunt videri et sapientes dici. Multa sunt
que scire parum vel nichil anime prosunt. Et valde insipiens
est qui aliquibus intendit quam hiis que saluti sue
deserviunt. Multa verba non saciant animam sed bona
vita refrigerat mentem et pura consciencia prestat
ad deum confidenciam. Quanto plus et melius scis tanto
gravius iudicaberis nisi sanctius vixeris. Noli ergo
extolli de ulla arte vel scientia sed pocius time de
data tibi noticia. Si tibi videtur quod scias multa
scito tamen quia sunt multo plura que nescis. Noli altum
sapere sed ignoranciam tuam magis fatere. Quid
te vis alicui preferre cum plures periciores
doctores te in lege inveniantur. Si vis utiliter aliquid
scire et discere ama nesciri et pro nichilo re-
putari. Hec est utilissima et altissima lectio sui
ipsius vera cognicio et despectio. De seipso nichil
tenere et de aliis semper bene et alte sentire magna
sapiencia et perfectio est. Si videris aliquem aperte peccare
aut gravia perpetrare non deberes tamen te meliorem
estimare quia nescis quamdiu possis in bono stare.
Omnes fragiles sumus sed tu neminem fragiliorem
te ipso teneas.

De doctrina veritatis

Felix quem veritas per se docet non per figuras et voces
transeuntes sed sicuti se habet Nostra opinio et noster sensus sepe
nos fallit et modicum videt Quid prodest magna
cavillacio de occultis et obscuris rebus de quibus non
arguemur in iudicio quia ignoravimus Grandis insipiencia quod
neglectis utilibus et necessariis ultro seu spontanee intendimus
curiosis et dampnosis Unde apud sanctum Jheronimum plato
fuit suspectus in manibus x libri plois erat sibi suspecti Oculos
habentes non videmus Et quid cure nobis de generibus et speciebus
Cui eternum verbum loquitur a multis opinionibus expeditur
Ex uno verbo omnia et unum loquuntur omnia et hoc est principium
quod loquitur nobis Nemo sine illo intelligit aut recte
iudicat Cui omnia unum sunt Et omnia ad unum trahit et
omnia in uno videt potest stabilis corde esse et in deo paci
ficus permanere O veritas deus fac me unum tecum
in caritate perpetua Tedet me sepe multa legere
et audire In te totum est quod volo et desidero Taceant
omnes doctores sileant universe creature in conspectu tuo
tu michi solus loquere Quanto aliquis magis sibi unitus
et interius simplicatus fuerit tanto plura et altiora sine
labore intelligit quia desuper lumen intelligencie accipit
Purus simplex et stabilis spiritus in multis operibus non
dissipatur quia omnia ad dei honorem operatur et in se
ociosus ab omni propria exquisicione esse nititur Quis
te magis impedit et molestat quam tua immortificata
affectio cordis Bonus et devotus homo opera sua prius
intus disponit que foris agere debet Nec illa
trahunt eum ad desideria inclinacionis viciose
Sed ipse inflectit ea ad arbitrium recte racionis
Quis habet forcius certamen quam qui nititur vincere se
ipsum Et hoc deberet esse negocium nostrum vincere scilicet
se ipsum et cottidie se ipso fortiorem fieri atque in melius

aliquid conferre. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi
habet annexam et omnis speculacio nostra quadam caligine
non caret. Humilis tui cognicio certior via est ad deum
quam profunda sciencie inquisicio. Non est culpanda sciencia aut
quelibet simplex rei noticia que est bona et in se considerata
et a deo ordinata. Sed preferenda est semper bona
consciencia et virtuosa vita. Quia vero plures magis student
scire quam bene vivere, ideo sepe errant et quasi nullum
vel modicum fructum ferunt. O si tantam adhiberent
diligenciam ad extirpanda vicia et virtutes
inserendas sicut ad movendas questiones, non fierent
tanta mala et scandala in populo nec tanta dissolucio
in claustro. Certe adveniente die iudicii non queretur
a nobis quid legimus sed quid fecimus, nec quam bene diximus
sed quam religiose viximus. Dic mihi ubi sunt modo
omnes illi magistri quos bene novisti dum adhuc viverent
et in studiis florerent. Iam eorum prebendas alii possident
et nescio utrum de eis recogitant. In vita sua aliquid
videbantur et modo de ipsis tacetur. Quia periit eorum memoria
cum sonitu. O quam cito transit gloria mundi.
Utinam vita eorum sciencie eorum concordasset, tunc enim bene
legissent et studuissent. Quam multi pereunt per
vanam scienciam in seculo qui parum curant de dei
servicio. Et quia magis eligunt magni esse quam
humiles, ideo evanescunt in cogitacionibus suis.
Vere magnus est qui magnam habet caritatem. Vere
magnus est qui in se parvus est et pro nihilo habet
omne culmen honoris. Vere prudens
est qui terrena arbitratur ut stercora ut Christum
lucrifaciat. Vere bene doctus est qui dei voluntatem
facit et suam relinquit. De providencia in agendis

De prudentia in agendis

Non est credendum omni verbo nec instinctui sed caute et longani-
miter res est secundum deum ponderanda. Proh dolor saepe malum
facilius quam bonum de alio creditur et dicitur ita infirmi sumus.
Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti quia
sciunt humanam infirmitatem ad malum proclivem et in verbis
satis labilem. Magna est sapientia non esse praecipitem in
agendis nec pertinaciter in propriis sensibus stare. Ad hanc
etiam non pertinet quibuslibet verbis hominum credere nec audita
vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente
et conscientioso viro consilium habeto et quaere potius a
meliore instrui quam tuas adinventiones sequi. Bona vita facit
~~facit~~ hominem sapientem secundum deum et expertum in multis.
Quanto quis in se humilior et deo subiectior est
tanto in omnibus erit sapientior et pacatior.

De lectione sanctarum scripturarum

Veritas est in scripturis sanctis quaerenda non eloquentia. Omnis scriptura
sacra eo spiritu debet legi quo facta est. Quaerere debemus potius
utilitatem in scripturis quam subtilitatem sermonis. Ita libenter debemus
devotos et simplices libros legere sicut altos et profundos. Non
te offendat auctoritas scribentis utrum parvae vel magnae litteraturae fuerit
sed amor purae veritatis te trahat ad legendum. Non quaeras quis
hoc dixerit sed quid dicatur attende. Homines transeunt sed veritas domini
manet in aeternum. Sine personarum acceptione variis modis loquitur
nobis deus ~~[illegible]~~ Curiositas nostra saepe nos impedit in lectione scripturarum
cum volumus intelligere et discutere ubi simpliciter esset transeundum. Si
vis profectum haurire lege humiliter simpliciter et fideliter nec umquam
velis habere nomen scientiae. Interroga libenter et audi tacens verba sanctorum.
Nec displiceant tibi parabolae seniorum. Sine causa enim non proferuntur.

De inordinatis affectionibus

Quandocumque homo inordinate aliquid appetit statim in se inquietus fit
Superbus et avarus numquam quiescunt. Pauper et humilis spiritu
in multitudine pacis conversantur. Homo qui nondum in se perfecte
mortuus est cito temptatur et vincitur in parvis et vilibus rebus.
Infirmus in spiritu et quodammodo adhuc carnalis et ad sensualia
inclinatus difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere
et ideo sepe habet tristitiam cum se subtrahit leviter etiam se dignatur
si quis ei resistit. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit statim ex reatu
conscientie gravatur quia secutus est passionem suam que nichil iuvat ad pacem
quam quesivit. Resistendo igitur passionibus invenitur vera pax cordis non
autem serviendo eis. Non est ergo pax in corde hominis carnalis vacantis
[illegible] nec in homine exterioribus dedito sed in fervido
spirituali

De vana spe fugienda et elatione

Vanus est qui spem suam ponit in hominibus aut in creaturis.
Non pudeat te aliis servire amore Iesu Christi et pauperem in
hoc seculo videri. Non stes super temetipsum sed in deo spem
tuam constitue. Fac quod in te est et deus aderit bone volunta-
ti tue. Non confidas in tua scientia vel cuiuspiam astutia viventis
sed magis in dei gratia qui humiles adiuvat et de se
presumentes humiliat. Ne glorieris in divitiis si assunt
nec in amicis quia potentes sunt sed in deo qui omnia prestat
et seipsum super omnia dare desiderat diligentibus eum. Non
te extollas de magnitudine et pulchritudine corporis que
modica infirmitate corrumpitur et deformatur. Non
complaceas tibi de habilitate aut ingenio ne displiceas
deo cuius est totum quicquid boni naturaliter habueris. Non te repu-
tes aliis meliorem ne forte coram deo deterior
habearis qui scit quid est in homine. Non superbias de
operibus tuis bonis quia aliter sunt iudicia dei quam
hominum cui sepe displicet quod hominibus placet. Si aliquid
habueris boni crede de aliis meliora ut humilitatem
conserves. Non nocet si te omnibus supponas. Nocet autem
plurimum si aliis te preponas. Iugis pax cum humili
erit. In corde autem superbi zelus et frequens indignatio

De cavenda nimia familiaritate

Ulo

Nō oī hoīm reveles cor tuū ſz cū ſapiēte et deū timēte age cauſā tuā Cū iuvenibꝫ et extraneis rarꝰ eſto Cū divitibꝫ noli blandiri et coram magnatꝫ nō libēt appareas Cū ſimplicibꝫ et humilibꝫ et devotꝫ morigeratis ſociare et que edificatiōis ſūt ptracta Nō ſis familiaris alicui mulieri ſz i gnāli oēs bonas mulieres deo comenda Soli deo et angelis eiꝰ opta familiaris eſſe et hoīm notitiā devita Caritas habēda ē ad oēs ſz familiaritas nō expedit. Utile eſt Quādoqꝫ accidit ut pſona ignota ex bona fama luceſcit cuiꝰ tn̄ p̄ntia oculos i̅tuētiū obfuſcat Putamꝰ aliqū aliis placē ꝯiūctiōe nr̄a et i̅cipimꝰ magꝰ diſplicē ex morꝫ i̅pbitate i nob̄ ꝯſiderata

De obedientia et subiectione

Valde magnū ē i obedientia ſtāē ſꝰ plato ſub plato vivē et ſui iuris nō eē Multo tutiꝰ ē ſtāē i ſubiectiōe qu̅a i plātia Alta eīm arbor facilius agitat a vēto Multi ſūt ſub obediā magꝰ ex nc̄itate ꝙ caritate et illi penā hñt et leviꝰ murmurāt ꝗ̄ ꝓpter deū Nec libertatē mētis acquirēt niſi ex toto corde ſubiciant Curre hic vl illic nō i̅ venies quiete reqē niſi i humili ſubiectiōe ſub plati regimē Imaginatio locorꝫ et mutacio multas fefellit Veꝝ ē ꝙ vnuſqſꝫ libēt agit ꝓprio ſenſu ſuo et i̅clinat ad eos magꝰ qui ſecū ſentiūt Sz ſi deꝰ ē int̄ nos necē ē ut reliquamꝰ etiā qn̄ qꝫ ꝓpriē ſn̄iā ꝓpt boni pacꝫ ut que tā doctꝰ ē et ſapiens ꝗ oīa plene ſcire poſſit Ergo noli niſ i̅ ſenſu tuo ꝯfidē ſz velis etiā libēt alioꝝ ſenſū audiē Si bonū ē tuū ſentire et hoc ipm ꝓpt deū dimittis et aliū ſeqꝛis magꝰ īde ꝓficies Securiꝰ ē eīm audiē et accipē ꝯſiliū ꝗ dare Pōt eīm ꝯtīgē ut boni ſit vnīuſcuiuſqꝫ ſentīē ſz nolle aliis acqeſcē cū id rō a cā poſtulat ſignū ē ſupbie et ꝑtinacie

De cavenda superfluitate verborum

Caveas tumultum hominum in quantum potes. Multum enim impedit tractatus secularium gestorum etsi simplici intencione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate et captivamur. Vellem me pluries tacuisse et inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur et invicem fabulamur cum tamen raro sine lesione consciencie ad silencium redimus. Ideo libenter loquimur quia per mutuas locuciones ab invicem consolari querimus et cor diversis cogitacionibus fatigatum optamus relevare. Et multum libenter de hiis que diligimus seu desideramus vel que nobis contraria sentimus libet loqui et cogitare. Sed proch dolor sepe inaniter et frustra. Nam hec exterior consolacio interioris et divine consolacionis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est et orandum ne tempus ociose transeat. Si loqui licet et expedit que edificabilia sunt loquere. Malus usus et negligencia ~~nostri~~ profectus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuvat tamen non parum ad profectum spiritualem devota spiritualium rerum collacio maxime ubi pares animo et spiritu in deo sibi sociantur.

De pace acquirenda et zelo proficiendi

Multam pacem possemus habere si nos nollemus cum aliorum dictis et factis que ad nostram curam non spectant occupare. Quomodo potest ille diu in pace permanere qui alienis se curis immiscet qui occasiones forinsecus querit qui parum vel raro se intrinsecus colligit. Beati simplices quia multam pacem habebunt. Quare quidam sanctorum tam perfecti et contemplativi fuerunt quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt et ideo totis medullis cordis deo inherere atque libere sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupant propriis passionibus et de transitoriis
nimis sollicitamur. Raro eciam unum vicium perfecte vincimus et ad
cottidianum profectum non accendimur. Ideo frigidi et tepidi
remanemus. Si essemus nobisipsis perfecte mortui et interius
minime implicati tunc possemus eciam divina sapere et
de celesti contemplacione aliquid experiri. Totum et maximum
impedimentum est quod non sumus a passionibus et concupiscenciis liberi
nec perfectam viam sanctorum conamur ingredi. Quando eciam
modicum adversitatis occurrit nimis cito deicimur et ad huma-
nas consolaciones convertimur. Si niteremur sicut viri fortes stare
in prelio profecto auxilium domini videremus super nos de celo.
Ipse enim certantes et de sua gracia sperantes paratus est
adiuvare qui nobis certandi occasiones procurat ut vincamus.
Si tantum in istis exterioribus observanciis profectum religionis
ponimus cito habebit finem devocio nostra. Sed ad radicem
securim ponamus ut purgati a passionibus mundamus
pacificam mentem possideamus. Si omni anno unum vicium
extirparemus cito viri perfecti efficeremur. Sed modo
e contrario sepe sentimus ut meliores et puriores
in inicio conversionis nos fuisse inveniamus quam post multos
annos professionis. Fervor et profectus noster cottidie
deberet crescere. Sed nunc pro magno videtur si quis primi
fervoris partem posset retinere. Si modicam violenciam
faceremus in principio tunc postea cuncta possemus facere cum
levitate et gaudio. Grave est assueta dimittere
sed gravius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis
parva et levia quando superabis difficiliora. Resiste in
principio ~~[illegible]~~ inclinacioni tue et malam dediscere
consuetudinem ne forte paulatim te ducat ad maiorem
difficultatem. O si adverteres quantum tibi pacem et aliis
leticiam faceres teipsum bene habendo puto quod sollicitior
esses ad spiritualem profectum.

De utilitate adversitatis

Bonum nobis est quod aliquando habeamus adversitates contrarietates et gravitates, quia saepe hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum est quod patiamur quandoque contradictores et quod male et imperfecte de nobis sentiatur, etiam si bene agimus et intendimus. Ista saepe iuvant ad humilitatem et a vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum quaerimus, quando foris vilipendimur ab hominibus et non bene nobis creditur. Ideo deberet se homo in Deo totaliter firmare ut non esset ei necesse multas consolationes in aliis quaerere. Quando homo bonae voluntatis tribulatur vel temptatur et a malis cogitationibus affligitur, tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur et gemit et orat pro miseriis quas patitur. Tunc taedet eum diutius vivere et mortem optat venire ut posset dissolvi et cum Christo esse. Tunc etiam bene advertit perfectam securitatem et plenam pacem in mundo non posse constare.

De temptationibus resistendis

Quamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione et temptatione
i Iob esse non possumus, sicut ~~Iob temptatio~~ est vita humana super terram. Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa temptationes suas et vigilare in orationibus, ne diabolus inveniret locum decipiendi. Semper enim aliquid boni facito, ut dyabolus inveniat te occupatum [illegible], qui numquam dormitat, sed circuit quaerens quem devoret. Nemo tam sanctus et perfectus est qui non habeat aliquando temptationes, quia plene eis carere non possumus. Sunt tamen temptationes saepe valde utiles, licet molestae sint et graves, quia in illis homo humiliatur, purgatur et eruditur. Omnes sancti per multas tribulationes et temptationes transierunt et profecerunt. Et qui temptationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt et defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus nec locus tam secretus ubi non sint temptationes vel adversitates.

Non est homo securus a temptationibus totaliter quamdiu vixerit
eo quod in nobis est unde temptamur ex quo in concupiscentia
nati sumus. Una temptatione seu tribulatione recedente
alia supervenit et semper aliquid ad patiendum habebimus
nam bonum felicitatis perdidimus. Multi quaerunt tempta-
tiones fugere et gravius incidunt in eas. Per solam fugam
non possumus vincere sed per patientiam et veram humi-
litatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

~~Qui [illegible] de [illegible]~~

Defekt

Qui tantummodo exterius declinat nec radicem evellit parum
proficiet immo citius ad eum temptationes redibunt et
peius sentiet. Paulatim et per patientiam cum longani-
mitate deo iuvante melius superabit quam cum duricia
et importunitate propria. Saepe accipe consilium in temptatione
et cum temptato noli duriter agere sed consolationem ingere
ut tibi optares fieri. Initium omnium malarum
temptationum est inconstantia animi et parva ad deum confidentia.
Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde a fluctibus
impellitur ita homo remissus et suum propositum deserens
varie temptatur. Ignis probat ferrum et temptatio
hominem iustum. Nescimus saepe quid possumus sed tempta-
tio aperit quid sumus. Vigilandum tamen est praecipue
circa initium temptationis quia tunc facilius hostis vincitur
si hostium mentis nullatenus intrare sinitur sed extra
limen statim ut pulsaverit illi obviatur.
Unde dixit quidam Principiis obsta sero medicina paratur
vel que sequitur mala cauda. Nam primo occurrit
menti simplex cogitatio. Deinde fortis imaginatio
postea delectatio et motus pravus et assensio. Sic-
que paulatim ingreditur hostis malignus ex toto dum
illi non resistitur in principio. Et quanto diutius quis
ad resistendum torpuerit tanto in se cotidie debilior fit

et hostis contra eum potentior. Quidam in principio conversionis
sue graviores temptaciones paciuntur, quidam autem in fine. Quidam
vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnulli satis
leviter temptantur secundum divine ordinacionis sapienciam et
equitatem, qui statum et merita hominum pensat
et cuncta ad electorum suorum salutem preordinat. Ideo
non debemus desperare cum temptamur, sed eo fervencius deum
exorare quatenus dignetur in omni tribulacione nos adiu-
vare, qui utique secundum dictum sancti Pauli talem faciet
in temptacione proventum ut possimus sustinere. Humiliemus
ergo animas nostras sub manu dei : potenti dei in omni
temptacione et tribulacione, quia humiles spiritu salvabit
et exaltabit. In temptacionibus et tribulacionibus probatur
homo quantum profecit, et ibi ~~magnum me~~ magnum me-
ritum existit et virtus melius patescit. Nec magnum
est si homo devotus sit et fervidus cum gravitatem non sentit,
sed si tempore adversitatis pacienter se sustinet, spes magni
profectus erit. Quidam a magnis temptacionibus
custodiuntur et in parvis cottidianis sepe vincuntur,
ut humiliati nunquam de se ipsis in magnis confidant,
qui in tam modicis infirmantur etc.

De temerario iudicio vitando

Ad te ipsum oculos tuos reflecte et aliorum facta
iudicare caveas. In iudicando alios homo frustra
laborat, sepius errat et leviter peccat. Se ipsum
iudicando et discuciendo semper laborat fructuose.
Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus.
Nota
Nam verum iudicium propter privatum amorem faciliter perdimus.
Et ablacio muneris [illegible] dicitur.
Si deus semper esset pure intencio desiderii nostri, non tam facile turbaremur
pro resistencia sensus nostri. Sed sepe aliquid ab intra latet vel

et absque querit quod nos est spiritus Christi. Multi autem
se ipsos querunt in rebus quas agunt et nesciunt.
Videtur etiam in bona pace stare quando res pro eorum velle
fiunt. Si autem aliter fiunt quam cupiunt cito moventur
et tristes fiunt. Propter diversitatem sensuum et opinionum
satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives,
inter religiosos et devotos. Antiqua consuetudo
difficulter relinquitur et ultra proprium videre nemo libenter
ducitur. Si rationi aut industrie tue magis inniteris
quam virtuti subiective Jesu Christi, raro et tarde eris
homo illuminatus, quia Deus vult nos sibi perfecte subiici
et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere. No

De operibus ex caritate factis

Pro nulla re mundi et pro nullius hominis dilectione
aliquod malum est faciendum, sed pro utilitate indigentis
opus bonum aliquando intermittendum est aut etiam pro meliori
mutandum. Hoc enim facto opus bonum non destruitur
sed in melius commutatur. Sine caritate opus
externum nihil prodest. Quicquid autem
ex caritate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et de-
spectum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem
Deus pensat ex quanto quis agit quam quantum facit.
Multum facit qui multum diligit et qui rem bene facit.
Bene facit qui magis communitati quam sue voluntati servit.
Sepe videtur esse caritas et est magis carnalitas,
quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis,
affectus commoditatis raro abesse volunt. Qui
veram et perfectam caritatem habet in nulla re se ipsum
querit, sed Dei gloriam solummodo in omnibus fieri desiderat.

Nulli enim invidet qui nullum gaudium privatum amat nec
in se ipso vult gaudere sed in deo super omnia optat beatifi-
cari. Nemini aliquid boni attribuit sed totaliter deum refert
a quo omnia fontaliter procedunt in quo omnes sancti fruibiliter
finaliter quiescunt. ~~O qui~~ O qui scintillam vere caritatis
haberet profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis

De sufferentia defectuum aliorum

Que homo in se vel in aliis emendare non valet debet
patienter sustinere donec deus aliter ordinare voluerit
Cogita quia sic forte melius est pro tua probatione et patientia
sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra
Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare ut deus sub-
veniat tibi et ut possis benigne portare.
Si quis semel vel bis admonitus non acquiescit noli
cum eo contendere sed totum deo committe ut fiat vo-
luntas eius et honor in omnibus servis suis qui scit
bene mala in bonum convertere. Stude patiens esse
in tollerando aliorum defectus et qualescumque infir-
mitates quia et tu multa habes que ab aliis oportet
tollerari. Si non potes te talem facere qualem
vis quomodo poteris alium habere ad tuum beneplacitum
Libenter habemus alios perfectos et tamen proprios non emendamus
defectus. Volumus quod alii districte corrigantur et ipsi
corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia
et tamen nolumus negari quod petimus. Alios restringi
per statuta volumus et ipsi nullatenus pati. Sic ergo
patet quam raro proximum sicut nos ipsos pensamus
Si essent omnes perfecti quid tunc haberemus ab aliis

cum deo pati. Nunc autem deus sic ordinavit ut discamus
alter alterius onera portare quia nemo sine defectu.
In mundo enim non est homo sine vicijs, nemo
sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis
sapiens; sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adiuvare,
instruere et ammonere. Quante autem virtutis quisque fuerit
melius patet occasione adversitatis. Occasiones namque hominem
fragilem non faciunt sed qualis sit ostendunt. [illegible]

De monastica vita

Oportet ut discas te ipsum in multis frangere si vis
~~Oportet ut discas te ipsum in multis frangere si vis~~
pacem et concordiam cum alijs tenere. Non est parvum in mona-
sterijs vel congregatione habitare et inibi sine querela
conversari et usque ad mortem fidelis perseverare.
Beatus qui ibidem bene vixerit et feliciter consummaverit.
Si vis debite stare et proficere, teneas te tamquam
exulem et peregrinum super terram. Oportet te
stultum fieri propter christum si vis religiosam
ducere vitam. Habitus et tonsura modicum conferunt
sed mutatio morum et integra mortificatio pas-
sionum verum faciunt religiosum. Qui aliud querit

quam propter Deum et animae suae salutem, non invenit nisi
tribulationem et dolorem. Non potest esse stare diu pacificus
qui non nititur esse minimus et omnibus esse subjectus.
Ad serviendum venisti, non ad regendum. Ad patiendum et
laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabu-
landum. Hic ergo probantur homines sicut aurum in fornace.
Hic nemo potest stare nisi ex toto corde se voluerit
propter Deum humiliare.

De exemplis patrum

Intuere sanctorum patrum vivida exempla, in quibus vera
perfectio refulsit, et videbis quam modicum sit et pene
nihil quod nos agimus. Heu quid est vita nostra
si illis fuerit comparata? Sancti et amici Christi Domino
servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in
labore et fatigatione, in vigiliis et jejuniis, in orationibus
et sanctis meditationibus, in persecutionibus et opprobriis
multis. O quam multas et graves tribulationes passi
sunt apostoli, martires, confessores, virgines et
alii qui Christi vestigia voluerunt sequi. Nam
animas in hoc mundo oderunt ut in aeternam vitam eas
possiderent. O quam strictam et abdicatam vitam
sancti patres in heremo duxerunt, quam longas et
graves temptaciones pertulerunt, quam frequenter ab inimico
vexati sunt, quam crebras et fervidas oraciones
Deo obtulerunt, quam rigidas abstinentias peregerunt,
quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem pro-
fectum habuerunt, quam forte bellum adversus edo-
mandorum viciorum gesserunt, quam puram et rectam intencionem

ad deum tenuerunt. Die laborabant et nocte
oracioni diutine vacabant quamquam laborando ab oracione
mentali minime cessarent. Omne tempus utiliter expende-
bant. Omnis hora ad vacandum deo brevis videbatur.
Et pre magna dulcedine contemplacionis eciam oblivioni
tradebatur necessitas corporalis refectionis. Omnibus diviciis
dignitatibus/ honoribus/ amicis et cognatis renunciabant
nil de mundo habere cupiebant vix necessaria vite
sumebant/ corpori etiam servire in necessitate dolebant/
Pauperes in terra erant valde sed divites valde in gracia
et virtutibus/ foris egebant sed intus gracia et consolacione
reficiebantur. Mundo erant alieni sed deo proximi et
familiares amici. Sibi ipsis videbantur tamquam nichili
et huic mundo despecti sed erant in oculis dei preciosi
et electi. In vera humilitate stabant/ in simplicitate et
obediencia vivebant/ in caritate et paciencia ambulabant
et ideo cottidie in spiritu proficiebant et magnam apud
deum graciam obtinebant/ Dati sunt in exemplum omnibus
religiosis et plus provocare nos debent ad bene proficiendum quam
tepidorum numerus ad relaxandum. O quantus
fervor religiosorum in principio sue institucionis fuit/ O quanta
devocio oracionis/ quanta emulacio virtutis/ quam magna
ibi disciplina viguit/ quanta reverencia et obe-
diencia sub regula in omnibus effloruit. Testantur adhuc
vestigia derelicta quod vere viri sancti et perfecti fuerunt
qui tam perfecte et strenue militantes mundum suppe-
ditaverunt. Iam magnus putatur si quis transgressor
non fuerit/ si quis quod accepit cum paciencia tollerare po-
tuerit/ O tepor et negligencia nostri status facit quod tam

cito dilianus a pristino feruore quem et tu tedet nunc
complasti studie et tempore lo..... in te tuo pectus dor-
miter affectus virtutis qui multa sepius audisti
vidisti et legisti exempla devotorum

De exercitijs boni religiosi

Vita boni religiosi omnibus omnibus virtutibus pollere debet
ut sit talis interius qualis videtur hominibus exterius
et merito multo plus debet esse intus quam quod cernitur foris
Quia inspector noster est deus scrutatur corda et
renes quem summo opere revereri debemus ubicunque fue-
rimus et tanquam angeli in conspectu eius mundi incedere
Omni die renovare debemus bonum propositum nostrum
et ad feruorem nos excitare quasi hodie primum
ad conversionem venissemus atque dicere Adiuua nos
domine deus in bono proposito et sancto servicio tuo
et da michi nunc hodie perfecte incipere
quia nichil est quod actenus feci Secundum propositum nostrum
tenditur cursus profectus nostri et multa diligentia opus
est bene proficere volenti Et si fortiter proponens
sepe deficit quid ille qui raro aliquid firmiter pro-
ponit Variis tamen modis contingit desertio propositi
nostri Et leuis omissio exerciciorum vix sine
aliquo dispendio transit Iustorum propositum in
gratia dei pocius quam in propria sapientia pendet
in quo et semper confidunt quicquid arripiunt Nam homo
proponit sed deus disponit nec est in homine via eius
Si pietatis causa aut fraterne utilitatis quandoque

consuetum exercitium dimittit facile postea poterit
reparare. Si autem tedio aut negligentia sepius
relinquitur satis culpabile est et nocivum sentietur.
Conemur quantum possumus adhuc leviter deficiemus in multis.
Semper tamen aliquid certi proponendum est et precipue illa que
amplius nos impediunt. Exteriora enim et interiora
pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda quia utraque expediunt
ad profectum. Si non continue te vales colligere
saltem interdum et ad minus semel in die videlicet mane et
vespere. Mane propone, vespere discute mores tuos
quales fuisti hodie in verbo cogitatione et opere quia
forsan in hiis deum offendisti et proximum. Accinge te
sicut vir contra diabolicas nequitias. Refrena gulam et omnem
carnis inclinationem facilius frenabis. Numquam sis ex toto
ociosus sed semper aliquid boni facito ut dyabolus
inveniat te occupatum. Sed aut legens aut scribens
aut orans aut meditans aut aliquid utilitatis pro communi bona
laborans. Corporalia tamen exercitia discrete
sunt agenda nec omnibus equaliter assumenda. Que
communia non sunt non sunt foris ostendenda nam in secreto
tutius exercentur privata. Caveas tamen ne piger sis
ad communia et ad singularia promptior. Sed completis
integre et fideliter debitis et iniunctis. Si
iam ultra vacat redde te tibi prout devotio
tua desiderat. Non possunt omnes habere
unum exercitium sed aliud isti aliud illi magis
deservit. Et pro temporis congruentia diversa placent
exercitia quia alia in festis alia in ferialibus aptius
sapiunt diebus, aliis indigemus tempore temptacionis

nota bene

Curre misce cuncta
Stude lege aut ora.

Sic fac ut nulla
sit fructu infecta hora

et alijs tempore pacis et quietis Alia cum tristamur
libet cogitare et alia cum leti in domino fuerimus
Circa principalia festa renouanda sunt bona desideria
et sanctorum suffragia feruencius imploranda De festo
in festum proponere debes quasi tunc a seculo migraturus
sis et ad eternum festum peruenturus Ideoque sollicite
nos preparare debes in deuotis temporibus et deuocius
conuersari atque omnem obseruanciam strictius custodire
tamquam in breui premium a deo laboris percepturus Et
si dilatum fuerit credamus nos minus bene preparatos
atque minus dignos tante glorie que reuelabitur
in nobis tempore prefinito et studeamus nos melius ad exitum
preparare Beatus seruus ait ewangelista lucas quem cum
venerit dominus inuenerit vigilantem Amen dico vobis
super omnia bona sua constituet eum

De amore solitudinis et silencij

Quere aptum tempus vacandi tibi et de beneficijs dei sepe
cogita Relinque curiosa tales perlege materias
~~tales perlege materias~~ que compunccionem magis prestant quam
occupacionem Si te subtraxeris a superfluis locucionibus et
ociosis circuicionibus necnon a nouitatibus et rumoribus
audiendis inuenies tempus sufficiens et aptum pro bonis
meditacionibus insistendis Maximi sanctorum humana
consorcia vbi poterant vitabant et deo in secreto
viuere eligebant Dixit quidam Quociens inter
homines fui minor homo redij Hoc sepius experimur
quando diu confabulamur Facilius est omnino tacere quam
loqui et verbo non excedere Facilius est domi latere
quam foris posse sufficienter custodire Qui igitur intendit
ad interiora et spiritualia peruenire oportet eum cum ihesu
a turba declinare Nemo secure apparet nisi qui libenter
latet Nemo secure loquitur nisi qui libenter tacet Nemo
q

Nota bene

Nota

secure preest nisi qui libenter subest. Nemo secure
precipit nisi qui bene obedire didicit. Nemo secure
gaudet nisi bone conscientie testimonium habeat.
Semper tamen sanctorum securitas plena timoris dei exstitit
nec eo minus solliciti et humiles fuerunt in se quia
magnis virtutibus et gratia emicuerunt. Pravorum
autem securitas ex superbia et presumpcione oritur
et in fine in deceptionem sui vertitur. Nunquam promittas tibi
securitatem in hac vita quamvis bonus videaris cenobita
aut devotus heremita. Sepe meliores in estimacione
hominum gravius periclitati sunt propter suam nimiam
confidenciam. Unde multis utilius est ut non penitus
temptacionibus careant sed sepius impugnentur ne
forte in superbia eleventur ne eciam ad exteriores
consolaciones declinent. O qui nunquam transitoriam leticiam
quereret qui nunquam cum mundo se occuparet quam
bonam conscienciam servaret. O qui omnem vanam sollicitudinem
amputaret et duntaxat salutaria et divina
cogitaret et totam spem suam in deo poneret quam
magnam pacem et quietem possideret. Nemo
dignus est celesti consolacione nisi diligenter
se exercuerit in sancta compunctione. Si vis corde tenus
compungi intra cubile tuum et exclude tumultus
mundi sicut scriptum est In cubilibus vestris compungi-
mini. In cubili invenies quod deforis sepe amit-
tes. Cella ut cubile in continuacione dulcescit
et male custodita tedium generat. Si in principio
conversionis tue bene eam incolueris et custodieris
erit tibi postea dilecta amica et dulcissima
necnon gratissimum solacium. In silencio et quiete

efficit aia devota et discit abscondita scripturarum
testante psalmista Aia sedendo et quiete quiescens
fit prudens. Ibi invenit flucta lacrimarum quibus
singulis noctibus se lavet et mundet ut creatori
suo tanto familiarior fiat quanto longius ab omni
secularium tumultu degit. Qui ergo se abstrahit a
notis et amicis, appropinquabit illi deus cum angelis
sanctis. Melius est latere et sui curam agere quam se ne-
glecto signa facere. Laudabile est homini et presertim
religioso raro foras ire, fugere videri, nolle
etiam homines videre. Quid vis videre quod non licet
habere. Transit mundus et concupiscentia eius. Trahunt
desideria sensualitatis ad spaciandum, sed cum hora
transiit quid nisi gravitatem conscientie et cordis dispersionem
reportas. Letus exitus tristem sepe reditum
parit et tristem leta vigilia sero matutinam tristem
facit. Sic omne carnale gaudium blande
intrat sed in fine mordet et perimit. Quid
potes alibi videre quod hic non vides. Ecce celum
et terram et omnia elementa. Nam ex istis omnia sunt facta.
Quid potes alicubi videre quod diu potest
sub sole permanere. Credis te forsitan satiari
sed non poteris pertingere. Si cuncta videres presentia
quid esset nisi visio vana. Leva oculos
tuos ad deum in excelsis et ora pro peccatis
tuis et negligentiis. Dimitte vana vanis,
tu autem intende illis que tibi precepit deus.
Claude super te hostium tuum et voca ad te Ihesum

Extrema gaudii luctus occupat

nota

nota

dilectum tuum et mane cum eo in cubiculo quia non invenies
alibi tantam pacem. Si non exisses nec quicquam de rumori=
bus audisses, melius in bona pace permansisses.
Ex quo nova quandoque te delectat audire, oportet te
exinde turbacionem cordis tollerare.

De compunctione cordis

Si vis aliquid proficere, conserva te in timore dei et noli esse
nimis liber, sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos
nec ineptis te tradas leticie. Da te ad cordis
compunctionem et invenies devocionem. Compunctio multa
aperit bona, que dissolucio cito perdit. Mirum
est quod homo potest umquam perfecte in hac vita letari,
suum exilium et tot pericula anime
sue considerat et pensat. Propter levitatem cordis et ne=
gligenciam defectuum nostrorum non sentimus anime nostre
dolores, sed sepe vane ridemus, quando merito flere deberemus.
Non est vera libertas nec bona leticia nisi in timore dei
cum bona consciencia. Felix qui abicere potest omne impedimentum
distractionis et se redigere ad unionem sancte compunctionis.
Felix qui a se abdicat quicquid conscienciam potest maculare
aut gravare. Certa viriliter: consuetudo consuetudine
vincitur. Si scis tu homines dimittere, ipsi bene
dimittent te tua facta facere. Non attrahas tibi
res aliorum nec implices te causis maiorum. Habe semper
oculum super te primum et amoneas teipsum specialiter
pre omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli
exinde tristari. Quando mundo placet deo displicet.
Sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene

et circumspecte sic deceret dei filium et devotum hominem
conversari. Utilius est sepe et securius quod homo non habeat
multas consolationes in hac vita et precipue secundum
carnem. Tamen quod divinas non habemus aut rarissime sentimus
nos sumus in culpa quia compunctionem cordis non querimus et
vanas atque externas non abicimus. Cognosce te indignum
divina consolatione sed magis dignum multa tribulatione.
Quando homo perfecte est compunctus tunc gravis et amarus
est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem invenit materiam
dolendi et flendi. Sive enim se considerat sive de proximo
pensat scit quod nemo sine tribulatione hic vivit. Et quanto
strictius sepe se considerat tanto amplius dolet. Materie
iusti doloris et interne compunctionis sunt peccata nostra quibus
ita involuti iacemus ut raro celestia contemplari valeamus.
Si frequentius de morte tua quam de longitudine vite cogitares
non dubium quin ferventius te emendares. Si etiam futuras
inferni aut purgatorii penas cordialiter perpenderes credo
quod dolorem et laborem libenter sustineres et nil rigoris
formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt et
blandimenta adhuc amamus ideo frigidi et pigri remanemus.
Sepe est inopia spiritus unde tam leviter conqueritur corpus.
Ora igitur humiliter ad dominum ut det tibi compunctionis
spiritum et dicas cum propheta: Ciba me domine pane
lacrimarum et potum da michi in lacrimis in mensura.

De consideratione humane miserie

Miser es ubicumque fueris et quocumque te verteris nisi
ad deum te convertas. Quid turbaris quia non succedit tibi sicut
vis et desideras? Quis est qui habet omnia secundum suam vo-
luntatem? Nec ego nec tu nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo
sine turbatione vel angustia quamvis papa vel imperator
sit. Quis est qui melius habet? Utique qui pro deo

Incapite ieiunii scz cinerum

Florens

Florenius et ieiunemus coram dno qr multu misericors
est dimitte pcta nra cantat in capite ieiunij p prima
pte hpris apposicois c apptus inquies q vna lacrima
eu vna voga · elemosina plus pdest homi p salute
hic in vita q de patmoniu pg morte expositu
Et vllulatus de quo melis infra vn floretus intris
dia pges et iusta laboret pg morte carnis nlla merce
homo Itt fac bene du viuis pg morte viue si vis
Sz qr i ca pte mouebut dubia viginti ut ipa ca
clarius possit reperai Primu dubiu e id quid sit
ieiuniu Et quotdup sit Et ppt quid Et a quibus
sit institutu Et vn dicat ieiuniu Ad hoc dubiu
fundo dic ad sequia ntuo pmittit hic nil temere
et diffinitie asserens Sz dcta doctoru et mgrorum
venerabiliu de speculacoe me puti loquem appsse
sut explicanda Ad dubiu igit dr q ieiuniu pt
dupl notificari Pmo sz raymundu sic ieiuniu 1
est p qd corpus diminuit a suo robore ut eo facilius
spui subdat sine sequela mortis meritoria abstinencia
2o sic ieiuniu est cibi nalis a gaudio tpali 2
et a pctis mortalibz abstinencia Vel sic e abstinea 3
a delitijs carnalibz et a cibo et poto ad corpus macerand
ut penitencia p pctis inferenda leuius pagat
Et ieiuniu pro vno est quodda intestinu p vacuu
Et ea i puti methaphorice sz p abstinencia cibi et potus
Secundo dicta habet q tr e ieiunij Pma quoda est ieiuniu
E c abstinea a cibo nali 2m e afflicco a gaudio 1
tpali 3m vtutas resistendi pcto mortali Pmu 2
ieiuniu sz abstine a cibo deus in padiso terrestri 3 no
instituit Et pquea quadraginta diebz et noctibus
in deserto ieiunauit vt mathei et luce quarto cal
sanctificauit Scdm ieiuniu tenet scs hoies
ut i dcio dubio pbabit Ad 2m ieiuniu tenet cra
scs hoies magis tn specialit spuales Ad 3m scilicet

voluntas resistendi peccato mortali vel tenetur secundum hoc in
intellectu et hoc vigetem ut matthei quinto beati
mundo corde Item beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur
Aliud sit ieiunium institucionis ieiunium voti Et ieiunium ad placitum
Ieiunium institucionis est duplex scilicet generale et speciale Generale
ut est quadragesimale quatuor temporum ut in 2a dubio infra
patebit quod ab omnibus hominibus sanitate et debita etate
habentibus est tenendum ut infra in decimo dubio patebit
Sed ieiunium speciale est quod tantum ab aliquibus tenetur ut est
ieiunium banni de quo in 3o dubio Ieiunium autem voti
est ad quod persona se obligat non coactus ut ieiunare
sexta feriam et huiusmodi Ieiunium ad placitum est quod homo
libere impedit et facit potius in honore vel adventum
domini qui aliquibus specialibus voluntarie tenetur Tercio
sic quoddam dicitur ieiunium primum Et est id quod fit voluntate
propria et non per legem sicut in evangelio ieiuno bis in
sabbato id est quarta et sexta ferias Aliud est quod fit
per leges et non voluntarie ut ieiunare in festis apostolorum
et aliorum Aliud est secundum quod institutum est per veteris
testamenti iniciata parte temporis ut in ympno hymnorum
dicti ministerio Et ieiunium a ieiunando id est abstinendo vocatur
quia ieiuniis mens debet affligi et abstinere a gaudiis
temporalibus Et voluntas debet cessare et refrenari a peccatis
et a appetito Et corpus a cibis materialibus Sed aspice quid et a quibus
ieiunium sit institutum Et ad quid valeat plures sunt cause
Sed ut sufficit hic una est quidem naturalis racio patrum
patrem institutorum ieiunii fecerunt apostoli peccata anime
delenda quod licet ieiunium in se non sit virtus tamen est ipsa
ianua ad omnia que virtutes sunt ad virtutem penitencia
ut patebit infra vel ieiunium reserat nobis ianuas
paradisi ieiunium. Dicitur nos omne purgat ab omni peccato
macula intramus gaudia poma Causa institu-
cionis ieiunii sufficiat hic in ympnis quadragesimalibus
sed ~~con...~~ hymnorum dicti ministerium et ceteris
temporibus sed predictum quare ieiunium quadragesimale

veris institutum est in vere quia alia tempora habent rationem quia
tunc omnia incipiunt virere tunc tale sit tempus iocundum et
amenum scilicet humidum et calidum. Ideo refrenare debemus
delectaciones carnales per ieiunium etiam in hyemis metrum
per raros pastus carnales deprime fastum luxuriat
caro non bene pasta caro. Sic per ieiunium reddimus
deo gratias quia nos sanctos patres imitando ieiunemus
ut in mente ieiunius ad vitam eternam ingredi valeamus
Nam per ieiunium homo reddit castum hoc enim natura
utrumque agere debet ut scilicet et 2o ethicorum melius
est mori quam agere quam bona virtus. Quarto pro sollicitudine
dicitur quia non debet vivere secundum dispositionem ut bruta secundum suam
sensualitatem. Quinto quia secundum integre [illegible] et naturali [illegible] completa
Solite fieri sunt equi et muli etc habet in tempore
honore dicti ministris. Quod ieiunium primitus institutum
est in veteri testamento. Sexto quia Christus hoc postea confirmavit
et stabilivit quia multo [illegible] Christiani ieiunant circa
omnes actus Christi nostra sit instructio quia omnes effectus nostros
quantum [illegible] ut [illegible] testamentum. Unde nos [illegible] effectus
[illegible] primitie quia debemus [illegible] ieiunando. Ita ut
habetur ex his in primis clarum debemus. Quod ieiunium est
[illegible] clarum laudabile et honestum quia Christus [illegible]
se abstinuit a cibo et potu ieiunium confirmando ut sit
laudabile. Preterea nam quo Moyses ieiunavit qui lator
est legis unde per ieiunium legem domini in monte Synay
accepit et factus est amicus et dilectus dei. Apostolus ieiunium
Quod quod ipsum sit clarum patet. Nam quod processit a clarissimo
est clarum ieiunium est [illegible] a [illegible] patet quia effectus assimilatur
sue cause. Quod hoc patet quia processit a principio completivo
et verbis et dei [illegible] quod est clarissimus ut [illegible]
[illegible] de causis. Secunda [illegible] est deus clarissimus et
[illegible] quod [illegible] sit [illegible] Socrates [illegible] deus
infinitus est [illegible] eius. [illegible] habet Elias ieiunavit
qua [illegible] ignea curru raptus est in celum et elevatus
et videt locum perfectum ut [illegible] biblie et [illegible]
[illegible] Daniel missus ad [illegible] leonum ut ab ipsis

devorare ieiunauit quia propter illesus euasit et factus est
eorum victor ut legitur in biblia et theodolo Et postea ipse
ductus fuit ad mare quo perveniens per sancta visione
et illuminacionem vidit miracula et secreta dei Secundo
Johannes baptista ieiunauit quod in futuro meruit quod maior non
surrexit Et factus est dilectus deo quod deus optimis virtutibus
ornauit ut cum in ventre suo ... ut quieat legitur primo
legitur de eo quod in utero matris sue se abstinuit a lacte
Tercio xpus non ieiunauit et dyaboli temptaciones vicit
Quarto alius elias primitus ieiunauit ut mereretur legem domini
accipere et ductus in curru igneo Quinto moyses ieiunauit
ut legem domini adimpleret et demum xpus adveniens
ieiunauit ut ipse per suam legem adimpleret vnde ewangelista
Non veni soluere legem sed adimplere Et ieiunium maxime
valet ad salutem anime ut ... in salute corporis
Nam sic ammonemur in ... Tunc
debemus primo uti ... tibus et potibus Et debemus
esse in custodia in sompniis et iocis et vitare quietam
noctem Et ... leticia huius mundi ... non sit
vobis vana ... Et alibi ... mane me
quereret me inveniet Et ... iubemini ministrare ...
fami cibo et potu ... est philosophie prohibemus
a gula et habundancia cibi et potus quia crapula et
potus nimius gignunt apostemata et vlcera scabie
et morbus aquaticum Nam ... calor naturalis suffocatur
... aviditate ... vnde
galigenus mille gula interfecit quam ... gladius
interemit Et ... leticie ... faciunt obliuisci deo
et ... Ergo moderate debemus iocis et leticiis
... et nos ... a peccatis mortalibus custodire
quod maxime fit per ieiunium Nam vina ... alienat
et ... et delectaciones sensitiue ut luxuria crapula
impediunt racionem et diuina contemplacionem ...
... dicitur Delectaciones sensitiue ...
impediunt Vnde ... in prologo octaui phisicorum
Dicit quod plures debet esse ... in ... virtute

utz oct 2o ethicorum Sapiens debet esse bonus includens
omnes virtutes morales scilicet quod sit castus largus mitis
et hylaris et ideo se cregat 2m intellectum et non sensum
Tria sunt habita in isto ympno Audi benigne. Primo
ieiunium et oracio quo ad meritum et oracio quod nos re
stituit divine gratie et nunc ieiunium et hoc idem in 3a et 4a parte
de se habet claret in eodem ympno Secundum dicit dicte versus Ex
nam per peccatum apostotamus a primo deo et recedimus a
divina gratia Ergo ieiunando et flagitando revocamur vicevers*a*
ad primam beatitudinem Sed ex primis per corpus introdimus et
corpus totaliter exterius conterat per abstinentiam ut mira
mens sobrii ieiunet a labe criminis Nam corpus est
instrumentum anime utz 2o de anima et in visonomia amplius
ubi dicitur anime sequitur corpus Sed gratia quia corpus est bonum
et eligati dispositionis dispositio tunc anima etiam utroque
operatur Sed quia e opposito contingit opposito verum distorto
vultu sequitur distortio morum Sed gratia quia corpus est ebreum
et indisposito tunc anima operatur illicite quia actiones sunt
se habentes ad instar. ad similem modum gratia corpus debet
esse in abstinentia ut eo melius anima ipsum custodiat
a desideriis et voluptatibus carnalibus et ut habetur
in ympno illud quadragenarie tunc illud xpus statuit
ieiunium non in sua causa contra suam propter salutem animarum
nostrarum Sed propter hoc ut homines qui lapsi sunt a paradiso
et a gratia xpi per ieiunium se possent revocare ad
gratiam Et si dicitur Nonne deus potuit homines reducere
ad paradisum sive ad gratiam eternam sine ieiunio Respondeo
quod de sua potentia absoluta potuisset et posset Sed
de potentia regitiva et ordinata Sed tamen non facit
quia actus activorum sunt in paciente predisposito utz 2o de anima
3o de generatione hoc oportet quod homo disponat gratiam per
bonas operaciones verum 2m theologos homo non sumus debet
se habere ad gratiam passive Sed est active verum dicunt
Qui te creavit sine te non iustificavit te sine te Sed
hoc maxime contingit per ieiunium Nam xpus restituit illos
paradiso qui propter peccatum transmargie ab eo fuerunt depulsi

Marginalia (right): ne ; no

Marginalia (left): abtreten ; Qui in spiritualibus inerit et in genitalibus sensuali... tempora

ut hec ubi secus paradiso redderes Et implorimus
deum ut nos expurgati sacrificijs annuis ieiuniorum
tendamus ad gaudia paschalia : ad regna celorum Et
sic in xpi memoria solemnius celebrare vt dicit hec
ieiunium etc

Secundum dubium vtrum ieiunium sit laudabile

R q 2m scdm thomam quarto sentenciarum distinctione sedecima
ieiunium i° non e laudabile quod quis sub trahit nimium
vite sic q mors tandem sequatur q non e licitum sic
ne se interficere qr non occides Et 2m rationes nam in
modico contentatur 2° non debet ee tanta abstinencia per
quam homo posset impediri ab operibus vtilioribus et me
lioribus sz abunde perindulgeris ut per ordinibus Et ieiunium
tunc e laudabile qn per ipsum corpus diminuitur a suo robore
et eo facilius spiritui subdatur nec propter hoc mors in sequitur
Nam plures homines moriuntur ex habundancia quam ex defectu
vt dicunt medici q gula plures interficit quam gladius acutus

Tercium dubium vtrum ieiunium cadat sub precepto

R 2m scdm thomam q ad ieiunium tenetur quilibet homo
perfecte etatis tam ex precepto legis nature tum deus ieiunium
in paradiso statuit et propheta sanctificauit tum quia xpus ieiu
nauit q est ex precepto iuris positiui quia sancta ecclesia ro
mana ieiunium instituit ut sunt quatuor temporum dies aliud preceptum ecclesie
peccat mortaliter Et ideo falso si fecerit ex rationabili causa non peccat aut
si fecerit hoc ex contemptu ecclesie uel ex superbia uel quo libet
aliter ipse peccat mortaliter

Quartum dubium in quibus diebus quis tenetur ieiunare

R 2m scdm thomam et 2m hugonem de sancto victore q
ad ieiunia tenemur dupliciter sz ex consilio et ex precepto
Sic est tempora ieiunij sunt duplicia quoddam e tempus ieiunale
ex precepto aliud de bono consilio ad ieiunium ex precepto tenetur
quilibet homo perfecte etatis primo tota quadragesima Item quatuor
tempora anni que habentur in hijs metris Post crux post cineres
~~post cineres~~ post spiritus (pentecostes) post q lucie Quarta sequens
feria tibi sit ieiunia vera Item de precepto tenemur ieiunare
vigilia natiuitatis xpi Et vigilia assumptionis marie etc de singulis

xvij Nat dni penthe q3 iohan bap supra scta hora
vigilias ieiunes luce q3 marci / Itm ex precepto tenem
ieiunare vigilias omni apostolorum preter vigilia Iohis ewan
geliste et vigilia philippi et iacobi apostolorum quia ipsorum festa ce
lebriora et leticia et iocunditate tpis non ieiunant
ut in toli dinoy Et sm Innocentium et alias vigilie
eorum ut in decretis de vigilatibus vigilijs translati sunt
i alios dies sz vigilia bti Iohis ewante translata est in
vigilia bti Iohis bapte Et via philippi et iacobi in
vigilia laurencij xviij vigilie apostolorum patent i hijs metris
Semper apostolicum precedit ieiunia festum / Velit hoc patere fallep
nis mos philipe Petrus et andreas paulus cum symone
iudas / Mathias q3 thomas iacobus sit atque matheus
Et ieiunemus nos vocat bartholomeus Itm ex precepto
quilibet ho tenet ieiunare vigilia omni scorum Et si
scti dies aius venerit i feriam secundam tunc ieiunium debet fieri in
sabbato precio precedenti ut vult Innocentius Item ex precepto
tenem ieiunare si sunt aliqui dies ab epo impositi ut sm
eum ... ieiunium bani ut i hijs metris Ieiunium
bani bis fuerit circulus anni Iungisque sm ps psalmus ...
q3 2m vel sic ps psalmus ps ... sunt ieiunia bani
Et prima festorum quorum vigilia ex precepto e fienda patent
i hijs metris Mathias marcus lucas baptista Iohes
petrus cum Iacobo laurencius supra maria Bartho
lomeus matheus cum symone iudas omnes andreas
thomas natale q3 xpi Quadragesime tpa quatuor q3
Iunge rogationes / vigilias horum facias et non aliorum
Et ieiunium de consilio sunt dies quedam aliorum sctorum
ut nicolai katherine et egidi Et ceterorum vigilie bte virginis
marie preter vigilia assumptionis Itm adventus dni Itm
quarta et sexta feria Itm 27 Innocentium dies rogationum
Et ad ieiunium de precepto tenetur quilibet ho et si dimittit
sp peccat Et si non ex causa rationabili peccat mortaliter Econ
verso tn quedam ut patebit infra Et ad ieiunium de consilio
nemo tenetur Et tn bonum e facere Et si aut aliquis regule
sunt sic augustini bernhardi francisci que habent ieiunium de
consilio illi de precepto tenentur Et si dimittunt sine rationabili causa
tale peccat mortaliter

3 Quintum dubium utrum liceat ieiunare die dominico
Respondetur secundum sanctum thomam et hugonem de sancto victore quod non
quia est dies leticie et gaudii. Unde papa [illegible] eius
tempore hoc hoc die bis comedit Et subdit sanctus thomas
Si esset aliquis qui diem dominicum ieiunaret illi non essent
vnderschafftig a peccato immunes quia facerent contra preceptum et determinacionem
ecclesie Et contra quandam consuetudinem apostoli Sic simile est de illo
qui vovet non comedere velle carnes in die nativitatis christi
Et similiter dicitur si quis promisisset in die nativitatis christi non
velle comedere carnes vel in die pasce aut feriis vel
aut aliquo quadragesime utrum ipse peccaret tunc faceret contra determinata
ecclesie Et tamen id habere(?) tenetur scilicet de promisso cadat in
debitum Ideo videtur beatus thomas quod id vovere et dicere
dominicum promittere ieiunare est stultum et erroneum quia est
contra fidem quod probat pluribus verbis quia sic quia est contra precepta
et determinata sancte matris ecclesie que instituit et precepit
illum diem esse sine ieiunio Item subdit wilhelmus
in toto dimorum(?) Si quis die dominico ieiunaret resurrectionem
christi negaret et per quod esset infidelis et hereticus
ideo beatus thomas propter hoc magis concludit de illo homine
qui sic vovisset die pasce et quadragesime ieiunare et
carnes non comedere ipse peccaret in [illegible] Si enim
non ieiunaret et carnes comederet et tamen vovisset item
peccaret sed tamen non ita grande Sed dicit hugo de
sancto victore quod item peccat mortaliter ea de causa quia sicut
peccat ex quo illa die nullus tenetur ieiunare et sine
carnibus manere Et hoc si sibi de precepto non fuit impositum
admissum a sacerdote in confessione Sed tamen non credo aliquem
sacerdotem esse ita insipientem quod die dominico aliquem imponat
ad ieiunandum quia negaret fundamentum fidei Sed ad veniendum(?)
dubium id dicit beatus thomas de homine qui sic vovisset non
de promisso cadat in debitum Si tale promissum non fuit
regulare sed magis malum inferens scilicet quod in magnum
delictum cadat Si autem id promissum sive votum fuit re
gulare inferens tamen malum [illegible] secundum Innocencium
et clementinum et per [illegible] ysidorum et hieronymum Et apostolum et
venerabilem bedam inter duo mala minus eligendum [illegible]

natu e eligendu ut duo tpia dilige neutrus sz q nuq
tpe est elige Beda Et qo suadet btus thomas q ille
no ieiunet die pasce ul hgdi sz petus ex pte voti
debet emedari cu sit petm mortale Aliud aut est
petm i spm setm qd nuq ul raro dimittit iuxta
id mathei Qui dixit q spm setm verbo no remittet
ei i hoc secto nec i futo Et fm btm thoma etc fruct
hgdc pmissio qpe no e votu na fm eu ad votu
vouendu tres requirunt cdiciones quaz si vna ul plures
deficiunt no e votu Prima q votu fiat ex bona aia
cdicioe bona deliberatoe ppa intencoe et voluntate Sca
q fiat ad cultu et honore dei vn psta ti redde votu
in ihrlm 3a q fiat ad alqd boni faciend qpt q dicit
id doctor Siquis fecisset votu q no vellet balneari
sabbatinis diebg ul quando carnes ntt po ul alqd
aliud hgdi qpt no infirmari ul qpt alqd tale no est
votu Racio q no fiet ad honore et suiciu dei
Sextu dubiu que sit hora cpetes quando tpe
ieiuny Rn fm btm thoma q hora nona capiedo
hora nona sic capiunt theologi dicetes xpus
pariebat hora nona ho e fm astronimos circa
hora duodecima ut dionisius refert Et subdit btus
thomas q ante illa hora modicu Et pg pradiu
modicu tpoli ca scilicet impedimeto ul infirmi
tate aliquo no illud pt impediri vn floretus
Dum ieiunabis hora no anticipabis Et ponit dor
cres causa quare ieiuniu quando circa hora duode
cima sz ex ieiunium hora nona ul decima
Sicut eni nales q natura hois infra hora nona
et decima est capax cibaloz et cupiens cibaria sz
q tpe ieiuny votus cupiditaty hois debet refre
nari et puniri Et qo ho tpe ieiuny debet ex
pectare ultra voluntate nature Et qz talis cupiditas
ultra nam cessat tunc debet quando Racio huius
poit quida naturalis theologus Primo qz illa magna
cupiditas et cupiscencia cibaloz a natura e remouenda
2o qz tunc ho no pt auide et cupide cibaria accipe
et ita nullu quando sic fecisset ante qz natura no

tur ita multo appetit sic pus de illo ptet quod pvbium vulgariter
rud dicerim pqqs natus respondit de esurie tota die bene
velle ieiunare etc.
Septimum dubium a quibus cibariis ieiunantes tempore
ieiunii debet se abstinere Respondetur secundum beatum thomam ieiunio qua
dragesimali vt interdicuntur ova et lacticinia De aliis
aut ieiuniis sunt diverse consuetudines terrarum quas vnusquisque
sequi debet secundum consuetudinem illius patrie ut refert augustinus ad
Januarium in legenda sancti ambrosii vbi de hoc dominus
cum ambrosium interrogasset Ait ambrosius cum roma
venio ieiunio sabbatho Sic et hos ad quamcumque ecclesiam
venerit eius morem servet Si cuiquam non vult esse scanda
lo vel quidam Si veneris rome romano vivito
Alm more Si veneris alibi vivito ut ibi Sed esus carnium
vt in omni tempore ieiunii prohibetur et interdictum est Cuius
causam subdit beatus thomas quod esus carnium provocat
hominem prae aliis cibariis ad peccata luxurie quod reddit
hominem lascivum Et sic esus carnium interdictus est in
recta sola Et secundum alios in sabbato non tamen secundum ecclesiam
romanam quondam tamen fuit prohibitus Sed silvester papa
vidit naturam humanam et homines esse fragiles quod non
possent in eadem ebdomada per duos dies continuatis
esse sine esu carnium Et ideo revocavit dies saba
tinos ut in ipsis non sit prohibitum comedere carnes
Sed tamen per consuetudinem in aliquibus partibus habet abstinentia
de ipsis sabbatinis diebus etc.
Octavum dubium an per potum solvatur ieiunium
Respondetur secundum beatum thomam quod per potum sumptum post prandium
non solvitur ieiunium Et hoc si ieiunans eo immoderate
accipiat scilicet sedendo et bibendo tabernaliter et intabernis
ut hodie tunc ipse frangit ieiunium Cuius huius assignat quod per illud
potum non frangit ieiunium qui est propter alterationem cibariorum scilicet
propter nutrimentum Sed potus post prandium sunt propter alterationem
cibariorum igitur etc. Sed potus dematie sumptus non sunt
propter alterationem cibariorum Sed venit in augmentum et nutrimentum
sine fide ideo per tale frangitur ieiunium Ex quo patet quod hic
bibens ante prandium tempore ieiunii frangit ieiunium Subdit

Sm btus thomas Si homo est bibulus psuetus bibe no
potes cave ut abstine a potu tpe ante prandiu bibes
no frangit ipm Ratio qr ipe potus 2 ple natue nutrimento
Sz no licet subtrahe ne qd e sibi necessariu ut
ptut supra Itm Subdit willhelmus de hugone qr
qa ieiunans tpe qrestionis pt bibe qntu sua natua postulat
Sz quaestione facta p totu diem no dz plus bibe
qr trina vice Et ratio assignat medici qr 3s sunt pulchre
digestiones pma i stomache 2a in epate 3a i corde
Et ex hoc pcludunt regulam monachorum esse appto qui
i claustris suis no plus nisi tria vice bibunt ut bernharditi
cartusiensi Sz diceres pt ne plus bibe monachus
i claustro suo qr tria vice aut alius hō ieiunans Ad
hoc rndet btus thomas sup regulam aiimi qr no pt
dari aqua certitudo pvenienter ombus hoibus qr no omes hoies
eque cito degerunt et cibu eodem tpe rapiunt Et ideo
dicit qr illi possunt cape potu sm qr natua eorum postulat
Si ergo aliquis ieiunans postulat potu ex
psuetudine sua Ille bene pluries qr ter pt bibe si saltem
moderate capiat no peccat et hoc de religiosis

Nonu dubiu an pfectiones seu electuaria (latwerien) solvant ieiuniu Re sm btm thomam qr no si saltem ieiunans
accipit ipm moderate et no p modu cibi sed ut pro medicina nisi aliqis accipet illa in fraude Sm katho
Quod nimiu e fugito pus gaude memento Itm si
ieiunans accipet inmoderate et illa intencione ut eo firmior et fortior eet in dei servicio no frangeret ieiunium
Sm pievwalia Salvator manducans ut ewangelistas
dic qr intrat os no coinqinat hominem animam unde
no vivas ut edas sed edas ut vive possis Si aut
quis accipet illa intencione ut satiaret et famem
expelleret frangit ieiunium

Decimu dubiu In qua etate quis tenetur ieiunare
Sine necessitate sunt obligatus ad ieiunium Re sm beatu
thomam qr de illo possumus loqui dur vio de ieiunio
affecto ut qm hō eo discrecione ieiunat ut intelligentes

et strictes Alio de imperfecto ut qui annos non ad discretionem se
iuvat ut infantes pueri stulti insipientes et infirmi
Tunc dicit quod ad ieiunium imperfectum unusquisque christianus
tenetur nisi fuerit cum dispensacione ecclesie
sicut puer vel infirmus sed dehenc sicut sit stultus
lunaticus Sed de ieiunio scilicet non comedere carnes tempore effecto in qua etate quis tenetur
et obligatur Dicit beatus thomas quod homo tunc quando cres-
cencia tunc tenetur ieiunare quamdiu autem est in statu aug-
mentacionis et crescendi non tenetur ad ieiunium Et subdit
in hoc usque in finem trium septenniorum i. cum est ingressurus
vicesimum primum annum ut modicum plus tunc sibi est precep-
tum ieiunare et non ante Tamen conveniens est ut unus-
quisque se exerceat in ieiunando in iuventute plus vel minus
secundum possibilitatem sue etatis quia unusquisque inclinatur ad ieiunium
et alter propter quod Qui non assuescit virtutes dum iuvenescit
A viciis nescit desistere quando senescit Racionem assignat
beatus thomas Dicens Si quis ieiunaret tempore augmenti
et crescencie i. e. detraheret nutrimentum sue nature quod non licet
Sed quando homo in vicesimo primo anno ut modicum citra venit
scilicet quando habet plenam augmentacionem et crescenciam tunc amodo
non detrahit sue nature Et tunc tenetur et obligatur ad
effectum ieiunii

Undecimum dubium quod fuit directum de peregrinantibus et
laboratoribus Respondetur secundum beatum thomam Si ambulans pro via
spirituali completam dietam aut reysam ambulandi non excusatur
a ieiunio ecclesie primo tenetur Si autem est sibi necessitas ita
quod oportet eum ambulare prolongas dietas tunc excusatur
a ieiunio sicut quod propter debilitatem nature potest comedere mane
De ieiunio primo Et notandum semper ieiunium quod non equalet
duobus Sic si in ieiunio venerit dies unus quo esset excepte
sui ieiunandi tunc similiter tenetur ieiunare si magna
necessitas impediet Consilium directum est de laboratoribus

Duodecimum dubium quod fuit directum de cursoribus
cursorum quorum usus est hunc variis dominis Respondetur secundum
beatum thomam sicut ut predictum est de peregrinantibus
Si longas dietas et reysas currunt tunc excusantur a
ieiunio Sin autem non excusantur etc.

Tredecimu dubiu quid sit dicedu de servitoribus
dnor nobilior et alior Rn sm sctm thoma q tales
servitores quis ꝯgustat et hoc si talis ꝯgustacio fit
in cautela ꝯservacionis veneni tunc ibi ꝯgustat Et idem si
fiet ꝓpinque an hora prandij Et sic simr de illis dici
pt qui ꝯgustat cibaria an sit salsa an no Et sic simr
dicedum est de lectoribus mensar qui licite put medicu
comede anq incipiunt lege Et post lector ꝓmediu
imple ut faciunt religiosi i clausris
Quartodecimu dubiu quid sit dicend de pauperibus
et mendicantibus an teneat ieiunare Rn sm raymund
si paupes sunt mendicantes put habe vno tpe q ipis
sufficiat ad vnu prandiu tunc ipi teneu ieiunare Si
aut vno tpe no hnt tot ut tm q put ꝯple vnu pran
diu sive q eis sufficiat ad vna comestione tunc ipi
put diversis tpibus licite comede Et sic hi no dicunt
transgressores pcepti
Quindecimu dubiu quid sit dicend de mulieribus
i pregnatibus et lactatibus Rn ut infra scriptu est
in mediate Et sm wilhelmu qm dicte mulieres
notabiliter sentiunt infirmitate tunc a ieiunio
excusant Et ieiunare no tenent Et addit wilhelmus
qd ꝯfirmat btus thomas dicentes q dis cibus licite
pt ipis i ieiuno tpe ntritur ministrari
Sedecimu dubiu quid sit dicend de infirmis
Rn pmo ut dictu est Si ipi infirmi sentiut et
occupati sut varijs et gravibus ~~laboribus~~ lang-
woribus tunc sm btm thoma put toties comede
quoties ꝓstat ꝓstat aliquid ad comedend sive quotiens
eos libet sz pcto Sz no ois cibus e eis licitus
n sunt cu dispensacione Et circa ista dubia sz videcim
duodecim quindecim sedecim ut eorm sua breviter
habeat tunc ut eto suar no oes hoies ꝓfecte
etatis obligat ieiuno i ma excipiunt septe gna
hoim sz infirmi viantes pegrinantes scolares
seu studentes theologie mulieres nutrices mulieres
i puerpelo existentes mulieres i pregnate laborates
ꝓ senio et debita etate carentes qd tpe sz aliquos

est viginti anorum Item secundum alios viginti unius anorum de quo
supra vel decrepitus et puer impregnatus et vetus
confessor medicus sit infirmus pregnans et veluti religiosi
stricti ad ieiunia stricti Tercia sunt aliqua certa festa in quibus
non licet ieiunare ut a festo pasce ad penthecosten
exceptis quibusdam diebus ut in versibus metrice A festo pasce
usque penthecosten adusque non sit ieiunium exceptis quibusque
diebus Marci prima dies rogationum et rogacio prima trina
Item penthecostes sit quarta vigilia sancta Hec qui non seruat
anathematus sit pereat ille Item a festo natiuitatis christi usque
ad purificacionem marie non exceptis aqua diebus ieiu-
nandi vel Unde sub cortina tua plebe sua quiescit Celi
regina plus ieiunia nescit

Cortina sponse
oubliante

Decimum septimum dubium an ieiunium factum

ab aliquo existente in peccato mortali sibi valeat Item
secundum Wilhelmum Et beatum Thomam Et sunt alios doctores
sacre pagine licet ieiunium ipsius existentis in peccato mortali
prosit non tamen valet ad eterna gaudia alias ipsum ieiunium
quamuis sit de opere bonum ipsius in peccato mortali existentis
valet ad duo Primo ad augmentationem boni seu ad augendum
bona temporalia Secundo quia reddit hominem magis deuotum ut
eo citius de peccato mortali desistat ita quod tandem veram
contricionem in eum inducit ymmo gehenne sive pena pur-
gatorii minuit vel Tercio sub modo tali bona sunt dat
duo bona Ceterum facit humile minuit pena gehenne
Item Et quod dicit plures auctoritates ethicorum et boecius de con-
solacione philosophie Nullum malum impunitum erit Et nullum
bonum irremuneratum Item aliter in peccato iacentes omnia sua
peccata venialia sunt mortalia ut dicit augustinus Sicut enim
illi qui secundum apostolum vocati sunt sancti omnia operantur in
bonum ita illi qui sunt in peccato mortali omnia operantur
in malum patet ergo quod credat peccatis mortalibus
et huiusmodi extra graciam dei existentibus modicum prosunt
eorum ieiunia bona ergo esset ut in principio ieiunii confiterentur
Unde Innocentius theologus defendit quod quamuis sunt
in peccato mortali non potest mereri nisi peccato resistente
quare deus peccatorem non exaudit ergo bona intencione

Jeiunare debemus et non tantum exterius ymmo interius debemus et a
peccatis mortalibus mundi Et si queritur Cui tunc prosunt
illa bona que fiunt ab aliquo existenti in peccato mortali cum
nulla bona maneant irremunerata Respondetur secundum theologos
quod sunt auxilia et maxime penitibus Et si queritur resurgente
peccante mortali nonne tunc huiusmodi bona prosunt sibi ipsi
Respondetur quod sic quia tunc bonis operibus de novo supervenientibus
Ergo fit magis iustus et sanctus quia gaudium magnum
est angelis in celis super uno peccatore penitentiam agente
Decimum octavum dubium an ieiunans teneatur dare
pauperibus elemosinas tantum quod supersunt quaestione facta
Respondetur secundum Wilhelmum quod non Sed dicet tamen sancti doctores
ewangeliste et apostoli docuerunt nos dare tantum in elemo-
sinas quod est nobis ultra vite necessarium unde in ewangelio
est perfectus fieri vis vende omnia que habes et da pau-
peribus Respondetur quod hoc non est de bono consilio non autem de precepto
Et addit quidam doctor quod id dictum apostolorum ewangelistarum
et doctorum solum verum est de divitibus qui videt fratrem
suum habere defectum Et similiter est verum de religiosis Unde
elemosina est multum bona simul et humilis ancilla
dei mortis remedium porta venie et iter salutis
Unde elemosina suggestiones dyaboli mergit venialia
peccata tergit ad celos pandit sanctis vergit et appropinquat
regi Unde vim sathane ~~mergit~~ mergit venialia crimina
tergit Ad celos pandit sanctis elemosia vergit Unde
insidias hostis venialia crimina tergit pellit vim
sathane nectit elemosia sordes
Decimum nonum dubium quid requiratur ad hoc quod ieiunium
sit perfectum Respondetur quod quatuor Primo largitas
Cum ieiunabis quod non manducabis da pauperibus unde ewangelio
ieiunium sit saturatas anime et non marsupie lucrum
Unde beatus thomas sancto bernhardo sic loquitur dicens
ieiunium sine elemosinarum porrectione non videtur esse
perfectum in dando elemosinam Respondetur Elemosina enim
est multum bona et sancta Unde absconde elemosinam
tuam in sinu pauperis Unde Daniel loquitur ad regem

Nabuchodonosor infideles elemosinis redime peccata tua
2o requiritur leticia unde Matthei sexto capitulo cum ieiunatis
nolite fieri sicut ypocrite tristes 3o requiritur circa hora
comedendi ut patuit in octavo dubio unde regum secundo decimo
Jonatas qui gustavit hora comedendi ut patuit
in octavo dubio unde regum secundo decimo Jonatas qui
gustavit hora comedendi iudicatus est morti 4to re
quiritur circa mensam unde Ambrosius mens ebrii ebrietate
[illegible] saciata orationis mestitiam perdit Et illa concor
dant in hiis metris Leta vocatur et quolibet pro ieiunia
retinenda largiendo leta mensa circa dieta etc.
Vicesimum dubium quid de diversis intencionibus
ieiunandi Respondetur quod quelibet intencio propria iudicatur quoniam
quicunque agunt hoc eciam intencio iudicat illos etc.
Sed propter dicta in decimo septimo dubio dubitatur
vicesimo primo utrum videlicet aliquis existens in peccato
mortali sacramentum eucaristie peccat mortaliter Pro quo nota
duo per [illegible] modi sumendo seu manducando corpus Christi
unus sacramentalis alius spiritualis Secundum primum modum non solum
boni manducant sed eciam mali unde dicitur sumunt boni
sumunt mali etc. Sed secundum secundum modum tunc solum boni man
ducant unde ewangelii Johannis qui manducat meam carnem
in me manet et ego in eo Et hec distinctio patet per augustinum
in pluribus locis scilicet de [illegible] libro de blasphemia in spiritum
sanctum Item in libro de verbis ewangelii Item hoc colligitur ex dictis
eiusdem in libro quarto sententiarum prima questio Et hec Aliquis existens
in peccato mortali accedens ad sacramentum altaris veraciter
sumit corpus Christi loquendo de veritate sacramentalis sumpcionis
hec questio [illegible] magistrum sententiarum libro quarto distinctione ~~[illegible]~~ nona
Et patet ratione quia qui vere sumit continens vere sumit et contentum
in se patet Sed sub speciebus panis que sumit sacramentum licet
non vere sacramentum vere sacramentaliter continetur corpus Christi ut
per magistrum distinctione preallegata Item Sed dices contra
corpus Christi solum potest sumi spiritualiter in non sacramentaliter
quia tenet virtute ~~[illegible]~~ exclusionis Sed arguitur Nam
quod sumitur nec sumi potest corporaliter ergo si sumitur sumitur spiritualiter

Sz sic e de corpe xpi q vm sunt et no corpalit eo q
sensu corpali no pcipit̃ qu ff Secdo si mortalis petor
ve sumit corpus xpi ut gelo ptendit vel quo hoc est fm
dei iusticia ut fm dei miaz psufficiente dimissioz Na
dr̃ i psalmo Vniuse vie dni mia et vitas c iusticia
Sz no fm dei iusticia qr nllus fm dei iusticia ho sumit
qua tollit c indignus quadmodo est ie mortalis petor
Nec etc fm dei miaz Na nlla misericordit ad ho
sacrmetu accedit quo apetue dapnat Sz existus i peto
mortali iudiciu et dapnacoz sibi manducat Pma ad
pmu neget aute adpbacoz dr̃ q no opz utz i pld
Na si aliqs deglutiet nuce testa no fructa ie corpa
lit deglutiet nucleu licz sensi no pcipet corpali
nucleu Sic plia est i pposito q sumit veru corpus xpi
sub spebus panis pdivina potencia miraculose velatu
Ad 2m dr̃ q i q i comittit pctm suu nc fit fm
dei iusticia nc miaz qr fm bm diuina deo autore
neo fit deterior Sz fit solu fm dei pmissione Secdo
gelo impossibilis est i aliqs existit i peto mortali su
mendo sacrmetu eucaristie peccat mortar co
maxie si scit se ee i peto mortali pti p nigrum
miaz distictoe libro eto Et p̃ i id q dr apostolus
Ho ad cho̊s Quicis Qui sumit i digne iudicium
sibi manducat Et p̃ roc sic Na i ho sacrmeto
deus pfert dez graz Et peccator sumes ho sacrmetu
i peto opponit se dine gre Sz quibus ftis q pellit
a se gratia peccat mortar i ss Et dr i gelos
nout si scit se ee i peto mortali qr sepe ctigit
aliqué ee i peto qd tn ignorint Pro quo sic distigunt
doctores Vt igit ignorancia e invincibilis Et e illa
qn vnus aibus suis viribus et integra diligencia suata
no pt ignorantia remouendo vincere Et talis ignorancia
excusat eu ab ai peto Vel illa ignorancia e
neglecta ut alio noie crassa ut supina Et dr neglecta
sz qn quis no facit tm quantu posset et debet face
adeo q sciret Sz dr crassa quia crassi i pigues sut tardi

Et dr supina .i. inclinata qr negligentes sunt se sicut
inclinati Et sic nl faciunt vel sic crassi qui tardi et
tepide faciunt Et ia ignorancia e affectata Est enim
illa que inest alicui ex affectu et desiderio sic qn
aliqs appetit ignorare aliquid ut eo liberius possit
peccare Et ia nc a toto nec a tanto excusat sed
potius agravat
Circa hoc dubium vlterius dubitatur an vere
contritus antequam sit confessus possit sine peccato sumere
sacramentum eukaristie Resp qr sic talis vere contritus
possit confiteri Et cum hoc habeat copiam confessoris Aut
dico q in hoc casu si communicat prius quam confiteatur ipse peccat
mortaliter Et hoc est q dicit Hugo de sancto Victore
in libro de potestate solvendi et ligandi vbi sic dicit
audacter dico q sine sacerdotis absolucione communionem ad
communionem cristi sic accedat peccatum sibi iudicium manducat
et bibit Etiam si eum ante multum peniteat Et
si vehementer doleat et ingemiscat Vel in casu
isto non pt habere copiam confessoris Et oc e dur qr sic
e nemini q communicet puta de plebano ita q in illa
die sine gravi scandalo populi non posset esse sine missa
vel sicut stans in altari recordatur alicuius peccati mor
talis de quo confessione non fecit fecit vel eciam cum
layci iam recipere debet quando recordatur de aliquo
peccato mortali non confesso in huius et consimilibus casibus
maxime si dolet Et confessore quomodocumque non potest
habere Tunc communicando ante confessionem non peccat Dummodo
habeat propositum habeat ex tota voluntate confiteri Si aut
sine scandalo pt communionem differre non debet ante
confessionem ad id sacramentum accedere Si vero habeat copiam
confessoris sed confiteri non pt Sicut si nesciret loqui vel signo
exprimere Vel cum esset in aliena lingua ita q signis
et aliis confiteri non posset in talibus casibus ante con
fessionem communicare non debet in mortis periculo enim
tunc posset cum firmo proposito volendi confiteri cum convalesceret
Si ponatur q qs sit in peccato mortali temerarie accedens
sacramentum Et q sacerdos hoc sciat ys

Que dubitat an sacerdos illi ministrando hoc sacramentum peccet
mortaliter Distinguunt doctores sic quod vel est manifestus peccator
tunc ipse sibi non debet dare Vel est occultus et hoc dupliciter quia vel
talis petit sacram communionem occulte vel manifeste Si occulte tunc
sacerdos debet sibi denegare Nam in tali casu sacerdos dando
sibi sacramentum peccat mortaliter Si autem non obstante ista
secreta prohibitione peccator ipse coram omnibus manifeste petit sacramentum
Tunc sacerdos sibi dando non peccat et tenetur facere
quod facit ecclesia Nam nec Christus in dando communionem removit
Judam ut deciarat in calce Si sacerdos de officio indiciis
omnis Christus dedit inde eucaristiam et eum tamen alys
ad percipiendum misit ut declarat in canone prius Dist. ue
prima questione prima Et notatur in fine ultime glose
calo preallegato Si sacerdos et bona vetera assignet
quadruplicem causam quare scilicet quod peccator publice accedens
ad sacramentum quod gratia non sit sibi deneganda quod sacerdos
nescit utrum Deus occulte operetur maxime in eo vel ne
scandala ne sacerdos propter hoc perdat crimen eius ut sit ipsius
traditor Quarta ne alios scandalizet quia Recta quod iste sit
suus in facie ecclesie Et quoniam tenere vere peniteri suis sum
reddere Et ergo hoc super tamen pro appositis scilicet illius ploremus
et jeiunemus coram domino quia multum miseris et dimitte nostra
peccata que loco thematis fuit apposita

Circa presentem ergo libellum multa sunt
sunt servanda Primum est timor domini
Quia ille est fuga peccati Nam secundum aucnum
orone melius solvuntur dubia quam in questione
quia deprecatio iusti assidua multum valet Secundum
quod servandum est assiduitas ut recepta Sunt dicit Iero-
nimus Divina scriptura semper lege et sacra lectio nunquam de manibus 2o
tuis deponatur Quod precipue verum est de sacra parte quod
illa salute anime fuit Tercium est bonitas in vita unde
ait magister Nemo credat se cognoscere veritatem qui neque agit
et vivit Cum autem hic vivit veritate hic scilicet quod est
expulsiva vicii accedit Quartum est humilitas
scilicet multa doctrina correctoria contempnendo et alios
benigne corrigendo quia haec sunt opera nunc ferrante

corrige et corector qualit tollerare ut patebit infra
Quartum est gratitudo sed quod liber exhibeat deo conditori
suo grates de omnibus bonis sibi a deo collatis quod hoc
iustitia attendit Et patet sententia de practica quod ipsa sicut
ordinatur ad operari sic sunt practice Ista hac sententia
non distinguo solum ut scire Quarto propter facere penitentiam
et confessionem sed non addisco virtutes ut sciamus
quid virtus sit Sed ut boni et virtuosi per illas operamur pro
ethicorum Et subordinatur physice morali sed potius theologie
et parti eius que est de sacramentis quod patet sententia tractat
de sacramento penitentie Sed quod sunt causae huius et que re
quirantur circa initium cuiuslibet patet per versus quos In libri capite
debes quasi notare videlicet titulus Quia cum enim sciam
aliquid complete cognoscere vult oportet eius causas scire
ut patet primo physicorum et primo posteriorum Quis effectus cognoscitur
per causas Dicunt enim unumquodque nos scire arbitramur
cum causas eius cognoscimus Ubi sunt quo loquendo de hoc
nomine causa patet notare quatuor patet assignari
cause Sed dicunt tamen due sunt omnes quo causas causa
finalis est nobilissima et dignissima ut patet 2o physicorum
et 2o methaphysice que ut in proposito sufficit est duplex sed finis
intra et est cognitio eorum que in hoc libro docentur Et finis
extra et est prima beatitudo in qua omnes sunt ordinati
Causa efficiens secundum aliquos fuisse Johannes de galandia
secundum alios quidam monachus de ordine Cisterciensium
secundum alios sanctus silvester papa De quibus tamen non
est cura sed doctrina sequi Non te moveat dicentis
auctoritas sed quid dicatur adverte Credibile enim est quod nullus
eorum fuit causa efficiens tota sed forte quilibet eorum
aliquid de materia patet construxit Et tamen unus super
veniens summatim collegit Vel quo dici quod causa effi
ciens patet libri est ypocrapha i valde obscura
occulta dubia et ignota Et abypas i valde et
graphos i obscurum quasi valde obscurum et ignotum
Et propter enim hoc arrogantia se non manifestavit
Causa formalis est duplex forma tractatus consistit in
divisione libri in partes principales Forma tractandi est
modus procedendi Et est quadruplex sed diffinitivus

dimissio etc. Quadruplex enim agendi hic est metrice et compendiose propter
memorie commendationem scilicet ut cunctos libri versus breves finaliter
in memoria retineat ad respondendum interrogationibus. Causa materialis subiectum
et obiectum idem sunt. Et subiectum est multiplex modus ut alibi subiectum
verna etc. Differunt tamen rite. Subiectum enim id est ad quod
veritate omnia principaliter considerata in tali libro finaliter reducuntur
ut fieri in argumentatione in logica. Sed causa materialis dicitur talium de
quo detractat in ipsis scriptis. Et est subiectum et subiectum cuiuslibet speciei
sunt dici causa materiales logice. Causa materialis huius subiectum
quis est penitentia vel modus penitendi cum confessione et cum
omnibus circumstantiis ad confessionem et confitentem pertinentibus quia post
de quo principaliter in aliquo detractat. Et ad quod omnia in hoc
libro principaliter considerata reducuntur est subiectum. Sed est de penitentia
in qua est nota auctoris aut post quod conditiones subiecti quoniam
hoc post in processu libri. Pro titulo nota quod titulus dicitur quasi
continens nomen libri et nomen autoris quod requiritur causa efficiens.
Eo quod quia causa efficiens hic est ignota. Sunt loco tituli potest
poni a. in quo continuatur includatur nomen libri et autoris.
Et hic a quo nomine autoris est nomen proprium quo nomine aut libri
posset esse appellativum. Sunt tamen quod plures tituli sunt nomine autoris
positi ut liber de celo et mundo liber phisicorum etc.
Illi tamen tituli sunt magis perfecti quam si nomen autoris exprimeret.
Eo quo titulus aequat librum debet notificare quod effectus
perfectus sit cum plures eius causae sunt note utputa primo posteriorum
et primo phisicorum. Titulus ergo presentis libri est liber a
considerans completum et perfectum modum penitentie et confessionis
cum omnibus circumstantiis. Et non est opus addi titulo hoc verum
incipit quod ipsum contrahit titulum ut solum competeret
initio libri quod tamen non oportet. Nam si titulus scriberetur
in medio libri vel in fine non magis esset titulus quam si
poneretur in principio. Sed si peteretur titulus initio libri tunc
forte bene diceretur cum hoc verbo incipit. Ut sibi equaletur.

· penitentia agere · emisse habe · miserator

Peniteas cito peccator cum sit miserator
deus gloriosus

Iudex

Iste liber cum cause dicte sunt prius sua divisione dividitur in
duas partes scilicet partem proemialem et executivam Executiva ibi
ut dimittatur Prima adhuc in duas primo hortatur peccatorem
ad confitendum et penitentiam agendam Secundo documentum generale
quibus peccatoris ibi cum quedam utilia quibus peccatori hortatur
hoc documentum generale specificandum et sunt hec quinque
intendes primo Tu peccator tu sufferre cito te confessionem
penitencia agendo subiungit causam quia deus iudex qui
est iustus iudex et propterea ad minimum multum est misericors
unde beatus thomas Dicit nil deus in nobis preter dona
sua coronat Circa litteram nota quod auctores consueverunt in proemiis
sua facere scilicet auditores reddendo dociles benivolos
et attentos unde in hoc quod ipse ponit utilia reddit au
ditores attentos Et in hoc quod ponit bona reddit au
ditores dociles Sed quia ponit auctorem reddit eos benig
nos per causam materialem reddit eos dociles per for
malem attentos per finalem aut benivolos unde
Ardua cum variis auctoritas sit quod facta lucida tu
verbis dociles sunt reddere nata Si res est digna
capiatur mente benigna Sic materia dociles attentos
forma benignos utilitas operis insinuatur eis
¶ Circa litteram queritur primo quid sit penitencia
Et unde dicatur Ad primum secundum sanctum ambrosium quod penitencia
est peccata et mala commissa deplangere et plangenda iterum
non committere unde probat non est vere penitens sed derisor
qui peccata de quibus penitentiam egit amplius committit Dicit
et ysidorus Derisor est et non vere penitens qui hoc
quod semel penituit amplius agit Sed beatus Gregorius
dicit est ante acta mala deflere et flenda iterum non
committere Sed magister sententiarum distinctione quartadecima libro quarto
ponit unam descriptionem collectam ex dictis ambrosii et
gregorii scilicet istam Est quod commissa mala cum emendatur
proposito deplangimus et commissa et plangenda iterum
committere nolimus Et dicit beatus thomas quod hec descriptiones
date sunt per effectum quia per dicte actum per unum quod est
in re et per alium qui est in proposito et fletus in descriptione
penitencie debet accipi generaliter scilicet tam pro fletu cordis interius
quam pro fletu corporis exterius Et ad has descriptiones

reducit dictu augustini in li° de penitentia dicens
Penitentia est quedam dolentis vindicta puniens in se
quod aliquis dolet commisisse vel penitentia est dolor cordis
et amaritudo anime pro malis que quis commisit vel sic
secundum alios penitentia et peccati commissi cum intima cordis
contritione et lacrimas emundacio Et hec diffinitio trahitur
ex dicto apostoli dicentis peccatum non dimittitur nisi
plena contritio cum satisfactione operum sequatur ex hijs diffinitionibus
omnibus colligitur quod ad veram penitentiam requiritur intentio
et voluntas amplius non peccandi Et penitentia a penitendo
est eo quod pena est quam penitens tenetur quia ad puniendum
mala que sunt commissa ita quod pena ut dolore
cumque sit perfecta punit ut patebit infra Penitentia
enim emendat delictum vnde dicit deus in ewangelio penitentiam
agite Deus aut post hanc vitam secundum iusticiam iudicabit
vnde psalmista Deus iustus iudex fortis et potens reddens
vnicuique secundum opera sua Sed penitenti in hac vita dabitur
venia Est aut interior penitentia quedam dicitur interior
que est de bonis arbitrii Est et alia libera quam quis
libere facit Et ideo est sacramentum Alia coacta sic quando
quis cogitur ut sit quando in iudicio seculari et talis non
est sacramentum Item Penitentia distinguitur in penitentiam
actualem et habitualem Actualis est qua homo actualiter
satis facit pro peccatis commissis Et ad illam non quilibet
homo tenetur sed solus peccator Sed habitualis est quedam
detestatio seu displicentia de peccato commisso si sit
commissum vel quod posset committi Et ad illam tenetur
vnusquisque homo siue sit in peccato siue non Item penitentia
distinguitur in penitentiam priuatam publicam et sollempnem
Penitentia est que iniungitur alicui a sacerdote secrete
seu in loco secrete pro suis peccatis ut orare ieiunare
et elemosinas dare Et tunc est dubium an meretrix
posset dare elemosinam de rebus quas per fornicacionem
acquisiuit Dicitur quod potest dare elemosinam ad vtilitatem
corporis non aut anime quia per illa non acquisiuit sed per
corpus proprium Penitentia publica est que publice
fit in manifeste in facie ecclesie sed alicui imponendo
pro manifestis et enormibus peccatis sicut incendiis pedibus

peregrinare i vestibus cilicij tunsse distoncto capite vergis
verberari Sic sepe fit in curia romana Penitencia sollep
nota nis est que alicui iniungitur pro peccatis manifestis et magnis
ab epo vel ab eius vicario quibus peccator toti civitati nocuit
et eam deturpavit ut e patricidium matricidium vel vxor
cidium Et ita fit cum solempnitate ecclesie coram ei apud
in capite ieiunij in cinere et cilicio qui penitentes
expelluntur de ecclesia que fit expulsio ade de paradiso
Sed in die cene domini introducunt eque ad ecclesiam
quod tunc incipit nova redemptio que penitencia clericis
non debet iniungi quibus dare debet penitenciam exemplar
bonorum operum Est hic dubium an omnis penitencia posset
iterari Dicitur quod de primis duobus modis
penitendi clarum est quod potest iterari Sed tercius modus
scilicet solempnis secundum antiquam non debet iterari communis
secundum aliquarum ecclesiarum consuetudines tamen iteratur ut reperitur
in canone De penitencia distinctione 3a Et si dicitur quod faciet
nota peccator qui fecit solempnem penitenciam Si incidit in idem
peccatum vel simile Ad quod sibi respondent canones debetur
penitencia solempnis Respondent doctores quod alia est sibi
iniungenda communis et magna privata et non solempnis
ne exfregit iteracione talis penitencia minus terreat
peccatores Modus autem huius penitencie solempnis
ponitur in canone In capite quadragesime centesima
nota quadragesima distinctione Et e talis In capite ieiunij
scilicet in die cinerum tales penitentes veteres presentantur
sacerdotibus plebanis ad fores ecclesie in qua prespiter
illa die celebravit Et ipsi debent esse induti saccis
et nudis pedibus stare Et crines in capite saltem
si fuerint viri Si aut mulieres parcatur eis de
rasura capitis Et episcopus introducet ipsos ad ecclesiam
cum toto suo clero dicat proprie psalmos penitentie
 cuales prostratos manum eius imponat Et aqua benedicta
eos aspergat et cinerem capitibus eorum imponat et
cilicio colla eorum aperiet et voci lacrimabili eis
denunciet

latens morbus per venie apparitionem. Contra quod si difficio valet
quod pro peccato publico non debet fieri confessio quia secundum
quam publice peccator tam restringitur confiteri peccata
publica sicut et secreta. Contra quia peccatum est in diffinitione dicitur
latens morbus etc. Respondetur quod pro peccato publico debet confi-
teri sicut secreto. Contra quod per hoc patet quod quodlibet peccatum de quo
fit confessio tamen potest dici latens morbus. Primo in subiecto
secreto scilicet in anima vel in voluntate et quo magis dicitur latere
quam si extrinsecus esset in corpore. Secundo licet peccatum publicum
est quantum in se quo ad deum vel alios tamen ipsum in confessi-
one dicitur secretum. Tercio quodlibet peccatum habet se sicut
latens morbus qui quanto magis occultatur tanto
magis putrescit sic de quolibet peccato sive sit publicum
sive secretum quod si non revelatur in confessione quanto magis
et magis putredinem generat et animam magis putridam
facit etc.

Sed tunc queritur utrum usurarius qui publicum
peccatum operatur posset salvari aut non. Respondetur dicit Augustinus
dicit peccatum non dimittitur nisi ablatum restituatur. Videtur
ergo quod ipse nullo modo posset salvari quia ipse non tota sua fa-
milia vivit de rebus male quesitis. Respondetur quod duplex est
restitucio scilicet facultatis et voluntatis. Facultatis quando reddit
que de sua usura habet et ille salvatur. Voluntatis aut
quando non facit et sic non salvatur nisi minima ipsorum
reficit. Item raymundus sic dicit confessio est
et voluntaria seu spontanea et legittima coram sacerdote
peccatorum declaracio et eorundem lamentatio. Item Beda sic
Confessio est salus animarum expurgatrix et fugatrix
demonum extirpatrix viciorum restauratrix et repa-
ratrix virtutum que ianuas paradisi aperit et
portas inferni obstruit et claudit. Et dicitur a confitendo
peccata et mala contra voluntatem revelando quia
nisi quisque peccata sua voluntate revelaverit non
dicitur confessio. Unde glossa Confiteor sponte fateor mea
peccata recte. Et confessio quasi oris cum corde fassio

Vel d[icitu]r confessio q[uas]i cordis fessio. Et p[ro]ficit ad salute[m] a[n]i[m]e
testante d[omi]no i[n] leuitico qui d[i]x[i]t ad moysen si fiat lepra
in cute in veste vel in domo vade ostendas te sacer-
doti. Ille aut[em] habet lepram in cute qui peccat in
se ipso. Sc[i]l[ice]t ille h[abe]t lepram i[n] domo q[ui] peccat i[n] familia
dando ip[s]is mala exe[m]pla. S[e]c[undu]m ille habet lepram i[n] veste
qui castitate[m] aliq[ua]m refutat. Et ex v[er]bis augustinu[m]
Confessio e[st] ante virtute[m] q[uia] q[ua]n[do] quis e[st] contritus i[n] corde
et [con]uertit et intendit q[uod] velit confiteri aug[ustinus] tu[n]c vadit
ad confitend[um] dimissa su[n]t sibi o[mn]ia pecc[at]a q[uod] p[ate]t p[er] hoc
q[uod] b[ea]t[u]s petrus corde deu[m] negauit [et] p[er] solam
confessione[m] se emendauit sup[er] id euangelij et recor-
datus v[erbi] d[omi]ni fleuit amare valde. Vide p[a]t[e]t de
latrone petente i[n] cruce confiteri pecc[at]a sua recepit i[n]
imp[er]petuu[m] gaudiu[m]. Sic de maria mag[dale]na ......
nota Queritur quid p[ro]dest illa confessio q[uam] sacerdos fac[it]
ante missam. [Et] d[icitu]r q[uod] debet pecc[at]a venialia ut cu[m]
sepe confitemi[ni] nos a peccatis mu[n]demus. Ut i[n] p[ro]uerbijs
Si euaser[is] grauia et grauissima caueas ne ruaris
in leuia a ruere cu[m] leui manus facilit[er] submergit[ur]
Et confessio valet ad multa. Primo ad verecundia[m] s[cilicet]
ut verecundia pecc[at]i sit nob[is] p[ro]ima et maxima pars
p[e]nite[nt]i[a]e. S[e]c[un]do ut recitatis peccatis n[ost]ris i[n]telligamus
nos esse i[n] p[rese]nti bonos et iustos et i[n] t[em]p[or]e p[re]t[er]ito
fuisse viles et viciosos. 3[o] ut p[er] confessione[m] efficiamu[r]
p[ro]uidentiores ad pecc[at]a euitand[um] et promptiores ad bonu[m]
faciend[um]. 4[to] ut confitentes peccata n[ost]ra et contriti in
die extremi iudicij nob[is] nullatenus pecc[at]a obici posset
Quinto ut deus no[n] confundet ut videat pecc[at]a nostra
i[n] die iudicij. Sexto ut dyabolus conspiciens vitam
anima nostram aut ex confessione peccatis n[ost]ris s[u]me vide
aut confundere nequeat. Septimo ut peior pugna
confessionis est pecc[at]i sua ante ante se no[n] videat n[on]

est penitencia Confessio e peitea licz eni tu sc ille ctrit
igit peitet tn exogo no gcludit q ctricio sit ps subiectiva
pnie licz i spli q quib sc Prima hora dei est qe dice
est tn ista hora no e ps subiectiva diei ymo integralis
Sed sm dicit q ptes pnie sut quasi actus humani
qui fiut cu pus et pylis Et ga no optz q omes
sit sl Secunda gclo ista ta in dcta no sut ptes
pnie sm q peitea e vtus ppat sic q cu via
gratois ps no e pgtelor sua toto ut manifestu e
Sz ia ta sut pgtelora pnie q e vtus ut ptebit
pgea i duodecio dubio eo q ista ta a vtute pnie
pcedut ut actus a suo habitu Sz tuc ad roz ad oppositu
dre q sacrametu et ia ta ctricio gfessio et satisfactio
ere pdicat de hi peitea

Secudo dubitat qualis debet esse penitencia

Rn cu btu thoma q peitea deb ee septuplex
Primo dz ee va et no ficta Vn penitencia ficta 1
gnit ypocrite qui apparet hoibus peniteri et no
penitet Scdo debet ee libera et no coacta Sic 2
q pctm fuit libere et volutarie factu ga rone
est q emenda et satisfactio etia fiat libere Tercio 3
peitecia dz ee tempestiua cito et no sero ut
tarda Vn augustin nullus dicat qui peccare no
potest ut pmas deferat qu peccare no pt Na
saluator i ewaio dicit No e vrm scire horum
uel momenta Ite auus Si tu peitebis qn peccare quado
no potes peccata te dimiserut no tu illa Eccs
i pvbis qm dr Ne tardas ad dnm querti Et in
canonica Iohis Si dreg q pctm no habeg &c
Qrto pnia dz ee cu spe et no debet ee desperata 4
cu cre est ut nullus peccator desperet seu i desperacom
cadat Iudas eni ppt desperacoz q habuit gdempnatus
gdampnatus est no obstante illo q pnias habuit ut
scribit mattheus Iudas ad peitecia ductus laqueo
se suspendit Sz q habuit peitecia ptut sicia
dctm dix i passioe peccaui tradens sagwinē iustū

Cum quare nullus peccator desperare debet quantumcumque magnus
peccator sit cum deus sit misericors iudex Quia misericordia eius
mayor est quam omnis nostra iniusticia Unde dicitur magis desperat
de dei misericordia ultra omnia nostra peccata Unde psalmus In celo veritas
domini usque admodum ad nubes Et misericordia eius super omnes celos.
Cuius exemplum lucide patet in maria magdalena et aliis ut
patebit infra Unde quidam de maria magdalena Isto de
peretis vos qui peccare soletis Exemplo cuius mecum vos
reparate deo Et tunc super hoc non debet peccare homo
propter dei misericordiam cogitando sic Si fecero hoc nichilominus deus
tunc indulget cum sit multum misericors Quod quia talis peccare
est peccare in spiritum sanctum quod neque hic nec in futuro remittetur
Quinto penitencia debet esse amara Et ideo contricio est penitenti
necessaria Sexto debet esse perfecta si quis de peccatis suis
doleat et peniteat confiteatur etiam et satisfaciat Septima
debet esse perseverans Apponendo scilicet non peccare amodo
Unde ysiderus Derisor est et non verus penitens qui hoc
quod semel penituit adhuc agit Et subdit nec videtur
deum postulare sed subsannare Unde canis reversus ad vomitum
sic penitens ad peccatum multis enim lacrimas effundunt
et tamen a peccatis non desistunt Multas enim lacrimas video
effundere et tamen effectum penitencie non habere Immo quod magis
est nichil est penitencia ipsius que sequens culpa coinquinat
Unde dicit quidam quod non valet illa penitencia cum item deflectit
ad peccata Quid enim valet seu prodest si peccata luxurie
quis defleat et tamen adhuc estibus avaricie vel luxurie anhe-
lat Unde augustinus Inanis est illa penitencia quam sequens
culpa coinquinat Et ideo penitentibus nil valet gemere et
orare aut alia bona religiosa facere nisi mens recedat
removeatur prius ab iniquitate etc.

Tercium dubium utrum penitencia tollat omnem reatum
id est omnem obligationem ad penam Respondetur 27 magister sentenciarum
quod sicut qui hominem offendit duo peccat scilicet et sic
qui deum offendit Primo peccat contra equalitatem ami-
cicie scilicet in quantum sibi debitum affectum amicicie non tribuit
impendit

Secundo peccat quia equalitatem iusticie sicut quantum sibi vel ut honore sue obsequium subtrahit non si penitencia debet esse vera usque iam emendari. Et ergo quando amicicia est ablata et non restituta non est amicicia Et per consequens post remissionem culpe manet adhuc reatus pene Et idem testatur beatus thomas in 4to sententiarum loquens de indulgenciis pena et culpa Sed tunc queritur an aliquis completi penitencia sibi a sacerdote iniuncta sit absolutus ab omni pena purgatorii Istam questionem plenarie deducendo patet quarto sententiarum distinctione et contra dis xx questione xviij articulo iijo

¶ Quartum dubium utrum peccata que per penitenciam veram sunt dimissa redeant quando iterato aliquis relabitur in peccatum Ideo 4o 27 beatus thomas Respondetur quod aliquis redeat durus in se Et peccata dimissa numquam redeunt nec quantum ad culpam nec quantum ad penam Et per consequens nec quantum ad reatum Aliquo modo in suo effectu Et ideo peccata dimissa redeunt tunc numquam experientia dimissionis aliquid in sequentibus reliquit Exemplo quod deum per peccata sua offendit quantum ad ipsorum differmitate Et tunc actum ingratitudinis sequente peccata aquirit Et hoc est quod quandoque dicitur quod peccata dimissa redeunt quo ad actum ingratitudinis Sed tunc queritur utrum peccata per sacramentum penitencie dimissa redeant propter ingratitudinem aliquam recidivantis in peccato mortali Illam questionem distinguendo ad ambas partes patet 4to sententiarum dis xxj et 2a questione xv articulis j iij iiij

¶ Quintum dubium utrum requiratur penitencia de peccatis utrum requiratur penitencia de peccatis per ignoranciam commissis Respondetur secundum beatum thomam Et omnes doctores Si ignorancia fuit tanta quod sufficienter poterit excusare peccatorem tunc requiritur penitencia pro illis peccatis Si autem ignorancia non fuit sufficiens excusando peccatum Si specialis tunc requiritur penitencia ut quandoque fit in confessione tamen peccati quod publica de quo est patuit supra in vicesimo primo dubio

¶ Sextum dubium an requiratur penitencia de peccatis oblitis Respondetur secundum beatum thomam quod si homo taliter est oblitus sic quod illud non recordatur tunc non requiritur de ipsis penitencia

in speciali sive in generali Sed tamen requiritur ut ipse pro toto suo posse laboret ut recordetur Et si recordatus fuit tenetur confiteri et penitere

Septimo dubitatur quid requiratur de peccato originali

Respondetur secundum autorem summe et wilhelmum quod penitencia non est nisi de actu proprio et voluntario Sed peccatum originale non est actus proprius nec voluntarius sic quod dependeret a voluntate propria in quo est ut fuit Sed tamen voluntate alterius Ergo de peccato originali non requiritur penitencia Sed tamen displicencia in adulto Quod tamen testatur beatus thomas in 4to sententiarum dicens quod quilibet adultus et racionalis debet gaudere de bonis aliorum hominum et tristari de malis aliorum Et non quod quilibet homo naturaliter concipitur in peccato originali ut patet per psalmistam dicentem Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum Et apostolus ad romanos quia omnes peccaverunt Et id a nobis deletur per sacramentum baptismatis ut patet per textum summe sine quo nullus regnum celorum potest intrare Sed dices quomodo puer primo natus potest esse in aliquo peccato et puniri propter ipsum Cum tamen nunquam consensum aut voluntatem habuit peccandi Et peccatum sine confessione non dimittitur Sed talis puer non confitebatur esse malum Et cum solum tamen est puniendum quod est voluntarium Respondetur quod peccatum vel culpa est triplex quedam enim est culpa mortalis et originalis Et est que non trahitur ex voluntate et consensu peccantis Et ideo culpa potest deleri sine penitencia et confessione Sic quod puer postquam nascitur tunc constat ipsum esse in peccato originali contracto a primis parentibus cum quo omnes sumus generati ut patet per flabarinum contra fine sibi in valle miserie Unde dicitur aliud plures quod commisere parentes parentes Et ideo peccatum sic factum sine consensu et voluntate etiam ab eo auferri potest sine consensu et voluntate Alia est culpa mortalis et actualis et est que fit cum consensu et voluntate Et ideo etiam sine consensu et voluntate non diluitur nec dimittitur Sic fornicatio et septem peccata mortalia Tercia est culpa venialis et temporalis pro qua homo temporaliter punitur et non perpetue Modo ad rationem dicitur quod quis potest esse in peccato sine factione eius Sed primo modo Sed 2o et 3o modo nullo potest esse complexus peccato sine consensu et voluntate eius Et per consequens non deleri sine confessione et penitencia ut patet deuteronomii xxvo quod ad mensuram peccati plagarum dabitur modus

[illegible]

¶ Dubitat an p solam penitencia et ↄfessionem
sine baptismo homo posset saluari Et videt q sic
qa oia ī ↄfessioe lauant ut dr̄ quo est pctm
originale qua a superiori distributo admiseq pctm
dt ewan dicens nisi quis renatus fuit ex aqua et
spu scto nō pt intrare regnu celor Rn q pctm
originale in se habet duo scz reatu et actu reatu
trahit puer a primo hoie Actu vō lz et trahit ab
aia sua ppa qn ipa corpi infudit Et sic in ipsam
in infusioe trahit macula carnis que macula dr
originale peccatu Et reatus delet p baptismu
actus vō p pniam et ↄfessionem Incidetalit queritur
an pctm origenale habeat rōz culpe et vtru pene
ex origenali pctō inflicte sint equales ī quolibet
hoie hec questioes plenarie patet 2o sentencia
xxxi xxxii et xxxiii distinctioe xxxi et secunda
In articlo adeasdem penitentibus etc

¶ Octauum dubiu vtru aliqs ī fine vite possit ↄfiteri
Rn sm btm augustinu et beatu thoma q gra diuina nulli
se subtrahit inquatu in se est vnde qn dum tps est habet
vsum liberi arbitrij tuc se ad gram pt ppare dolendo
de malis ptitis Et ppone cauere de futuris

¶ Dubitatur an homo in extremo mortis arlo
possit vē et meritorie ↄfiteri Sed dubiu ptz lcō tractatus
dio xxx q iiij arlo 3o Et vltio eiusdem Sz tuc queritur
an ille qui sic est in articlo mortis libet vellet hre
colloquiu cu sacerdote et nō posset saluari Rn q si nō
ē aliud impediens q ut dictum est tuc ipse saluabit
q necitas eu excusat Et sua bona voluntas sibi ↄfitere
reputat reddit Sim aut tuc nō excusat Sz videt
videt q nō pt saluari ptz ī sili sicut puer quado
fert ad ecclam ad baptizandu et si moriti puer
nō saluat Et sua bona voluntas nō pt ipm iuuare
O sic sili nō ē ī pposito Rn q nō ē sile q qn ille
vult penitere et ↄfiteri et nō hz sacerdote tuc
angeli ei gerēt supplet vice sacerdotis et audiunt
peta sua Sic aut nō ē de puero baptizando
igit nō erit sile

Dubitatur si alicui iniungitur penitencia ad septem
vel citra annos et moriatur antequam ille tempus expiret utrum
ergo residuum in hoc seculo soluat vel non quia utique si
adhuc viuerit perimatur aget ergo sed quia pena mortis
debet eam excusare Respondetur quod adhuc in igne purgatorii
punietur sed nobis non debetur spacium sicut forte
quod hic in vita hominum non egit septuaginta annos
cruciabit ibi etc

Dubitatur an ergo iacenti in agone debet
iniungi penitencia Respondetur quod non sed postea satisfactionis
quia satisfactionem competentem adequatam non potest complere sed tamen
pena satisfactionis sibi est insinuanda ut patet per casum
Innocentii de excessibus questione vii Et dicitur ibidem quod loco
illius pene potest fieri elemosina Et sacerdos debet
dicere infirmo Si mortem euadas veni ad me
dabo tibi penitenciam Si autem morieris relinquimus
diuino arbitrio Tamen debet sibi dici talis penitencia
debet super hoc Sed tunc posset argui contra argumento
huius vide ut patet primo questionis libri iiii contra gentiles
Etiam sed tunc est dubium ubi sit locus dampnatorum
Et quid sit illorum supplicium hoc patet primo questionis articuli
ii libri iiii Et in iii articulo tunc et qualia habi-
tacula conueniunt animabus defunctorum Et in qua parte
mundi hodie habitacula sunt situata

Dubitatur an confessio que fit in extremo mortis
prosit vel non Et arguitur primo quod non quia dicit Gre-
gorius penitentem est penitenciam agere sed ille penitenciam non
agit quia agere non potest et nulla cordis contritionem
habet et non penitet Et per consequens sibi confessio non
valet quando tamen per differentiam confessionis Respondetur danda
est tanta debet esse cordis contritio quanta fuit peccati
peccati dulcedo ut dicit beatus Gregorius Et ergo habet
in maiori magna Sed hic non est in isto languore cum
se quiuit ante mortem quam ante peccatum Respondetur in confessione
tria sunt necessaria scilicet cordis contritio etc ut dictum est
Si iste non potest satisfacere tamen non est penitencia contra
Si iste adhuc viuit adhuc peccaret ergo peccatum non reliqui-

3

et pro quo non penitebit Sed apparitu illius patebit quod latroni
in morte articulo dictum est hodie mecum eris in paradiso Et hoc
apparet penitencia quam fecit in morte cum dixit memento
mei etc Apparet dicit alius ut patebit infra quod quacumque
hora peccator ingemuerit etc peccatis tuis remittuntur sibi
omnia peccata sua Apparet ad dubium quod non tantum pro racione pro apparitu
Sed ad racione an apparitu dicitur quod sufficit quod apponat satis
facere si vixerit et quod penitenciam agere velit Sed tunc
non penitens tria habet remedia scilicet elemosinam primum
et orationem Et elemosina est duplex quedam est mentalis tamen
et est que fit in mente in corde contricione et proximi compassione
Alia est manualis et mentalis sit pro est illa que fit cum
tamen est quod non datur ex bona premeditacione si tamen corpori
Sed vero mentalis que pro apposito fit

¶ Dubitatur an dapnati in inferno videant
eternum gaudium et gloriam in celo Dicendum Apparet quod sic quia
de illo non habetur racionem cogente sed solum auctoritatem
beati gregorii ut dicit magister in dictis primi libri iiii dicens
quod reprobi usque ad diem iudicii videant gloriam sanctorum

¶ Nonum dubium quam et qualem penitenciam habuit
deus cum dixit penitet me fecisse hominem ut scribitur
Genesis sexto Apparet secundum doctores quod deus nullam penitenciam
habuit Apparet racio penitenciam ut patet per dictum Item in secundo dubio
Apparet hoc quod ipse tantum est qui peccatum non fecit ut
cantat ecclesia Non est qui faciat bonum non est usque
ad unum Sicut scribit in appocalipsi Johannes ipse est
in quo non fuit neque dolus in ore eius Sed dicunt doctores
quod deus habuit quandam displicenciam quo ad genus
humanum quod multum peccavit Et dicunt doctores quod deus
providit et prefiguravit suam passionem que dixit se
penitenciam habere ut ipsius sit Penitet me fecisse
hominem id est penitenciam tenebo ut penitencia tenebit me
Christo quod fecit hominem etc per penas magnas ipsum
redimam etc

¶ Undecimum dubium que et quot sint impedimenta
penitentie. Respondetur quod multa sunt impedimenta penitentie. Primum
impedimentum est pudor penitendi et confitendi. Pudor
namque homines a penitentia retrahit. Contra quos loquitur
[illegible] sic: Si non timuisti peccare et quod malum est
facere non debes erubescere penitere. Et quod bonum et utile
est confiteri. Et preterea est quod dicitur: Verecundia et pudor multum
facit ad remissionem peccatorum. Secundum impedimentum est
timor aggrediendi scilicet quando quis timet se penitentiam non
posse ferre. Et contra hoc est quod ille qui hoc faciens
habet se sicut infirmus qui libentius vellet mori quam
medicinalem penalitatem medicine sustinere. Et contra istud
beatus Augustinus ponit tria remedia. Primum scilicet parvitas
pene presentis. Secundum parvitas pene brevitas et levitas.
Tertium est futuri pene immensitas et acerbitas eternitatis.
Tertium impedimentum est spes et ista est triplex. Prima est
spes diu vivendi. Contra quod scribitur ad Thessalonicenses
quinto: Dies domini sicut fur ita in nocte veniet. Item
ewangelista: Si sciret paterfamilias quando fur veniret
vigilaret utique. Secunda spes dicitur divitias temporales acqui-
rendi secundum illud Luce: Dixi desiderio anima mea requiescat in spe.
Contra quod scribitur Mathei 6to: Thesaurizate vobis the-
saurum in regno celorum. Tertia spes est nimia confidendi.
Contra Ecclesiastes: Non dicas miseratio domini magna esse,
ita mea miserebitur multitudinis peccatorum eorum. Quartum
impedimentum est desperatio gratie. Et hec dicitur esse scilicet
desperatio venie. Sicut dixit Cayn: Maior est iniquitas
mea quam venia merear. Genesis 6to. Contra quod dicitur
per prophetam: In quacumque hora ingemuerit peccator salvus
erit. Et desperatio procedit. Contra quod est verbum domini:
Non dico usque septies sed usque ad septuagesies
septies. Quintum est horror satisfaciendi quod idem est.
Dictum superius: Non tardes ad dominum converti et ne differas de die
in diem. Sextum est delectatio peccandi. Et quod est
quod peccati temporalis delectatio sit perpetuum cruciatum

Septim et timor recidiuandi peccata Contra quod dicitur augustinus qui cecidi erexit me Octauum est prauitas delinquendi contra quod est id stultus est qui vidit alium cadere et sibi non cauet Nonum consuetudo peccandi Contra quod est dictum quod difficile est consueta relinquere Decimum desiderium de dei misericordia contra quod est quod talis desideria est peccatum in spiritum sanctum quod nunquam delet ut supra dictum est

¶ Vndecimum dubium que et qualis debet esse penitentia Respondetur vera et non falsa vera penitentia fiat de omnibus perpetratis pluribus de vno solo penitentia agit Alio dimisso vnde dicitur quicunque qui totam legem seruauerit offenderit autem deum in vno omnium factus est reus glosa doctores de vita eterna Sic quod si fuerit omnibus peccatis est involutus Et omnia peccata sua confitetur Sic quod in vno solo peccato manet eterne vite ianua nunquam intraret

¶ Duodecimum dubium an omnis penitentia sit virtus Respondetur aliis diffinitionibus virtutis dimissis illa seruando virtus est que habentem se perficit et opus eius laudabile et bonum reddit 2o ethicorum Alio dicitur virtus est bona qualitas qua recte viuitur et qua nemo male operatur quod deus pro se operatur Illa dicto est augustinus in libro 2o de libero arbitrio Tunc dicitur ad dubium quod omnis penitentia est virtus patet quod omni penitentie vere conueniunt diffiniciones iam dicte Et quia id respondeo ponuntur duo articula in questione vndecima libri iiijo in 2a parte articulo primo

¶ Tredecimum dubium quare sit penitendum Respondetur quod penitentia procedit ex dictamine seu dictamine iusticie dictat enim iusticia quod quibus habeat et teneat quod suum est et quibus satisfaciat pro sua lesione vnde dicit philosophus primo rethorice et quinto ethicorum quod iusticia est preclarissima virtutum que singuli habent que sua sunt Et quibus patet responsio dubii scilicet quod ideo penitendum sit quod per penitentiam homo adeptus est ad gratiam quam perdidit et ad amorem dei reueniet vnde cecidit Et mala accepta pro nomine christi

restituit quia lesione emenda facit virtutes reddit seu accipit et bona mortificata quia peccatum ad priorem vigorem reducit etc.

¶ Decimum quartum dubium que sit sufficientia penitentie
Respondetur ex quo cum tribus peccamus videlicet ore corde et opere
ergo ratione ut contraria contrariis curentur tribus emendemus scilicet corde
cum vera contritione ore cum sincera confessione et opere cum completa
satisfactione. Alio modo sumitur sic sufficientia per iudicium extrinsecum
in quo primo citato cui corrdet contritio que confessionem citat
et provocat 2º in iudicio est excusatio cui correspondet confessio
quia ibi peccatum excusat 3º in iudicio est excusatio scilicet
quod reus emenda faciat se excusando cui correspondet
satisfactio. Alio modo tamen sufficientia sumitur in exodo de tribus
dietis eundi ad terram promissionis scilicet quod iste partes penitentie sunt
tres diete quibus ad regnum celeste pervenitur. Alio modo tamen
sic sufficientia quia tres mortuos quos Christus suscitavit primo
enim suscitavit puellam in domo cui correspondet contritio
2º suscitavit iuvenem in porta cui correspondet confessio
3º suscitavit lazarum extra in sepulchro cui correspondet satisfactio etc.

¶ Quindecimum dubium que sit forma vel materia penitentie
Respondetur quod materia penitentie est confiteri cum confessione et peccatis
Sed forma penitentie est absolutio a peccatis. Et ideo communiter doctores
Ego absolvo te a peccatis tuis in nomine patris et filii
et spiritus sancti. Sed quod addit hic confessionis et contritionis auctoritate
qua fungor ideo est de bene esse et non de necessitate
et si presbiter in tali absolutione ex ignorantia vel simplicitate
voluntate unum verbum dimitteret vel plus apponeret sine
illas dictiones supponeret non impediret tamen in penitentia
sic in baptismo seu in consecratione eucaristie quia in hijs
certa forma a christo instituta quam si quis variaret
scilicet detrahendo vel addendo ut est dictis supponendo
graviter peccaret. Et puer baptizatus non esset

¶ Circa hoc dubium dubitatur an Christus potuit
ministris reddere potestatem dimittendi peccata
Ad quod dubium respondetur quod sic permissive ut in ista questione
ac in libro iiij etc.

Sed utrum solum presbiter habeat potestatem clavium dimittere peccata patet per magistrum lib. 4 d. 18 ·q· prima

¶ Sed tunc dubitatur an pravus vel malus sacerdos possit dare penitenciam a peccatis absolvendi ut ne dicit eius dominus per prophetam Malachiam benedictionibus vestris Augustinus vo
quando dicit quod non quod probat ex eo quod qui sibi ipsi adiuvare non potest quo et alteri Sed sic est de illo igitur etc.
quod penitencia sibi non prodest veraciter tamen respondendo dicitur quod penitencia que fit per malum sacerdotem aliis prodest sed sibi ipsi nocet mortificat et dampnat se ipsum sed alios vivificat Et talis sacerdos peccator modo se habet sicut candela ardens que aliis lucet et se ipsam consumit vo

¶ Sedecimum dubium que movet homines ad penitenciam agendam Augustinus secundum Bernhardum quod multa beneficia sunt accepta a deo scilicet quod homo creatus est in corpore et anima et redemptus est a morte perpetua preservatus operibus bonis ditatus mundi rebus dotatus sacramentis informatus salutiferis et multis aliis beneficiis Item beneficia accipienda movent homines ad penitenciam scilicet mercede veniam graciam et gloriam eternam Item supplicium fugiendo scilicet penam infernalem dampnacionem perpetuam Item flagella dei et incitaciones ecclesie multos inducunt ad penitenciam

¶ Decimo septimo queritur ad quid valeat penitencia Augustinus secundum beatum Gregorium quod per penitenciam peccator a peccatis absolvitur ecclesie reconciliat eum dominus spiritualibus dyabolus ab eo effugatur et filiis dei copulatur et sibi paradisus aperitur Item penitencia impium iustificat amissa bona revocat angelos letificat et eternam penam vitat unde Luce 15 magnum gaudium est angelis in celo super uno peccatore etc.

¶ Decimum octavum dubium ~~octavum~~ quare penitencia tabula naufragii dicitur alio nomine Augustinus quod duplex est naufragium vel diluvium scilicet peccati originalis et peccati actualis Contra primum est prima tabula scilicet baptismus Contra secundum naufragium est penitencia ergo penitencia dicitur secunda tabula post naufragium

¶ Decimu nonu dubiu quare penitencia d3 cito fieri
R^o q multis de causis primo ne ab eternis nupcijs ex
cludam^r 2° ppt incertitudinem vite nre sup^o dictu
Bathopis Lu dubia et fragilis ... vir labbrintu no
e cta dies mortis It alibi vigilate et orate Item
no e vrm scire diem neq morte qu licito et q
veniet Tercia cito fieri debet quia de quolibet actu vos
redde opz in die nouissimo sup^o illud Redde vos
villicacois tue Quarto de oi vo ocioso opz redde
racioz ut3 i fine symboli anastasij vide metrista
quidq aspirant petrus fido [illegible] latrone Crudelis
paulu que pungit cura matheu zacheu cupid
i munda carne mariam Hec deus exemplu munde
gessit hm^i ut p^9 delictu pctor redit ad xpm

¶ Vicesimo querit^r in quibus et quo appareat
q deus sit misericors R^o q i multis sm bm^m thomam
primo peccatores parcit sustinet benigne recipit visitat
dispsitat a periculis liberat gras donat data multipli
cat multiplicata csuat csuata i celo pmiat ad puias
cor emollit offensas dimittit et i iurie dimisse p^9
remissioz nllo^s meminit errantes ad se reducit
euntes ad se cduat cadentes erigit stantes tene no
desinit et finalit i bona nu psuerantes i gl'am eterna
pducit

¶ Vicesimo primo querit^r quare deus sit iudex et
que sint iudicia dei R^o q ppus sit iustus iudex.
reddendo vnicuiq sm opa sua Et e sp iudiciu
dei s3 vniforme ut i puti vita multiforme ut
i morte hois Diferme ut e extremu iudiciu i quo
plura nota vide rogit ...

¶ Vicesimu secundu dubiu sub qua figura apparebit xpus
28 xxxv In finali iudicio et in quo loco R^o q in extremo iudicio
apparebit beatis tm sub forma huanitatis quia diuinitatis
Reprobis sub for huanit^s ptz q huanitas xpi erit psens
potencia cognitia beatorum no impediet ut dt mgr
xlviij d^i li iiij Ut3 q cum appareat sacris sub for

diuinitatis pt3 na alias no foret beati eo q diuinitas sit ab istis q beatificet Sz dampnatis solu in forma humana pt3 q xpus videbit a btis ymo et solus deus nono videbunt in quem crucifixi erunt Sz no videbit ab eis in forma diuinitatis ymo id ysaye xxvj tollatur impius ne videat gloriam dei Et pt3 q apparebit tam bonis qua malis sm formam humanitatis in forma glorie Et dicunt doctores quod xpus in finali iudicio iudicaturus sit in valle iosaphat Et circa illa valle erunt reprobi et mali in terra qui delixerunt Et electi erunt circa eandem vallem in aere Et hoc est quod dicit iohelis 3o Consurget et ascendunt gentes et deducet eos in valle iosaphat quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu Et subdit ibi quantum ad signum precedens iudicio finali sol et luna obtenebrati sunt et stelle traxerunt splendorem suum Et concludit vide qnto ad primum electorum Dicit in die illa stillabunt montes dulcedinem Et quantum ad afflictionem impiorum dicit ibidem egiptus in desolatione erit et ydumea in desertum perditionis

Vicesimum tertium dubium de personis ad iudicium finale pertinentibus Dicit primo quod in extremo iudicio nullus purus homo nisi solus xpus iudicare pt auctoritate ut iudex pulis pt3 q iudicare solius dei est Sz appellando iudices iudicio assessores Dicit btus andreas paulus andreas petrus et omnes sancti dei et electi iudicabunt in extremo iudicio vniuersali pt3 per glosam super illo verbo mathei xix vos qui reliquistis omnia et Dicit glosa qui reliquerunt omnia et secuti sunt dominum hij dominum iudices erunt et alibi qui reliquistis omnia sedebitis super tronum et Et sunt quadruplices persone in iudicio futuro Na quidam iudicantur et dampnantur ut mali xpiani Nam in eis est mixtio bone professionis et male operationis Alij vero no iudicantur et tamen dampnantur De quorum quibus interemata id Qui no credideret iam iudicatus est cuiusmodi sunt omnes infideles Alij sunt qui iudicantur et saluantur quia licet commiserunt peccata tamen penam in hoc seculo

egerut et bona fecerut / Sti no iudicat' s. simr saluat'
sic sut innocetes i quibz no est pmixtio qz in eis
no est i quo no fiet discussio Et quar oes hoies in
dicat' qntu ad retribucoe; scdm opa ipoz qz reddituri
sut de factis suis ratio;. Et qui bona egerut ibut in
vitam etna qui aut mala i igne etnu

¶ Vicesimo qrto dubitat an mia et iustia concurrat
in omi ope diuino Dr qp i oi ope diuino qp e retri
bucois concurrut sl mia dei et iustia eius pz p btm
augustinu de concordia euangeliorum vbi sic dt deus qui
res humanas creat iuste et misericorditer creat ut
nec mia secludat iustitia nec iustia excludat mia;
Dicut doctores quid qp qpe loquedo mia et iustia dei
no concordat in ope pz de ope creacois qz iustia
aliquo psupponit meritu et mercita eu cui impet'
In creacoe nichil psupponit ~~merita~~ Sz alit loquut'
quia ea dem e i me e Et si dr de anichilacoe
dr qp anichilacio no sit opus dei qz e mutacio vna
que post se nl relinquit et in deo ponenda est
iustia quemadmodu po in eo vtrum et sapia qnia
deus reddit vnicuiqz scdm opa sua ps pbta Justus
e dns et rectu iudiciu tuum Itm Justia tua iustia
in etnu Sic i deo ponenda e mia qnia sic laudabilis
conditor i rege est i deo ponenda qd ipe sit
rex regum primo ad thymoteum vto Sz mia e hoi
igit etc ut pz p. 3biorum xx. Vbi dr mia et veritas
custodiunt rege et roborabitur clemencia tronus etc
spes potens spes ... ...

Et sunt hec quoqz tenenda tibi
· ps requirit spes gre · 2o cor dolens pro peccatis · confessio peti

Spes venie cor contritu confessio culpe
... requirit emenda p petis · ... vitatis petoz

Pena satisfaccio fuga nequicie

Cui ista pte aute magis spectat id documentu gnale quod debz
Et hic ꝑ doctinas speciales Et diuiditur i duas ptes Prima ostit
que sit neccia cuilibet fideli vaz primaz Scda ostit que
sint sibi vtilia i ꝑpria voluntate Prima adhuc i duas p.
Primo ostit q sit neccia peccati vtiliter sui ipsius 2o q sint
sibi neccia vtiliter sui ꝑximi ibi vt dimittas Et incipit
Poit hic quinque que quilibet petitor tenetur debz ut primo
indigo qui e dig gloriosi sit sibi miori volces o petitor
tu debes tenere hec quinque respectu i ꝑfecto prima Primo spem
venie 2o cor contritu . i dolore de peccatis 3o confessione
culpe 4to penitentia satisfactiue 5to fuga nequicie .i.
viciorum Circa primam Primo quer quid sit spes et vnde
dicatur Et quotduplex sit et q virtus sit spes Primo spes
sic describitur Est certa expectatio future beatitudinis
ex dei gra et ꝑpriis meritis pueniens Que diffinitio
sic primo intelligitur q spes non e de pterito nec de presenti sicut
fides que est ut prius est Sed futuri de futuro uel de presenti
sicut prius predixi futuri 2o sciendum q spes non spes de
malis Sed futuri de bonis Sed non tamen de omni bono Sed
solum q e futura beatitudo 3m quod non e spes
nisi de gra dei Et 27 Aquinas ex caritate patet quia
spes e virtus theologicalis quod spes habet ꝑ infusionem
diuina Et 2m beatum thomam virtutes theologice solum
ꝑ infusionem habent quia habent deum ꝑ obiecto et ꝑ fine
Certa non e spes nisi ꝑpriis meritis precedentibus
patet quod nisi bona opera precedent potius dicitur presumptio
quam spes Primum correlatiu fugit eo dicitur certa expec
tatio 2m future beatitudinis 3m e gra dei Et 4to
et ꝑpriis meritis pueniens Sed hugo de sancto victore
sic diffinit spem est virtus qua spiritualia affectatur
et cum fiducia expectatur vel sic spes e motus
affectus immobilis ad ea que intendit ꝑ prequeda
Et spes a sperando .i. spe habendo Et spes e duplex
scilicet spes suffragii et hec dicitur spes auctoritatis q sit vbi dei
et illatie Et e 2a spes venie ꝑ peccatorum dimissione

de quo hic loquitur littera Et spes gratie que fit per divine gratie
susceptorum Et spes glorie que fit ~~per divine gratie~~ perfectorum
gaudiorum contemplacione Et spes est virtus theologicalis
Et sunt tres scilicet fides spes et caritas fides enim est
previa rerum sperandarum cum caritate non ficta i. cum cari
tate divina Ut apostolus ad hebreos Videtur fides
est substancia sperandarum Sed diffiniciones spei patet in libro
Po q xx in dubio primi articuli Sed quid sit caritas patet
in loco preallegato q. xvij primi articuli Ubi xx diffini
ciones caritatis habentur Quarum vna est que potest applicari
ad thymotheum Caritas est finis precepti de puro corde
consciencia bona et fide non ficta Et virtutes morales dicuntur
iusticia prudencia fortitudo temperancia que alijs car
dinales dicuntur ut v ethicorum et per venerabilem senecam
in libro de quatuor virtutibus cardinalibus Vir castitas
victoria ut 2o et 3o ethicorum Sed hic queritur utrum
virtutes morales maneant in hac patria post hanc
vitam Ubi dicitur quod fides comparatur ad substanciam edificij manet
in patria hac sic patet quia fides est substancia et funda
mentum totius salutis nostre et quia sancti beati illam
salutem per hoc non destruitur tale fundamentum Sed
magis roboratur ergo fides non euacuatur a nobis
Et ceteras questiones apparencia patet in libro iijo q. xix in
3bus articulis Et similiter utrum virtutes morales sit
admivicem quinque patet libro preallegato q. xxxv
in quatuor articulis Et eadem questio patet 10 ethicorum
circa finem etc.

Secundo dubitatur incidentaliter quid sit venia
Respondetur quod venia est perfecta habita de preteritis peccatis
Et venit a verbo venio venis Sed venia venit a spon
te Unde sciendum quod quando peccati precessit veniam
tunc dicitur indulgencia Sed quando nullum peccatum precesserat
tunc dicitur licencia Et a venia venit veniola i.
parua venia etc.

Tercio dubitatur utrum saluati et beati in celo
et condempnati in inferno habeant spem Ad hoc dicitur
secundum thomam carendo spem ipse ut supra dictum est

tur salvati non habet spem. Racio est quia beatitudo est eis iam
presens et non futura. Unde beatitudo cum bearum. In 3o de con-
solatu philosophie prosa 2a est congregacio et status omnium bonorum
et quod ipsis nichil restat sperandum. Nec dampnati habent spem.
Racio quia non expectant futuram beatitudinem nec est habent aliquam materiam
a qua possunt liberari et a quibus bona futura possunt pervenire.
Quia Job in inferno nulla est redempcio. Unde beatus augustinus
Si scirem patrem meum esse in inferno pro eo minime vel numquam
orarem sed diceret recordare ei domine. Et idem dicit beatus
Gregorius. Quis dicis qui tunc habent spem. Respondetur primo homines in ecclesia
militanti et viatores in via salutis laborantes. Et etiam anime
in purgatorio existentes ut sufficienter patet in quarto sentenciarum
questione prima articulo iiii. Et ibidem in eadem questione patet ut vult
magister cum multis aliis quod Christus in celo etiam habet spem. Cuius
probatum est patet ibidem. Exponitur iste sic quod virtutum theo-
logicalium maxima est caritas. Unde apostolus primo ad Chorinthios
xiii. Si caritatem non habeo nichil sum etc. Patet per Johannem
in apocalipsi Deus caritas est. Dicitur patet per apostolum
Maior horum caritas. Qui tunc queritur an caritas semel habita
posset amitti que questio habetur libro 3o distinctione xxxi
Patet utrum homo carens caritate posset de aliquo peccato
mortali satisfacere. Quarto queritur quomodo solvitur salvatur
dictum boecii metro septimo primi libri de consolatione philosophie
dicentis Spem quod fugat. Respondetur dupliciter est spes scilicet ordinata
et est actus theologicalis qui fertur in deum. Et spes inordinata
est virium in natura seu opus quod fertur in creaturas ut in
divicias in delicias carnales ut in laudes in honores.
Modo dicitur quod boecius loquitur de spe 2o modo inordinata
que nubila mentem reddit et quod plures miraculum
facit. Quia de spe ut hic [illegible] Quinto de consolatione prosa
ultima quasi in fine dicens nec frustra sunt in deo posite
spes et preces que cum recte sunt inefficaces esse non possunt
Quinto queritur quid sit contricio. [illegible] est dolor voluntarie
assumptus pro peccatis cum proposito confitendi et satisfaciendi
vel contricio est peccata [illegible] pena [illegible] ut [illegible] proveniens

expectaturum recordatione sui proposito abstinendi Et contricio a conterendo et confringendo Nam sicut videmus in talibus que aliquid conterit Tunc tunc res in minimas suas res regreditur Ita est cor hominis quod contricionem habet de peccatis debet conteri et affectus secundum omnes sui partes in eo totaliter confringatur Est enim duplex sensualis ut dolor ipsius sensus sicut in effusio lacrimarum Et insensualis ut dolor seu amaritudo mentis sua

Sexto queritur utrum de quolibet peccato mortali requiratur contricio Respondetur sicut in quolibet peccato mortali est actualis aversio voluntatis a deo ad peccatum et quia secundum galienum et alios phisicos naturales contraria contrariis curantur Et quod oportet quod remissione peccati mortalis sit equiso actualis conversio a peccato ad deum que conversio contricio dicitur Tunc possunt sic dici quod de peccatis ~~mortalis~~ oblitis Respondetur bernhardus et johannem damascenum quod sufficit contricio generalis scilicet quod quis de peccato oblito ut oblito in generali contri[..] debet dolere Nam si de illa oblivione debet penitenciam agere que facta est ex negligencia

Septimo dubitatur que et quot sint sive res inductive contricionis Respondetur quod sex Prima est ipsorum peccatorum recogitacio Unde ysayas recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee Secunda est pudor ut prius Tercia est peccatorum reiteracio Unde ysayas quod ut fetus esse nis iteras virium Item peccata erunt glarus in malicia tua [..] Quarta timor extremi iudicii seu tormenti Unde petrus Iniquus et peccator ubi apparebit quasi dicat nullibi Item dicitur in proverbiis sapiencia et prudencia presens mors est Item plures quod ethicorum scientia sine prudencia fatuitas est Quinta est pudor amissionis celestis glorie Unde scribitur in apocalipsi quod habes rteo ut accipiat tene coronam tuam quia offendimus deum creatorem et patrem nostrum celestem peccatis et redemptorem nostrum qui nos ipse et proprio sanguine liberavit ut in conaria petri et similiter beati ambrosii Sexta est spes quia hic est spes venie qui peccata dimittuntur spes glorie qui opera bona operantur Et spes eterne glorie qua die remunerabuntur Unde in apocalipsi 3o Ecce sto ad hostium qui audierit vocem meam et non aperuerit

Janua introibo ad illum et cenabo secum et ipse mecum

¶ Dubium octavum an contritio debeat esse intellectualis vel sensualis. Respondetur secundum Crisostimum et ... 3o ... quod unum quodque ex quibus causis noscitur ... ex ... dissolvitur. Cum ergo peccatum sufficienter ex voluntate nascitur. Et cum quilibet dolore contra potest. Cum ergo sufficienter ... dissolvi ergo deus non requirit contritionem sensualem de necessitate sed solum de eius perfectione. ~

¶ Nonum dubium an requiratur magis contritio de uno quam de alio. Respondetur 2o secundum thomam quod contritio de peccatis potest fieri duobus modis scilicet actualiter et habitualiter. Modo dico quod a ... peccato requiritur ... contritio habitualiter et non actualiter quia ... offensione ... datur pena. Secundum deuteronomii ... secundum mensuram peccatorum erit plagarum modus ~

¶ Decimum dubium an vere contritus potius debet velle esse in inferno quam iterato peccare. Respondetur 2o secundum thomam quod contritus ex caritate plus tenetur diligere deum quam se ipsum. Sed peccare est contra deum facere et pena contra se ipsum. Sequitur quod contritus qualibet pena culpe potest eligere quam amodo peccare. Sed specialiter descendendo ad hanc stultum est stulte cum quis facit quod se ipsum ad infernum ponet. Sed utrum de ordine caritatis quis teneatur deum diligere super omnia patet libro iii° q. xxxii cum ... articulis. Ad illo dubio et aliis ... potest ... dolor sensualis ... voluntatis ... peccatis debet esse maior et magis amara ... dolore alio ... quod de quanto aliquod bonum quanto magis debet placere de tanto separans a tali bono debet magis displicere ... ex ... quanto ... deo quod est summum bonum debet summe placere. Et ... quanto impediat ... peccatum ... contra ... Et confirmatur ... quod ... super ... ieremie ... luctum unigeniti tui fac tibi planctum amarum. Dicit glosa docet penitentem quid debet facere ... dolere ... morte unigeniti. Sed ... quod ... qui contristatur ... contritionem de ... peccatis quod absurdum est dicere. Sequela patet

quod necesse quis dolet de peccatis sic dolor pro unigenito mortuo. Ad quod non est necesse quod dolor contritionis sit quoad sensualitatem alius dolore acrior. Sed sufficit displicencia summa voluntate maior, sed si inter duo mala unum horum optet in electione, scilicet materiam mortalis culpe vel morte unigeniti sui admittere, ipse magis eliget ut quod [illegible]. Unde hoc est quod non oportet cum debilitate habere tantam displicenciam quoad [illegible].

Nam si homo tempore contritionis inciperet cogitare de tali casu, scilicet quod statim ex infirmitate et fragilitate cogitaret quod non vellet pocius mortem suam propriam aut unigeniti tenere quam facere culpam mortalem, et peccatum mortale esset ut puto pocius infirmitatis causa et non iniquitatis. Sed si deliberatione deberet [illegible] se [illegible] hoc esset [illegible]. Et tucius est quod homo tempore contritionis se non occupet cum tali casu ut [illegible]. Si autem [illegible] talis [illegible] avertat se ab ipso et convertat se ad alia, similiter se ad oracionem vel ad studium. Et de tali [illegible] quod ipse [illegible] tempore [illegible] gravi opponeret. Et caritas sive dileccio est in quadruplici statu. Primo enim homo debet deum super omnia diligere ut probari potest. Secundo homo post deum debet diligere propriam animam. Tercio post eam homo debet diligere proximum suum secundum Paulum in preceptis: diligere proximum tuum sicut te ipsum. Secundum beatum Thomam in tractatu de dileccione quibus [illegible] homo debet suum proprium corpus morti tradere antequam proximus suus periret sive susciperet ad unum peccatum mortale. Quarto post illa homo debet diligere proprium corpus. Unde versus: Hec tibi proximus esto. An quilibet dolor sit contritio. Ad quod non, nec quilibet dolor de peccatis est contritio. Unde nota quod dolor pro peccatis duplex est: quidam naturalis, et ille non est meritorius ut habetur 2° ethicorum, aliter naturaliter existencia nullus laudat; et hic est [illegible] procedit ex dictamine recte racionis, aliquis est voluntarius et actualis sit. Et est qui procedit ex voluntate libere dolorem assumente cum proposito confitendi et satisfaciendi. Et iste est meritorius et in [illegible] dicitur contritio.

Dubitatur quid sit confessio. Respondetur ut beatum Thomam et Augustinum. Confessio est penitencia per quam

denunciet quod sicut adam expulsus fuit de paradiso Sic et
ipsi expellendi sunt de ecclesia dei quam dum conspiciat episcopus
ministris suis ut eos de ecclesia expellant et ipsis
exeuntibus totus clerus prosequitur eos cantando istud
Responsorium In sudore vultus tui vesceris pane
Et sic manebunt extra ecclesiam usque ad cenam domini qua
die tunc presentabunt se ad fores ecclesie sue parrochie
Et tunc introducuntur ad ecclesiam per suos proprios sacerdotes
et licebit eis interesse divino officio usque ad octavam
pasche ita tamen quod non communicabunt neque pacem accipiant
Et in isto die iterum manebunt extra ecclesiam usque ad
diem cinerum Et resumatur sic prius quolibet anno donec
per episcopum cum eis misericorditer fuit dispensatum Et
Hec penitencia ut dicitur ibidem clericis non est iniungenda
sicut nec penitentes eam ad clericatum admittuntur quamvis tamen
istis temporibus tantus rigor non servatur Prelati enim sunt
tepidi et dormiunt nec vigilias noctis super gregem
suum custodiunt et hodie prima sed ima antiqua in eadem
ecclesia non iterantur extra predicta Et licet canones peni-
tenciales sint valde graves et rigorosi ut in capitulo
Hoc ipsum tricesima 3a distinctione questione 2a tamen omnes
penitencie satisfactionis nunc sunt arbitrarie Et arbitrio
discreto committuntur ut in capitulo Tempora vicesima sexta distinctione
questione octava et capitulo Mensuram de penitencia distinctione
prima excepto quod restituant res alienas iniuste
possessas quod non est commissum arbitrio confessoris ut tamen
quidam presbyteri seu quidam confessores erronee credunt
qui capiunt solidum et absolvunt alium a talento
Cum tamen peccatum non dimittitur nisi ablatum restituatur
Causa quartadecima questione sexta capitulo primo In principio quod dicitur
ibi Si res reddi potest et redditur penitencia non agitur sed
simulatur Et sunt 3es partes penitencie integrales perfecte
et complete penitencie scilicet contritio confessio et satisfactio
Non quamvis homo pro peccato satisfacere posset in actu
solius cordis et oris sed exterius operatione tamen ad perfectionem

nota penitencia perfecta

et completa penitentia requirunt ista tria ut dicit Jo. Lect.
In penitencia perfecta debet esse confessio in ore satisfactio
in opere contricio in corde propter quod ille tres partes penitencie
complete et perfecte quia sine istis complete non possunt esse
penitentes Et propter hoc quod dicitur confessio oris patet correctio
quod nullus homo debet confiteri per litteras sive per signa exteriora
Et per hoc quod dicitur contricio cordis patet quod nemo potest alium ab
solvere sine voluntate confitentis Sed in hoc quod dicitur satisfactio
in operibus sunt istis duabus partibus complementum per bona opera et
alia Unde Raymundus dixit partes dona ieiunia
quattuor ista absolvunt maculas quas purgans detinet
ignis Sed si queritur an contricio confessio satisfactio
sint partes penitencie integrales et videtur quod non quia totum
integrale de nulla sua parte vere predicatur Sed peni
tentia vere dicitur de contricione quia hec est vera contricio est
penitencia et cetera Sed pro veritate questionis est dicendum ... ...
... distinctione ... Et auctoritates sanctorum
... Respondendo sunt prima questio hec ... ista
... sunt partes integrales penitencie patet quia quocumque
omisso non habetur vera penitencia Sed posito hujus
... dicto ordinate habetur perfecte sacramentum
penitencie in questio vero contrarium tenent quidam doctores
dicentes quod predicta tria non sunt partes integrales sed subiective
penitencie Sed primo sic probatur quia sequitur bene ille contritus igitur
penitet ille confitetur igitur penitet Secundo sic partes integrales
sunt simul in toto quia constituunt totum Sed ista tria non sunt simul
in penitencia ut notum est in hoc ... ... deficit
in hoc quod per illa tria esse partes subiectivas penitencie
... enim totum universale salvatur in qualibet sui parte subiectiva
ut animal salvatur in homine ut in asino utique per
Porphirium Sed perfecta vero penitencia non salvatur
in aliquo istorum trium Ex eo quod vero ... ut est sacra
mentum includit hec tria sunt igitur ista tria non sunt
partes subiective penitencie ut est sacramentum de quo intelligitur
Sed si dicitur quod est predicamentum equivocum cum dicit Cantuariensis

Et e duplex confessio scilicet mentalis que fit deo Et ista est de iure naturali
Alia vocalis que fit homini Et ista est de lege posita et or
dinata vel sic duplex est confessio scilicet vera sive integra et
divisa vera qua omnia peccata revelatur divisa qua quis
aliqua peccatorum suorum revelat et alterum abscondit
Illa nescit medicus medicamen competens apponere
si vulneris profunditatem ignorat Et ideo aliquis sacerdos non
cognoscit cui penitens Sic quod unum peccatum uni et alio di
mittat quia cum quis peccata confitetur debet confiteri sive
aliqua et exponere

Dubitatur quid sit satisfactio respondetur primo aliquando
quod satisfacere sive satisfactio est causas peccatorum excidere
ut patebit infra in dubio quinto decimo scilicet quod satisfacere
est removere peccata et illa iterato non committere
Et iste diffinitio valet Secundo quod ille nunquam satisfacit qui post
penitentiam iterum peccavit Contra quod est falsum quia si sic nunquam
esset satisfactum pro peccatis aliquibus peccata singula Et ideo confes
sorem quibus petrus tenetur et de aliis peccatis confiteri in
tota vita sua contractis Contra quia patet ex dictis
quod dicitur est removere peccata et illa iterum non committere
Item secundo quod si petrus ita esset confessus peccata sua et satis
faciat pro eis Et tunc postea iterum non committit peccata
non esset satisfactum Alius quod diffinitio dicitur sic integra satis
factio ut satisfacere est causas peccatorum excidere vel extirpare
et eorum suggestionibus vel malis instigationibus additum
non indulgere vel tempus non velle indulgere seu habere
Sic quod habeat firmum propositum peccata post confessa plus
ut amplius nunquam velle committere Alio sic diffinitur
Satisfactio secundum wilhelmum libro iij de ... homo domino
satisfacere est deo debitum honorem impendere

Dubitatur quot sint partes satisfactionis Respondetur loquendo
de partibus principalibus tantum tres sunt elemosina ieiunium et oro

Et hoc credibilis modus te satisfaciendi debet correspondere caus
peccandi Sz vlem cause peccandi sunt tria 3a ut i canonica
prima Johis 2o Quod dicitur vi q[uod] oe peccatum quod est in mundo
aut est concupiscentia aut libido carnis et luxuria aut est concupis
centia et delectatio oculorum et avaricia aut exaltatio vite
id est superbia Sz quia ut dictum est supra contraria contrariis curantur
Ergo etc. quod satisfacere est causas peccatorum excidere quia
jeiunium ordinatur debet contra carnis concupiscentiam et libi
dine Dicit quod omnis concupiscentia et carnis affectio reducitur
ad jeiunium Et elemosina ordinatur debet contra concupiscentiam
oculorum que avaricia dicitur Dicit quod omnia peccata avaricie re
ducantur ad elemosinam cum sit multorum peccata Et oratio quam
Guilhelmus cum deo glosso ordinatur debet contra concupis
centiam superbie vite Dicit quod omnia opera superbie reducantur
ad orationem Et ideo omnis satisfactio consistit in 3bus scilicet in oratione
In jeiunio et elemosina Et illi modi satisfactionis
tangit thobie 12 ubi dicitur bona est oratio cum jeiunio
et elemosina Et postea dicitur vi quod sola elemosina suffi
ciat supra id luce 2o Date elemosinam et omnia
munda sunt vobis Dicitur quod hoc articulo solvitur per glossam
ut liniare quia per hoc dicto dicit textum Non loquor
de mundicia nisi quo ad reliqua pro ceterorum Dicitur aut
ce de partibus satisfactionis nisi principalibus tamen redu
cibilibus ad ipsas pertinent tamen dicte sunt pro satis
factionis scilicet peregrinaciones corporum castigaciones di
sciplinae vigiliae genuum flecciones

¶ Undecimo dubitatur an aliquis in peccato mortali
possit satisfacere Respondetur quid quod non Sz undecim
dicitur quod sic quia satisfactio secundum eos non est reconciliatio ad
amicitiam Sz est redditio equalitatis secundum iusticiam ad quam
non requiritur caritas seu gratia dei specialis Est tamen quedam
hostes satisfacere aptitudo inter duo vnde ex merito
sue actio alte secundum se sic hoc cum pro satis deo facere
pro peccatis prius Deus placeri accipi in actu

est caritati informata a qua procedit cooperante merito et gratia passionis ihesu cristi Et ideo pro deo satisfacere pro peccato mortali quia ut sic actio hominis est deo grata et accepta maxime ex merito passionis ihesu cristi que est applicata pro peccatis nostris Et qui penitens dolorem habet peccatorum meritum debet ex passione ihesu cristi unde dicitur Tu male fecisti modo inspice vulnera cristi efflexo genu plora confitere pro culpa Et illis ideo caritas caritate pro de ... peccato satisfacere deo ...

Ut dimittaris aliis peccata dimitte

Hiis quibus satisfacies quos te lesisse fateris

de ignorancia hic non prosequitur intento procedo pro aperciori
Rspondeo ubi loco sa dicto ignorancia disserens scilicet qui est i qualis
et confesso sit de quo et quibus i libro sit dicendum Specialiter
In ignorat Et dividitur in duas partes principales Primo
ponit documenta ex parte confitentis Secundo hic ubi ex parte
confessoris Secunda confessor dulcis Prima in 3 p. primo
ponit documenta ex parte confessionis Secundo ibi de infirmis
ibi Eger peritat Prima po adur i d p Prima ponit
documenta i forma Secunda declarat i designat ordo legis
Prima etiam subdividitur Prima ponit de modo confitendi tam
peccata mortalia quam venialia Secundo ut ibi peccata mortalia
et venialia ibi Carpis ut mortalia Prima insuper i d
p° ponit documenta informatia confitentem 2° ponit do
cumenta i cooperative ad confessionem i penitentiam plenam / Prima
adur in duas partes p° facit quod dictum est 2° ostendit que
et qualis debet esse confessio i vera sit et integra Prima
in tot partes quot ponit documenta Et ponit p° quod
ille qui peccata vult delere debet se disponere et regere
ibi se 2° contra proximi proximi 3° quod homo debet fugere
ut non peccet 2a i hic quod satisfaciat 3a i Sperne
voluptates Volens primo dicere homo qui vis facere primam
i vis quod tua peccata deleantur a te tunc cum deus dimittere
aliis peccata qui mala fecerunt Et tunc 1° secundo satisfacias
illis quibus quos fateris lesisse vel dampnum intulisse
ut quibus tu mala fecisti etc.

¶ Queritur quotduplex sit peccatum Respondeo quod duplex
scilicet naturale et est monstruositates in natura de quo nichil ad propositum
Aliud est peccatum legis de quo hic Et describitur sic secundum
augustinum Peccatum est voluntas retinendi et con
sequendi quod iusticia vitat. ponit ut sunt illicita et in
ordinata Aliter sit peccatum est aversio a bono incommutabili
quod bonum est deus ad bonum commutabile quod est bonum
temporale quod secundum se non est bonum nec est ut vult boecius
in de consolatione philosophie dicens nego id esse bonum quod
nocet ipsum habenti Sed bonum temporale nocet ipsum habenti

et hoc ipso abutendo in non esse bonum. Item peccatum est prevaricatio legis
divine, preveniens ex inobediencia preceptorum et mandatorum dei.
Ut sic peccatum est aversio et actionum difformitas anime decrementum
carnis et illius officio creaturis et linea. Vera admissum
sut ipsa laborito in xxxj calor uxor sit depictum. Peccatum
est cathena et laqueus dyaboli quo et qua nos homines trahit
admittendo, infinitos quos laqueat et ligat. Prima differencia
prima sit quod omne peccatum primo est mala voluntas primo procedens
libere et voluntarie quod omne ipse dictum ferire de multis omne
peccatum est actus voluntarius. Secunda differencia sit quod omne peccatum
consistit in dicto facto concupito vel concupiscencia divisim vel
coniunctim. Quod autem peccatum consistit in dicto patet per matheum
dicentem de omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines. Quod
quod consistat in facto patet per id apostoli opera enim illorum
sequuntur illos. Quod etiam peccatum consistat in concupiscencia patet per id
mathei qui viderit mulierem ad concupiscendam eam
iam mechatus est in corde suo. Dicit augustinus quid facis vis
et intendis et non potes deus factum computat. Sed vitium
peccatum consistit in aliquo actu potentie partium scilicet aliorum
pcium cum iiij ar ibid. Item sit quod omne peccatum est iniuste punitum
medium quod est inobediencia iniuste est punitum. Sed
omne peccatum est inobediencia in actu et nota de se corpus
Ita omne peccatum sit per inobedienciam preceptorum dei. Unde psalmista
declina a malo et fac bonum et alibi serva mandata
et salvus eris. Item sit quod omne peccatum est iniusticia et patet
quia prima procedit contradictorie recte ...ne et iuste
ut patet supra in dubio 3o ... Penitens dico
Et peccatum est ... ex ignorancia ex infirmitate
ex certa sciencia ... malicia ... in ... quia ... sum
tres personas et unitate essencie in una divina ... petri
... attribuimus tres ... illas personas
ut patris potenciam filii sapienciam spiritus sancti beatitudinem
et voluntatis eminenciam ... in quid in patrem ... eorum
... eorum ... in filium ... eorum ignorancia

¶ ii i Item peccatum hoc est quod dicit maliciam et ipsa voluntate et illi peccat
per accidens quia peccatum non remittitur hic ut patet per
Et oppositum peccati est virtus Et alypidos sic describitur est anime status
non dans cum moro honestate cultus divinitatis et fruens
beatitudine Unde dicitur virtus quia vivens intus ut quia vivens recte
Aliae differentiae patent supra dicta ducendo dubium

¶ Secundo dubitatur que sit differentia inter peccatum
no et delictum Respondetur 27 magistri sententiarum li ii dis xlii per
sunt duo scilicet faciendo malum et dimittendo ~~malum~~ bonum
Et primum proprie dicitur peccatum a peccando id est malum faciendo
Sed secundum proprie dicitur delictum a relinquendo vel delinquendo id est
bonum dimittendo Unde delictum potest dici derelictum
Alia differentia peccatum dicitur malum praeveniens et praesumptione factum
ut fuit traditio iude et sic de aliis Sed delictum dicitur esse
peccatum et malum quod est cognoscitive factum sed quod fugiens
fuit dyaboli vel mandatorum dei Sic differt
eius non obstantibus proprie unum pro reliquo

¶ Tertio dubitatur a quo et ubi primo incepit peccatum
Respondetur 27 magister sententiarum libro 2o dis xxxiiii quod peccatum
primo incepit et originem duxit et traxit a bono quod
probat ut sic peccatum non fuit abeterno ut notum est de
se quod ergo sequitur quod aliquo tempore incepit esse igitur patet ultra
peccatum aliquo tempore incepit esse vel quod a malo vel a
bono per sufficientem divisionem non potest dici primum quia ante peccatum
nullum fuit malum unde oriretur quod oportet dici quod a
bono incepit Tunc ultra peccatum incepit a bono vel
quod incepit a bono quod est deus vel a bono quod est
angelus Primum per sufficientem divisionem non potest dici primum
quia a summo bono nullum malum procedit Secundum primo
Sed deus est summe bonus quia in se nulla malicia includit
et per quem nunquam peccatum nec relinquitur tamen sed quod oportet
dici quod peccatum primo incepit ab angelo qui fuit bonum
Et est bonum non bonitate acquisita per mores et virtutes
Sed bonitate entis et creatoris Et patet sic primo dubium
a quo primo incepit peccatum Sed ad aliam partem dubii scilicet

vbi petr9 p'mo incepit ps i p'mo et sup'mo celo vbi
lucifer p'm9 angl9 peto supbie dixit ad ꝑtes ut
i ewa'lio mathei ascenda' ad aquilone et sil's ero
altissimo. Item ꝑt' adu' ewa'liu legit' i p'ncip' p'te
alter9 ꝙ vtru' demones mali potuit peccare i p'o in
stati sue creacois et an patuisset peccare. Et an pctm
luciferi ceteris angelis malis fuit occasio peccandi
de iste ꝑh li ij dist vj q v

¶ Quarto querit' qualit' et quo ho'mo cecidit in
pctm. ps. dyab9 suggerente carne delectate et aia
consente. Vn aia' ꝑsencies et inobediencia precepto
ꝑmittes nature ꝑpᵃna eiecit. Dest 3o ꝙ vtru'
demones cognoscat occultas cogitacoes hoim et agnoscat
futura. Et an ꝑ ea diuinacoibus sit credend' ꝑh dist
vij q vj li ij. Et no' e mirn ꝙ ho' peccat
ymo multo magis mirn est ꝙ vnica hoim sit ex
ꝑ pcto et agat bona facere. Habet eni quilibet
inimicos ipm ad peccand' inducetes scz mundu' carne
et dyabolu'. Dyab9 eni suggerit impediat' et inducit
homi' ad peccand' vt i octauo fi j xv. xviij + xx
coloribus vbi i laboritu. Et x + xij coloribus ꝑhtz
ibid. Delicie mudi alliciut hoi'. Caro stimulos
et libido trahit ad pctm. Vn paul9 dic' aufer
a me stimulu' carnis et tullius hostis e efficacior
ad nocend' ꝙ familiaris inimicus.

¶ Quinto querit' vtru' beati et saluati in celo et cum
depnati in inferno pnt peccare. ps 27 q dt magi-
ster li 20 dist iiij ꝑte finali vbi allegat btm
augustinu' ꝙ btis no' sit ee volutas peccandi. Sic
bti et saluati nullo' pnt peccare ppr pleniore et
ualtiore grē + glē huius id inserit aut aie i manu
dei sut et no' tanget illas tormetu' malicie. Et si
dr' ꝙ angeli p'mi p'ti ceciderut et peccauerut. Ꝙd
adur no' grā ꝙ no' e sile de eis. Na' angeli qui tunc
ceciderut no' erat i castitate ꝯfirmati quaduis ad put

pcti in gla eterna Unde dicunt doctores sti q angeli sancti
dicu post saluati i celo nullo pnt malu velle et p
ons no peccare q cfirmati cfirmati sunt i sulte p i
Si ad 2m scz dubiu sz an dapnati Responsio secundum mgrm
priat Qui dicit facultas peccandi malis ee no potest
Unde querit an pctm luciferi fuit ceteris angelis causa
no | pio peccandi Ad qd in 2o q. pnt ubi sr dt mgr q sic
q sit ... ppi dat pfcto gre ad eterna gliam
ita comtibus dyali gtinuabit ipa malignacio ad penam
... Ex hijs appat q ... in inferno no desinit
esse voluntas peccandi pua Et ia mala voluntas ...
eis ad cumulu pene ... tn no merebunt q nullus
meret nisi i hac vita

Sextu dubiu utru pena pcti sit mala Respondeo
Scdm mgrm sniaz q pena pctoz pnr no e mala
licz 27 q ... maloz scd talis pena e a deo a
quo nullu malu venit Et ipa pcedit ex iusticia scda
iustu est q mali puniant p malis ppetratis
et q iusti et boni premient ut ptuit ... Nullu
malu impunitu et ... incedit bectiq i degpulacio
Boec | ... dicens punire malos iustu est, ipos im
punitos iniustu est Et dicit ibidem q puniti mali
meliores sunt i punitis ... pbat ... i cplacio
... Boecius arli iiij q xxxiiij li iiio
no | Septimo querit quid peccatu opat an morte
Respondeo pmo an morte nocet q ipm letaliter mortalr
vulnerat et nar scd ipm iustu obtenebrat i cgtue
veritatis ut i libro sapie In malivola aiam non
introibit sapiam Ho pctm i morte nocet q ipm
morte gnat Unde si pctm no pcessisset mors
utiq gnita no fuisset etc.
Octauo querit quid opat pctm pg morte
Respondeo q multa mala fuscebit pctm pg morte ppter
pctm scd gfessio ... habebit ... denudacio ...

xpi in extimo indito luce carebit et non gaudebit suffragijs in infernu precipitabit a deo et omnibus electis separabit a statu penitendi cadet et omni spe misericordie removebit

¶ Nono querit ubi manet bona opera ipsorum peccatorum Responsio de toto non perdunt utputa per boecium li. iiij de consolatione prima Nullum malum inpunitum etc. Valet quoque hujusmodi bona tribus modis primo ad bona temporalia augmentanda sic factum fuit de obstetricibus egiptiorum quarum merces fuit temporalis de quibus exodi primo capitulo Secundo valet ad penam tollerandam Nam dampnati non equaliter peccantes sunt equales Sed certe unum magis et minus sunt puniendi secundum multitudinem vel demerita Et propter oppositum est de bonis etc. videre velle iungere senatum li. iiij de xlvj 3o valet saluandis ad acquirendam gratiam Sicut beatus thomas dicit illa bona que aliquis per peccatum mortificat alijs saluandis dabuntur

¶ Decimo querit quotuplex sit remissio Responsio quod duplex quedam est ad homines de qua dicitur Karissime Alijs peccata dimitte Alia quo ad deum et est duplex scilicet a pena et a culpa Remissio a culpa fit per confessorem absolvente Remissio autem a pena fit per indulgentias quas potest dare quicumque commissum est administrare Et ergo episcopus papa et episcopus in sua diocesi ad certum numerum dierum papa non est numerus positus Et iste indulgentie dicuntur thesauri ecclesie Et datur thesaurus iste ex habundancia meritorum sanctorum martirum qui plus penis passionibus meruerunt quam pro penis quas indigni fuerunt et sustinuerunt Et principue ex habundancia meritorum ihesu xpi cuius minima gutta sanguinis vel sudoris satis fecisset pro ~~[illegible]~~ omnibus peccatis mundi

¶ Undecimo querit quare debemus dimittere peccata malefactoribus nostris Responsio ut deus nobis dimittat nobis peccata nostra sicut cottidie petimus in oratione dominicali et dimitte nobis debita nostra etc. Nam si non dimittimus tunc propter nos petimus et iudicium super nos metipsos provocamus et quia sicut qui voluit contra dominicam orationem corrigere et meliorare dicens Et dimitte

nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
Item huius habetur mathei iiij et vij ubi dicitur de servo
nequam Omne ego debitum tibi dimisi quia rogasti me Nonne
oportuit te misereri conservi tui sicut et ego tui Ille nos constringat
ut proximi sui debita illius dimittendo Sicut dicit deus deus
Mea est vindicta et ego retribuam etc.

¶ Duodecimo queritur quo facere magis satis hiis
quibus male fecerimus Respondetur in quibus male fecit in eisdem
vel pluribus eis satisfacere debet ablata eis restituere
vulnera curare denegatam famam illuminare De vituperiis
et contumeliis eis sufficienter emendam prestare Item
Mt quod tibi videtur in quibus eos offendisti Et ergo huius
habetur ergo ewangelio Si offers munus tuum ad altare et
recordatus fueris quia peccasti in fratrem Relinque munus tuum
vade prius reconciliari fratri tuo Et postea offeres
munus tuum et fiet gratum deo vanitates mundi
sed o esto quod penitens divicias delectaciones
 excessivas temporales
 confessa

Sperne voluptates luxus spectacula mundi
delinque mala pravorum et nichil apud
vel perpone
Desere consortem pravum populique tumultum
 contrarias .. opera mea deo amate
Secretas quoque preces et opus pietatis amato
Hic autem ostenditur que homo debet fugere ut non peccet Et que homo
faciat Secundo ostenditur quomodo regere debeat in hiis omnibus scilicet quod sint
acceptanda Secretas quoque preces intendens Dicit homo qui penitens
est et conversus tu sperne voluptates excessivas divicias
corporis delectaciones et crapulas et sperne malum consortem
malum socium et societates et fuge tumultum populi
homines populares et clamores facientes strepitus et clamores
Et hec ostenditur quod sint acceptanda Dicit homo penitens deo
dilige secretas preces et opus pietatis etc.
Circa hunc nota quod penitens primo debet sperne voluptates unde
bathius parcior ut valeas etc. Item Gregorius dicit hugo de
sancto victore voluptuose viventes de facili ruunt in peccata
Item deus sperne delectaciones carnis Unde bathius luxuriam
fugito Item dicit sperne spectacula mundi Unde iheronimus
Averte oculos meos ne videant vanitatem Item dicit sperne

in mala societate et tumultu populi ubi probatum exempli dicto Salomonis Qui ambulat cum sapientibus sapiens erit ut patet de petro secundo ... tumultu ... quia dominus noster ihesus et multi alii ... publice coram ... confessus et ... in loco secreto ... societates ... in loco secreto ... mathei sexto Tu autem cum oraveris intra cubiculum tuum et pater celestis qui videt in abscondito reddet tibi ... si faceret in loco manifesto forte ipse reputaretur ypocrita ... vobis ... ypocrite ... vobis ypocrite qui mundatis ... est quod autem ... est ... mundatis interius

¶ **Circa textum queritur primo ut eo clarior appareat** quid sit voluptas et unde dicatur ... voluptas est cibi et potus ut aliarum deliciarum ... et actus immoderatus sit quod voluptas dicitur quando aliquis immoderate et nimium sumit sibi de potu et de aliis deliciis ... bene postulat et ex hoc patet quod voluptas non solum consistit in ... cibi et potus ... et in aliis deliciis ut declarat ... et in nimium dormiendo ... et de singulis negotiis ... voluptas a volo vis vult quia in voluptatibus ... fiat quod vult **Secundo dubitatur quare voluptas sit prohibenda** a penitente ... bernhardus et alios doctores voluptas qualitercumque ... fiat ... ponenda quia ... directe ... contra legem dei et preceptum divinum ... peccatum ... et mortale et ex ea sequitur multa alia ... mortalia ut accidia luxuria ... Secundo nocet ... ad mundum quia voluptas inducit plures pestes podagram ... et ... vitam hominis Tertio nocet ... ad proximum quia pauperes ... nutrimento ... superflua sua dare pauperibus ad eorum nutrimenta

Tertio queritur an in ludo sit vel sit vitium
Respondetur secundum raymundum quod sic homo indiget corporali recreacione
quia homo continue et semper laborare non potest dicit exemplum anima
indiget quiete et solacio que ista sunt quod ludicra et iocosa
et vult philosophus nono ethicorum parum de sale sufficit
in cibo condimento sicut est parum de delectacione sufficit
ad vitam scilicet ad hoc ut anima accipiat quiete et subdit
raymundus quod precipue caveat sit suada in ludo seu de
lectacione primum ut etiam non fiat verbis seu factis nocivis
seu turpibus secundum ut talis delectacio seu ludus non sit
tanta ut tantus quin ipse se avertat totaliter a deo tercium
quod talis ludus sit conveniens congruitate temporis persone et loci
quia si ludus aliter fiet quam ita dictum est tunc in ludo esset
vicium et non virtus
Quarto queritur quotduplex sit ludus respondetur
secundum beatum thomam quod multiplex nam quidam est ludus divinus
ut est ludus organorum et cantus ecclesie quibus divinum officium
peragitur Alius est ludus secularis et iste est duplex nam quidam
regitur ab impetu sicut ludus alearum alius non regitur ab impetu
quando et in tali ludo committitur fortuna sicut ludus taxillorum
Alius est ludus non lucrativus et iste est multiplex nam quidam
fit solum propter deductionem temporis ut est ludus instrumentis musicis
ut in quinternis lutinis etc. Alius fit propter preparacionem
seu adinstigacionem aliquem ad honorem Alius fit propter variam
gloriam ludus theatralis ut corisando Alius est ludus
propter occupacionem ut aliquem impediat a divino officio ut est
ludus larvarum et hiis qui fit ad faciendum tumultum et
strepitum in ecclesia vel etiam fit aliquando ad provocandum homines ad
devocionem ut in festo nativitatis ducere presepe in ecclesia et ducere
puerum in cunabulo et in festo pasce querere sepulchrum ad
faciendum tres marias et in die parasceves facere planctum
Quinto queritur qui ludi sunt prohibiti respondetur
secundum raymundum quod omnis ludus stans in factis propter variam gloriam
ille est peccatum et prohibitus Vel etiam iste ludus qui prestat
aliquod malum ita quod quilibet lusor possit eligere unum malum
proveniens ut homicidium de taxillatore et ad eum de ludo

lucrativo Item hastiludia et chorus in larvis Et propter hoc
dicit raymundus si quis lesus usque ad mortem in torneamentis
vel hastiludiis vel in aliquo alio huiusmodi fuit communicare quia
non deberet nec sepeliri dicit si moreretur sic si
aliquis propter ebrietatem incidet in aliquod malum Igno
rantia eum non excusaret quia talis ponit malum super
malum Item si quis lesus in tornamento dicet se ig
norasse Et hoc est verum nisi aliquis gratia exercitii
intraret tornamenta sed ad exercendum virilitatem ut faciunt
hii qui discunt modum dimicandi Et si unus illorum causa
exercitii vulneraretur usque ad mortem ipse a peccato
excusaretur quia non esset propter gloriam sed propter doceri et ac
idem vult philosophus 3o ethicorum quod ebrius in ebrietate propter
peccatum geminatum duplici pena est puniendus Dicit quod videlicet omnes
theatrales sunt prohibiti ut sunt corea luctationes publice
hastiludia torneamenta ratio est quia in deitate et in peccato
nulle sunt quia propter gloriam vanam et honorem mundi
Item ideo quia illa inde multa mala sequuntur scilicet ira
invidia superbia avaritia homicidium rixe guerre
Et ergo wilhelmus vult quod talis peccat mortaliter
et tanto gravius quanto peccatum est magis publicum Et quanto
plures ad peccandum inducit Item ludi cum larvis specialiter
sunt prohibiti Et precipue in ecclesia ut extra de vita et
honestate clericorum capitulo de decore Unde beatus bernhardus dicit
quod huiusmodi in larvis currentes magice et demones sunt puniendi et
specialiter illi qui assumunt habitum monachorum vel religiosorum
Item contra hostiensem non est prohibitum representare precipue in
nocte christi propter representationem nativitatis eiusdem vel propter resurrectionem
christi Item et alia que tangunt solemnitates si saltem
homines ad devotionem inducunt

¶ (Sexto queritur quare penitens debet fugere
spectacula Item quia publice videns histriones ioculatores
excitantur ad delectationes lascivas vel aliquid aliorum viciorum Et
precipue penitens trahitur a sua devotione que sibi multum
utilis est penitenti nam huiusmodi in se sunt mala et delectationes
videntur huius presentie

ad lapsum deducunt quia conformes videntur. Huius consentire
Sed malus socius est fugiendus quia inductores aliud ducit
ad peccatum sed per suggestiones suas quod alter non faceret
~~Sed ipso socio careret~~ Unde poeta Cum sancto sanctus eris etc.
et cum perverso perverteris Ergo monitum est penitenti ut fugiat
malum socium Et per oppositum ut querat bonum socium et si
dicte sunt peccata sua revelet et revelare possit ut eum
a viciis trahat ut dicit Boecius In disciplina scolarium
Dic homo solitarius aut deus aut bestia est id est homo qui solus
est si operatur primo bonum operatur deo Si autem dimittit iudicium
racionis et sequitur iudicium sensus Tunc operatur bestiis id est bestialiter
vivit Et propter hoc dicit Seneca Cum socio tuo vitam tuam de-
libera Sed de ipso socio prius considera Hoc idem dicit poeta
Nolite fieri sicut equus et mulus etc. Hoc est tamen si homo ipse
est bonus tunc dicitur deus quia omnibus bonus et virtuosus est deus id est dei-
fice vivit ita quod socium nullus trahit a vicio Si vero
ipse est malus tunc est bestia id est bestialiter vivit quia a nullo
trahitur a viciis Sed tumultus fugiendus est eo quod in strepitus
et diversorum vocum forme ita vagatur locum suum quod ipse
vidit et audit Et ut frequenter sunt turpia et nocent
penitenti quia eum alliciunt a pena ita enim plerumque in de-
sensu et sensatu motus maiores expellant minores
Sic ergo penitens propter strepitum et tumultum populi a pena
devocetur non impediatur debet illa fugere quia huius di-
motus exteriores qui impediunt interiores Sed preces
secrete sunt acceptabiles quia Salvator docet orare non
sicut ypocrite qui stantes in vicis platearum publice
orant ut ab hominibus videantur Sed nos secrete orare
debemus ut Mathei 6 Cum oraveris intra cubiculum
tuum et clauso hostio ora deum

¶ Septimo queritur quid iuris sit de ludis lucris

Ad quicumque non est potestate alienare aliquas res si perdit
eas non tenetur eas solvere et si solvit tunc id est qui lucratus
est debet tenere sibi solvere Et quicumque in ludo deceptione
et fraudulenter aliquid lucratur et trahit aliud contra voluntate

sunt ad ludendum Si aliquis fuit lucratus ab eo tenetur sibi demum
restituere Item quicunque lucratus est in terris ubi lex vel
consuetudo non obligat ad restituendum ipse adhuc tenetur
restituere coram deo Et quicunque lucratur ex aliqua contractu
prohibitorum tenetur restituere vel pauperibus vel ecclesie vel dimittere
in alios pios actus Contra ille qui lucratur non debet sibi retinere
cum prohibitum sit nec ille qui perdit debet eque ab ipso
lucrante recipere ergo utraque pars debet dare pauperibus vel
ecclesie Item leges admittunt ludos fieri pro questionibus dum
tamen fiat ad modicam pecuniam Et non ducatur ad consuetudinem
Item ludi impediunt penitenciam quia homines avertunt a contricione
cordis Contra tamen si moderate fuerit sic quod mente penitens
non variaret Contra solum propter recreacionem ut renovarentur
spiritus vitales tunc bene et licite permittuntur
Item non quod opera valent ad impetrandum veniam peccatorum
graciam et gloriam sempiternam Item multum enim valet
deprecacio iusti assidua

Dubitatur de peccatore utrum sua oracio valeat

videtur quod non quia dicitur Johannis Scimus quoniam deus peccatores
non exaudit Item contra doctores quod deus non exaudit
peccatores prout sunt peccatores sed bene exaudit
(peccatum) eos in istis que conveniunt deo Et preces sunt duplices quedam sunt
que non fiunt secundum operacionem sed fiunt pro tota communitate ut civitate
ipsi ut sunt misse hore canonice Et ille licite possunt
fieri publice quia pro bono publico fiunt Alie sunt preces
que solum fiunt pro ipsa anima Et iste debent secrete fieri
ut vult textus ut vult textus Sic ewangelium Si vis orare
Et poeta Si vis orare tuum thalamum et claude

ff ᵹmissa · deplorat · veri et boni · licety ꝑ petis

Omnia peccata plangit contritio vera
ff ipa va ᵹtrio est ff 2ᵒ ob a n(?)ees ptes · ff pias · ff ipa ᵹtrio scrutans sensus ꝗbus peccauit ho · ff i ꝗbus peccauit · ff suo · · ꝗ ꝗbus mebris ho peccauit

Scrutans etates sensus loca tempora membra
ff ᵹ va ᵹtrio · deplanges · pecta ᵹssa · nu valeo · ff amplis · ff pecta

Deploras acta uoles committe fleda
ff et va ᵹtrio deplorans · ff bona licet ꝑm ꝗ sunt i petis · ff petis · · ꝑ petis omissos

Plangens amissa cu commissis et obmissis
ff va ᵹtrio plangit deprecor · · dapnas i talisti

Offensas quoque dei quos fratres dapnificasti
In ista pte declat auctor mebris prime ꝑs contricione
Et diuidit in duas ptes Pᵃ ont ops ꝑis ᵹtricōs i ꝑli
ꝑs ꝗ debes deplange in ᵹtricōe Scdo ont circumstancias
quas adulte debey 3ᵒ ont spalit ꝗ quibz sit ꝑnda
ᵹtricō Scda ps ibi Scrutans etates 3a ibi Deploras
acta legat ptes sit bnitatis sucedeᵹ ꝑd ᵹ ꝑsta
ᵹtricō deplangit oia pecta sit et inquirit etates
petoꝝ Et ꝑsꝑy i ꝗbus ꝑsꝑbz pecta sit pacta Et i ꝗbz
locis et i ꝗbz tpibz i quibz mebris Et deploras pecta
ꝑpetrata ꝑpones fleda ano no ᵹmitte Ult(?) de
plorare pecta oblita amissa et ᵹmissa Et ets ꝗ petur
debet ᵹpedare ꝗ offensor e dei et dapnificatis
ꝑxi ius sunt

Circa lrẽ no penitens debz defle oia pecta eo ꝗ
ᵹfiteti pue oia pecta remittut ets dz ꝑpme etate
eo petis i puericia ᵹmissa facilis poss. delei ꝗ si
ets ᵹmissa in adulta etate ꝗ tu ꝗ puenit ad
anos discretois potest discene int bonu et malum
Ut i ꝗbz tempibz Ra ꝗ i vno ꝑpu ᵹmis peccat
ꝗ in alio ut infra Et i quibz locis ꝗ petis ᵹmissa
in loco sacro ᵹmis est ꝗ i no sacro Ut i quibz
tpibz ꝗ ᵹmis e petis dubz festiuis ꝗ alio tpe
Ut i quibz mebris sy an petis sit ꝑpetrata debere

ut in debite Et debet hre firmu ppositu q amplius
nunq velit peccare alias eet illusor dei ut patet et no
ve penitens Et c error nouissimus eet peior priori
Dicitur penitens debet desfle q amisit multa bona
tpe quo iacuit i pctis mortalibus et q offenderit
deu et pxim suu Sicut pharisei et scribe i ewa
gelio xpm diretes quod e mandatu magnu
de lege Respondit xpus Diliges dominu deu tuu sic
teipm adiungen[da] sunt

¶ Queritur primo quid sit contricio et qs posset
face contricoem Respondetur prima pars dubij patet supra ibi Et
sic hec quest[io] Et de 2a dicitur scdm btm thoma
q i oi vera contricoe debet ee tria Primo actus doloris
de pctis cmissis 2o q sit forma gre 3o effectus
meriti satisfactiois de pctis cmissis Propter defectu
primi beati et saluati no hnt contricoem Racio quia
dolere no pnt sic q in eis eet actus doloris
Iuxta id apocalipsis Absterget deus oem lacrimam ab oculis
eorum Et pcedit ulterius no erit dolor neq luctus
Et propter defectu 2i aie in inferno et dapnati no
habent et hre pnt contricoem q in hijs no e forma
gre Iuxta id supius allegatu In inferno nulla
e redemptio Propter defectu 3ij aie i purgatorio
no hnt contricoem q ipe no pnt i statu merendi
q effectus meriti tm e i hac vita Dr go
ad dubiu scdm quis posset face contricoem Respondetur q solu
hoies i hac vita constituti qui viatores dicunt
contricoem face pnt q i ista vita cessat actus
eorum meritorius et pcnes contricio

¶ Secundo queritur quare potius peccata deleantur
per contricoem q per aliquem aliu actu aie Respondetur 2m raymundum
ex quo hoc in eo q peccauit actualiter et voluntarie
auertebat sua voluntate a deo Et sicut q delectacio
allicies ad pctm Et qr contraria contrarijs curantur 2m phisicos
oportet go equaliter ee quadam displicenciam ut detes
tacionem seu contricoem que equaliter peccare flexit ad deu
Et requiritur tanta tristicia de pctis quanta fuerat voluntas
assensus peccandi go etc

Tertio queritur an per solam contritionem peccatum deleatur
Et videntur magistri sentencie due sunt opiniones famose de hoc prima
tenet quod sola contritione ~~tenet~~ dimittatur peccata et non opus sit
confessione habet hec opinio multas auctoritates Ecce primo
dictum cassiodori super illo verbo psalmi Dixi confitebor adversum
me iniustitiam meam domino et tu remisisti .i. disposuisti im-
pietatem peccati mei Item idem exponit cassiodorus Dixi .i. de-
liberavi apud me et tu remisisti .i. dimisisti Et ideo Item
super eodem verbo dicit rabymoyses et beatus augustinus Non dum
pronunciat et promittit se pronunciaturum deus remittit Et
Et per psalmum Sacrificium deo spiritus Item ezechiel xviii
dicit quacumque hora peccator conversus fuerit et ingemuerit
vita vivet et non morietur Item Salvator in evangelio
Tu de confessione quacumque hora homo ingemuerit salvus erit Item de leprosis
quibus dominus precepit ut ostenderent se sacerdotibus et mun-
dati sunt in via prius in itinere antequam venirent ad sacerdotem
Item patet hoc de lazaro quem dominus suscitavit quod prius est suscita-
tatus antequam veniat foras Item patet de latrone pendente
in cruce Item de adam in lymbo Vide manum que format
me Ex hiis patet prima opinio Secunda opinio ponit contrarium opposi-
tum dicens quod peccatum numquam dimittatur sine confessione
Et ista eciam habet multas auctoritates Ecce ysaias
Dic tu iniquitates tuas ut iustificeris Item beatus ambrosius
Non potest quisquam salvari peccator nisi sui peccati fuerit
confessus Item non potest quisquam gratiam dei accipere nisi pur-
gatus fuerit ab omni peccato per confessionem penitentiam et baptis-
mum beatus Jo. Et Salvator Ite et ostendite vos sacerdo-
tibus Item dicit quorum remiseritis peccata remittuntur eis
Item accipite spiritum sanctum Item ad petrum dixit Quodcumque solve-
ris super terram erit et solutum in celis Item confitemini alterutrum
peccata vestra ut salvemini Et Salvator ad apostolos dicite
alterutrum peccata vestra et remittuntur vobis

Dubitatur ergo cui opinioni magister plus assenciat
Dicendum quod videtur in littera quod de confessione oris et absolucione exteriori
peccata dimittuntur / peccata enim per contritionem et humilitatem cordis di-
mittuntur Ecce hic quod homo peccata [illegible] in mente confitetur Et licet
homo non confiteatur ore tamen corde Et ibi due opiniones habetur

in quarta articulo xij° questione iiij Oportet ergo contritum confiteri
si tempus habeat Et antequam confiteatur lavatus in corde prestatur ei
remissio omnium peccatorum Et inter has duas opiniones magister eligit
viam dicens satis probabiliter dici potest quod sine confessione oris et so-
lucione pene exterioris peccata deleantur per contricionem et humili-
tate cordis Ecce quando cum proposito mente compuncta confessurus
deus dimittit quia ibi est confessio cordis quamvis non oris
Et sic ibidem Oportet ergo penitentem confiteri si tempus habet
Et tamen antequam confessio in ore fiat devotum in corde prestatur
sibi remissio peccatorum Quare tamen confessio est instituta
cum sola contricione peccata deleantur Respondetur secundo propter removere dubium
est penitenti an sua contricio fuit sufficiens ad remissionem
peccatorum ergo debet confiteri et satisfacere Octavo propter statutum
ecclesie Quia ecclesia romana instituit et precepit quod
quilibet homo sive masculus sive femina qui pervenerit ad annos
discrecionis ad minus semel in anno tenetur confiteri peccata sua sacerdoti
manifestare ut digne possit se ad communionem eucaristie
in festo pasche preparare ut habetur in ... xvij quarta In gloc
vj articulo iiij 3° quia propter ... et contricio et pena
pro peccatis sit eo perfectior et efficacior ad dimittendum
peccata pudor confessionis multum facit ad remissionem
peccatorum Exemplum habemus de lazaro quem christus resusci-
tavit et eum cum aliis ad solvendum misit Sic etiam hic
Quamvis peccator per contricionem sufficientem suscitetur Et a peccatis
liberetur tamen adhuc aliis committitur scilicet presbiteris ut illi eum
absolvant etc.

Quarto queritur an pro quolibet peccato debet
esse contricio Respondetur quod triplex est peccatum scilicet originale mortale
et veniale Pro peccato originali non oportet fieri
contricionem quia ipsum per contricionem non deletur Sed pro ipso debet
fieri baptismus Sed pro peccato mortali debet fieri displicencia
post baptismum Et si quis habet in memoria debet
facere propriam contricionem et specialem quoad omnes ... precise
Sed si tale peccatum mortale non est in memoria tunc sufficit
pro eo generalis cum proposito confitendi si ad memoriam redeat
Sed pro veniali peccato debet fieri contricio generalis ... si

tre pctm no pt ductu nimis adesse ut no habet cus
agrauates Si aut oppositu sit tunc pcci det fieri gtricio
specialis Quare gtrito dz deplagere oia pcta pt qz qz
deus gtrit no dimittit hoi vnu pctm si alio. Vn dicit
pt uts i hijs metris / larga dei pietas venia no dimi
diabit Aut nil a totu tibi lacrimate dabit go cu oia
pcta pt debet deplagere qua si deus gtrit dimittet
aliqd pctm et aliud no tuc daret graz v no queretur
gra et no daret graz q queretur gra q deus no e attribuend
vt incena quesite et i venies reqe aliby vnu

Sexto querit an peccatu factu ante gfessione
sit maius pctm q p9 App. s p9 gfessioe iteratu qz
peccat dur peccat Dici maius e pctm qd fit i loco
sacro ut i eccia ut i cimiterio q qd gmittit i foro ul
i theatro Dic maius pctm est qd gmittit festiuis
diebg q alijs ut patebit infra Aggrauat ordo locus
Nota pcta sut dur scz faciedo malu et ho e pctm
gmissionis Et a gmittedo malu fando Aliud sit
bonu omittedo Et ho sit dur Nd aliqd fit i memoria
ipm e relictu i memoria Et id dr pctm omissionis
Aliud e pctm oblitu et id pt dici amissu pctm a
memoria lapsu ut pdictu et de oibg hijs ss debet
fieri gtrito ut i gnali pro amissa ut i speciali si aduer
sit i memoria

no ficta — sit no dimpa — pctorum — pura q fiat ex puro corde

Vera sit et integra sit et gfessio nuda

gfessio relep prbilis — appeta — ut quicq ho recog… — no ppla — voluntaria — no corrupta

Sit cita firma freques humilis potarica nuda

de ssijs petis et no vealijs — q fiat cu dispcetcoe — q fiat cu cordis gpunctoe — facta pn placite vbz — dz fieri cu fideli trute pt fz ...

Apria discreta lacrimosa morosa fidelis

Versus autem pmissi quedam documenta informacia ipm
penitete hic facit cu quasi ad gfessione Declarans qlis
debet ee gfessio Et diuidi in d p primo fat q dicitur
est 1o remouet vnu dubiu i plera pa aduer i d
pa ponit ea q sut teneda i sui gfessione Dicens dicat

recitanda in carnem. Prima posset dividi in sex. Prima quot
qualis debet esse confessio. 2o quibus modis. 3o quibus vel cui
fieri debet. 4to de quibus peccatis. 5to que sint circumstancie aggra-
vantes. 6to quando eger debet confiteri presbitero proprio stabilit. Pro primo
vult tamen confessio debet esse vera etc. ut habetur in textu. Circa litteram primo
notandum

¶ Circa litteram primo queritur quot sint condiciones quas
condiciones quas confitens debet habere in confessione. Respondetur
raymundus predictus quod habetur in textu sunt quatuordecim. Prima
confessio debet esse vera. Sic quod peccator confiteatur omnia peccata
et non illa que non commisit ne mentiatur. Nec etiam sibi ascribat
sibi peccatum alterius quod non fecit quia dicit beatus augustinus. Si in
confessione quis causa humilitatis revelaverit peccata non commissa
si fuit ante non peccator postea peccator erit quia mentitur.
Secunda confessio debet esse integra quia sic est in naturalibus sic
est in spiritualibus. Si quis qui est infirmus non revelat medico
totum langworem prestat medicus forte medelam ad sanandum
unum vulnus quod tamen contrarium erit alteri vulneri. Sic sacerdos
qui est medicus spiritualis omnia vulnera debet sanare. Oportet
ergo confitentem integraliter omnia ~~confite~~ revelare. 3a confessio
debet esse nuda ut fiat ex modo eodem cum quo contraxit
curatur. Quia peccatum est immundum oportet ergo confessionem esse
munda. Quarta confessio debet esse cita id est velox ut patuit
supra in penitencia cita. Quinta confessio debet esse firma id est
stabilis. Sed hanc dicit in parte firmus amplius peccata non velle
committere et habeat firmam spem de remissione peccatorum.
Sexta confessio debet esse frequens quia quociescunque homo
cadit totiens debet resurgere. Septima confessio debet
esse humilis. Ratio quia si homo per superbiam cecidit in peccatum
tunc per humilitatem debet resurgere. Octava confessio
debet esse spontanea id est voluntaria vere sicut peccatum fuit
voluntarium. Nona confessio debet esse nuda non coopta
quia nemo debet imponere confessori nova investigare.
Quia penitens et confessor debet se mutuo intelligere.
Unde de quanto medico vulnus celatur obscurius de tanto
difficilius curatur. Sic etiam in capitulo. Decima confessio
debet fieri de propriis peccatis que ipse commisit et non de aliis

Undecima gfessio debet fieri cu discrecoe ita q sit debita
discrecio int oia peta et ipo4 circustancias Duodecia
gfessio debet ee lacrimosa .i. debet ee cu gpuncoe cordis
scz q fiat cu gtricoe Tredecia gdico gfessio debet
ee inuroga i pnuctiacoe et expssio vo4 Quarta
decia gdico debet ee fidelis .i. fieri debet cu fidelitate
te et sn fraude Quidecia gdico gfessio debet ee
verecunda .i. fieri cu verecudia .s. gfites erubescat .i.
de petis pe no iactet ppt aquam mundi vanitatem
Sedecia et ultia gdico gfessio debet pate pata
.i. gfites dz obedire sacerdoti uti i gus metrus
Sit simpx humilis gfessa pura fidelis etc Hec raymundus

no

Scdo queritur utru liceat i gfessioe reuelac
peta aliena Rx sm btm thomam q quilibet i sua gfes
sioe maxie debet fama alti9 custodire i quatu
pt Un sua gficeia accusac et cosparia in gnali
dice pt Un tn ppnam p debet occultac Un p cosparia
no est de ueritate gfessiois Tue p debet dimitte
ne petm alteri9 prodat si tn quis no intencione
accusandi s gra deuocois pdet ppnam orado p ea
forte no peccaret etc

Tercio queritur liceat gfiteri peta no ppa
Rx q quis pt petm dice dur do fecit So dicedo se
fecisse aliqd petm qd no fecit et ho ulto o debet
fieri uti p mgrm snaz et p dictu aug. Si quis
cu humilitate peccati se fecisse fatet qd no fecisset
mentire Scdo quis pt dice petm qd no fecit
.s. dicedo alios peccasse etc uti no debet fieri
q p se potu accusae debet nc gfessor debet quere
de petis alicuius a gfitete pt tn pcedstancias declaii
ut ppnam suo manifestet ut dicedo peccaui cu legit
sua uirgia ut monialh etc

Qrto queritur que sit que trahut hoiez ad gfes
sioe Sm raymundum dicit q vim puli .s. pudor
ut verecudia Et gra ia ta pue remedia Pm eo valui

quia si non erubuisti peccare quod in confessione erat non debes erubescere confiteri quod honestum est et utile Tertium est quod divine intuicionis non nichil celari potest sed omnia nuda et aperta sunt oculis eius Quartum est recognitio fatue approbacionis Unde Danielis 3º Ego recognita gentibus iniquitate mea

Quinto queritur utrum confessio sit de necessitate salutis Respondetur secundum beatum Thomam et magistrum sententiarum quod confessio est illi de necessitate salutis qui in peccatum actuale recidit non est autem etas de iure naturali sed divino et nove legis quia in veteri lege homines non tenebantur ad confessionem specialem sed ad generalem que fiebat pro oblacionem sacrificiorum Et filiis sacerdotibus confitendum est quia dominus hiis dedit potestatem ligandi et solvendi ut in Johanne Quorum remiseritis peccata etc. Et similiter Mathei sedecimo Tibi dabo claves regni celorum Et quodcumque ligaveris super terram etc. Et nemini hic et in mortis articulo potest confiteri alteri ut patebit Revelatis peccata magna est pena pro eo quod revelat peccatum secretum ... hoc ius non ... pollicita quia ex hoc ... timebit ... magna diffidencia ... pollicita est de lege naturali ... pollititorum ubi dicitur hoc ... naturalis politicum et civile Et huiusmodi revelatio esset magna occasio ut quilibet fugeret sacramentum confessionis Dicitur hoc est contra statutum sancte matris ecclesie Quare huiusmodi secreti revelacio districtius prohibetur Extra de penitentia et remissione in talo omnis utriusque sexus Sub pena deposicionis ab officio sacerdotali et detrusionis in artum monasterium Et similiter ... in talo Sacerdos ... dis vi Et secundum determinacionem sancte matris ecclesie quilibet utriusque qui pervenerit ad annos discretionis ad minus semel in anno scilicet in festo pasche debet confiteri omnia sua peccata proprio sacerdoti et communicare nisi forte ad tempus se abstineat Et hoc de consilio sui proprii sacerdotis ut extra de pe. et re. omnis utriusque sexus Unde nisi quis sic faciat quibus debet prohiberi ingressus ecclesie et mortuus sepultura ecclesiastica carere Et quia 27 ... doctores ... est ut quilibet statim post ... mortale peccatum quod incidit ipsum confiteatur

non est autem ut patet de hereticis emissarum leccionum ...

Quamvis tn̄ nō sit necessariū statim ↄfiteri qꝫ ē periculū scꝫ
qn̄ quis timet ꝓpter se nō habē locū vel qn̄ quis ī ar-ti-
culo mortis ē ↄstitutꝰ vel qn̄ quis se exponit actui periculoso ut
ī bello ut navigando Secūdo qn̄ aliqs vult cōmunicari corpori
Christi qn̄ qs vult ministerē sacramētū. Vel qn̄ quis vult
aliquē actū solempnē facē ī ecclia ut legē evāglm̄ epistolam
vel hꝫ dicīe Et ē ꝗ ī mundꝰ nō dꝫ ēē pennituter di
quia sapia peccatoꝝ mortꝭ est Itē ↄfessio generalis valet
pͦ ad remissioē peccatoꝝ venialiū 2ͦ ad remissionē peccatoꝝ
lapsorꝫ a memoria quis ē certe mortalia q̄ cogn̄
nō habet ī memoria tūc de ipis suffit ↄfessio generalis
et nō requiꝛ̄ specialis 3ͦ ↄfessio generalis valet adm
simplicīū rudiū ut ipi sciāt discernē int̄ dulcia peccā
quod alias ipi rudes aliqua pecc̄a magna nō puta-
rēt ēē pecc̄a ~~magna~~ Quare nūq̄ nūc debꝫ fieri
ↄfessio quia ante adventū xp̄i Rn̄r qꝛ an adventum
xp̄i nō fiebat ↄfessio vocalis qꝛ tūc sacerdotes nō
habebāt claves ecclie scꝫ solvendi et ligandi sic modo
Nā hec ptas p̄mo eāt data xp̄o petro et alijs aplis
et qūt alijs sacerdotibꝫ Sedo ut patet p beatū thomā
dicēte an incarnacōn xp̄i sufficiebat ↄfessio mētalis
que soli deo fiebat Sꝫ pꝰ quā deus hō factꝰ est Con-
fessio debet fieri hōi vicario xp̄i Et pecc̄m originale
nō delet p ↄfessionē quia nō est voluntariū sꝫ delet
p baptismū Sꝫ quandā p circūstisioē etc.

Nota ↄfessio iteranda ē ī pluribꝫ casibus

Primꝰ qn̄ ↄfessor ē fatuus ut imperitꝰ et ꝓpter ille
ↄfiteꝛ̄ magis p̄ceito tūc iē tenetur pora pecc̄a iterū
ↄfiteri Scdus casꝰ si penitens satisfactionē sibi iniūctā
ↄtempserit ut si oblitꝰ ē ea tn̄ si ea sciet et adhuc im-
plē vellet nō oportet pecc̄a de novo ↄfiteri 3ꝰ si
ↄfessor nō habet auctoritatē absolvendi penitēte ab aliqꝫ
pecc̄is Sꝫ mittet eū ad superiorē tūc p superiorē exigit
et requiꝛ̄ tūc oportet ipm̄ de novo oīa pecc̄a ↄfiteri
Quartus casꝰ qn̄ qs ficte venit ad ↄfessionē sꝫ ꝓposito
abstinenda Quintus casꝰ qn̄ quis dimidiavit ↄfessionē

/ .

omittea fuit aliqd pctm mortale ut cu ignorancia crassa
ut supia ut affectata Sexto qn quis dubitat utru
i priori qfessione habuit sufficiente qtricoz ut si dubitat
se fecisse qfessiom alicu cti pcti mortalis Septimus
roe voti ut pcepti ut si curatus gaudat subito qfiteri
alti duo ead pcta sibi qfiteat Et papa no pt dispe
sare de no qfitede sic q aliqui libearet q no qfitet
Sz bn pt dispesare de tpe Sic q qfessio ptrahat
ad annu ut ultra et vnus qfessor no pt absolue tunc
qui qfessus e alteri Sic q vnus audiet qfessioz et
alter debet absolue patet q wilhelmu vnus qfessor
na debet audie qfessioz et alt absolue Itaq q
sacmetu no e diuidend Sic neqz qfessio diuideda
est ⁊c

Contra tcia pt sic argui tria pars qria ee va quo falsa
qria tenet ex ps pdicamet Ans pz q pº qt Confes
sio debet ee cita .i. velox pg hoc dt q debz esse
~~molesta~~ morosa .i. tarda que int se qtrariantur
Scdo sic q i puti pta dr q qfessio debet ee integ
pyca aut dr q pt fieri plurib qfessorib ut qo
peccator debet ead pcta mitis qfessorib qfiteri
qualibz ut aqua vni et aqua alteri Ita q̄m q̄r no
hō sel est absolu a pcto pyca frustra qfitet illud
iterato Si aut dr qn habet q qfessio no est
integra cu oppai fu dt tcia Ʒº sic Si tcia eet va
sequet q de pctis i mundis no debet fieri qfessio
hc⁹ falsu q qfessio no eet integra Sz aut pz
q qfessio debet ee munda Si aut fiet qfessio de
i mundo pcc dicet i munda Rº q tcia e vera qn
ad p̄m qpdeat q hic ponut qria Sz ia no attribuut
qfessioi eod⁹ q ipa det ee velox .i. cita p9 pctm
ne hō i pcto moriat Sz ipa debet ee tarda
seu morosa in pnunciatoe vbo4 ut distictoe petoz
Ad 2m qr de cisdm pctis bn pt plures fieri qfessio
ut statim patuit supra Et tn no oino frust Cuibz
tn sacdati debet fieri qfessio integ si exigit ⁊c .

Ad 3m dicitur quod confessio debet esse munda efficientie scilicet ut pecca-
tor tholis mundetur unde wy i ewalio Constate mundo corde linc-
eam ipsa fiat de in mundo apteca non dicitur i munda sed munda
quia mundificat cor

Peniteas plene si vere penitent te

Non per legatum nec per librum sed refer ipse

Conpacienti plus sapienti dic meliori

Compluteris multis prodest si confitearis

Copia compluteri si desit pande sodali

Corpus ut maculas die sic omnia pandes
In ista parte conquerit declarat per modum negociaris quomodo confessio
non fieri debet Et primo ponit quod plene debet fieri confessio
Et non per legatum seu nuncium nec per scriptum seu literas Et
debet proferre per os proprium Et debet ea confiteri sacerdoti
sapienti et compacienti docto et bene viventi et non ydeote
tunc nescienti compati Et sacerdoti sapienti quia sapientis
est regere et non regi [illegible] pallitticorum Et utile est
si in pluribus compluteris confitearis Et si copia compluteriorum
desit ut contingit sepe in peregrinacione et in navigacione
Tunc revela peccata sodali tuo ut ipse ulterius pandet
sacerdoti Et tu pandes omnia sicut maculas corporis .i. tu debes
manifestare peccata tua sicut vulneratus pandet sua vulnera

¶ Circa litteram queritur an confessio valeat per nutum

Dicit sanctus Thomas quod cum ad confessionem pertineat actus virtutis sufficit qualitercumque confessio fiat. Sed quia pertinet ad unum sacramentum quod habet sibi determinatum actum sicut alia sacramenta, sicut in baptismo recipitur aqua, quia usui maiori est abluere, sic in confessione requiritur actus qui maioris est manifestationis. Et est que fit per verba. Verbum in passione, sicut et loquela mutuo se facit. Si autem quis esset in alia lingua quam exprimere non posset, sufficit confessio per nutum vel scripto vel interpretem, quia deus non requirit ab homine plus quam potest. Sed si confessio fiat perito consiliario ad querendum consilium de peccatis, item per nutum vel literas bene fieri posset. Sed si fit sicut dei vicario in spe absolutionis tunc non. Ratio quare non fit per nutum quia ipse posset peccata in scripto dicta revelare. Et quare non per literas quia forte confitens non habet veram contritionem de peccatis.

¶ Secundo queritur quare confessio debet fieri sacerdoti

Respondetur: sacerdos potest absolvere a peccatis que commisit post claves ecclesie. Sed nullus sacerdos preter absolvat homines a peccatis. Dv xxvij ingrin sicut habetur li° 4to dicitur quod solus deus dimittit et retinet peccata. Sed tamen ipse contulit ecclesie potestatem ligandi et absolvendi. Et licet ecclesia solvit et deus, tamen differenter: deus per se auctoritate tamen dimittit peccata ut in glossa ... c. xi q. vi li. iiij. Ratio quia deus curam mandat arbitrio ... Et ipsam a deo tamen pene solvit. Hoc autem non est concessum sacerdotibus. Sed potestas solvendi et ligandi, id est ostendere homines ligatos vel absolutos in facie ecclesie. Unde licet aliquis sit solutus quo ad deum, non tamen in facie ecclesie solutus habetur nisi per iudicium sacerdotis etc.

Nota quod duo sunt claves ecclesie que non sunt corporales sed spirituales, scilicet potestas absolvendi et sit per in metal confessionem penitentia, potestas ligandi ut in glossa ... arti ... iiij q ... Et dicitur confiteri sacerdoti competenter. Ratio quia grato confessoris inducit peccatorem ad devotionem

Etiam ut petur non terreat ne propter hoc omittat sacerdos aliquod
peccatum mortale Et sacerdoti perito et intelligenti confitentes
debet quia medicus insipiens et ignorans non bene potest ducere
egro Etiam ideo quia petrus cum scientia discernendi est questio de duabus
clavibus ecclesie quas unusquisque presbyter habet ut patet
xvi Mathei et xx Et sacerdoti tunc iuncti de qua ingr.
in peteris Utrum mali sacerdotes habeant ambas claves
ecclesie Dicendum quod licet illi digne et recte habent potestatem clavium
Dicendum quod prodicti per bona vita et doctrina applicant quod potest
applicare confitentes recte et digne possunt ligare et solvere
tunc metri[...] Si cecus cecum Nam confessores mali possunt
ydeote sunt ceci et ductores cecorum quod confessores pariter
cadunt in foveam eterne dampnationis etc.

Tercio queritur an quilibet sacerdos possit absolvere
Dicendum quod non nam heretici non habent potestatem ut dicit magister sententiarum
In li. iiij Dis. xxv quia licet sacerdotes ecclesie
habent potestatem clavium tamen heretici illa potestate sunt sacerdotibus
vendicari non possunt Dicitur est dist. de scismaticis symoniacis
degradatis manifestis Ex quo tales non possunt suspensi Et hoc dicit
non possunt baptizare eukaristiam conficere

no Item queritur in quibus casibus posset aliquis
posset aliquis alteri confiteri quam proprio sacerdoti Dicendum secundum
hostiensem Primo quando plebanus est impeditus sic quod
non sufficit subditum dirigere tunc licentia est petenda Et
si obtineat non obstat Secundo quando quis transtulit domi-
cilium id habitacionem in alia parrochia Tertio quando quis est
vagabundus ut peregrinus vult tunc wilhelmus
quod tunc debet habere licentiam superioris Quarto ratione de-
licti ut si delictum sit perpetratum in alia parrochia
Quinto ratione studii ut cum propter delicta sui episcopi
expulsus ut quasi supra ratione sue consuetudinis transit ad
alium locum non tamen debet ibi ordines recipere nisi
sit cum speciali licentia sui episcopi Sexto ratione necessitatis
Ut in articulo mortis tunc sacerdos potest eum absolvere
a quolibet peccato etc. Septimo quando quis sperat quod per

curatus hoc habeat pro certo non tamen reputabit se absolutum aliquis
curatus consensum dederit Octavo quando curatus vellet aliquem
sollicitare ad malum ut esset secreti revelator vel homi
cida vel si confessor esset hereticus vel scismaticus
Nono quando aliquis est in ultimis annis discretionis vel non habeat
peccata nisi tamen venialia ut patet per bernhardum Extra de pe
et re ca° omnis utriusque sexus Decimo propter privilegium
privilegium quod a papa vel episcopo est concessum ut dicit beatus
thomas Et hostiensis quod curatus debet credere illi qui dicit
se esse confessum alteri presbitero et debet sibi ministrare sa
cramentum eucaristie quod si facit notarie peccaret nisi
forte fecit illum exigentem vel publicum peccatorem

¶ Item queritur utrum de necessitate quilibet tenetur
proprio sacerdoti confiteri Respondetur quod sic ut patet ex institucione ecclesie
Extra de pe et re Et per magistrum sentenciarum Proprius ergo
sacerdos est primo summus pontifex papa quoad omnes christianos et
omnes alii habentes causam et auctoritatem papalem Secundus
proprius sacerdos est episcopus suis diocesanis et omnes alii habentes
causam et auctoritatem episcopalem Tercius est cottidianus plebanus
quantum ad eos qui sunt de sua plebe Quando sine predicta
sufficit unico confiteri Sed quid sit monachis mendi
cantibus patet in 4to libro sententiarum di xvij ar iiij Con clusione

¶ Item queritur utrum sufficiat soli deo confiteri
Respondetur quod non quia confessio homini fieri possit sicut vult magister
sententiarum quod oportet primo confiteri deo et inde sacerdoti offerre
confessionem nec aliter quis posset pervenire ad ingressum
ianue paradisi unde apostolus Jacobus Confitemini alterutrum
peccata vestra Sed an quis posset confiteri layco Respondetur
ut vult magister sententiarum studiose debet inquiri Si sacerdos
haberi non potest tunc potest fieri confessio proprio et etiam
socio layco Dicunt tamen aliqui doctores quod in casu in
quo sacerdos haberi non potest sit necessarium sive confiteri
layco vel alteri Sed tunc sufficit soli confiteri proponendo
tamen quod velit confiteri sacerdoti cum habere poterit ·

Itm queritr vtru layc9 sic posset absolue vbi nota du' aliq
absoluitr pmo auctoritate dei & sic solus absoluit & sufficiente ctricoz
quando deus pctā remittit Alio auctoritate eccliē sz qñ quis
p formam statutam in ecclia & sacerdote absoluitr Primo solus
deus absoluitr Et 2o sacerdos Et quius ille confessus layco
solutus sit coram deo non tñ in facie ecclie quia ecclia no
iudicat nisi de manifestis Ergo si quis confessus ē layco
aliqua pctā ppea du sacdos haberi pt debet ea
iterate cfiteri 7oc ppt obediē ecclie et pceptio eius
Et illa lrā Corpus ut maculas Intellige sic debes mani
festare maculas corpis sed pctā celādit sic manifestatr
macule corpis Quia sunt oia queda sunt i corpe queda
i aia Et illa lrā Dispities nullis Vnus sic intellige
debes cfiteri vnā ptem pctor vni sacdoti et aliam
altri Et ie intptu ē falsus et ctra ppdita Alius sic
pctor debet cfiteri vni sacdoti oia pctā sl Et etia
altri sacdoti debet cfiteri oia pctā sl Et ie intptu
ē verus Et hec iteracio pt fieri ut ipe pctor meli9
et meli9 a diuisis cfessoribus informetr Sic ppt
maiore erubescencia et verecudia que magna est
ps penitencie

Carnea piuria sunt crapula furta libido

Mente latent liuor odiu timor ira cupido

Accipe fontes septem maiores capitales

Nos solum fontes sed riuos inde fluentes

2 Fonte suo rivus maius est quoque nocivus

Unde lot incestus peyor fuit ebrietate

Atque chayn gravior cedes fraterna furore

Postquam autem declaravit de quibusdam documentis confitentis et penitentis hic ostendit illa que confitens confessori debet revelare et dividit in duas partes in prima enarrat illa que confitens debet revelare in secunda ostendit ... ordinem ... absque praecedentes ubi ... Et primo ostendit que sint peccata carnalia et secundo mentalia ... primo dicit ... tua confessione debes enarrare et revelare illa que hic ... in ... ut sunt crapula deliciae exteriores ... et furta libido et luxuria que sunt carnea ... exteriora mala sunt carnalia peccata ... invidia odium ira timor ... superbia et cupido latet mente ... mala interiora seu mentalia et principaliter mediam habeas ... de ... mentalibus seu capitalibus peccatis et ... ipsa ... omnia peccata inde venencia ... dicens quia quoque peccatum veniens existens et peyus et maius quam ipsum peccatum est in se a quo prodit quod declarat per plures et ... primo de loth secundo de chayn legitur enim quod lot fuit inebriatus et in tali ebrietate commisit incestum et grande peccatum luxurie scilicet cum propriis filiabus suis quod peccatum fuit gravius et peyus ebrietate ... legitur de chayn quod fuit iratus et in ira interfecit propter fratrem carnalem que interfectio fuit peyor et mayor quam peccatum scilicet ira

¶ Queritur primo utrum peccatum parentum transit in filios dicitur quod duplex primo quo ad culpam secundo quo ad penam primo quo ad culpam peccatum parentum non transit in filios ... quam propriis parentes non ... iusticia fundere in filios ut filias ... culpa ... anshelmi ...

gniat generat nam et non personam quod generat sibi vicia nec orige
nale et non personale nec eciam peccata priorum transeunt in filios
quantum ad penam eternam ut probat beatus augustinus dicente Qui
nunquam obligatur vinculo pene eterne non est expers vel caret
in verus est expers a delicto proximi sentus Et [illegible] hoc
hoc idem patet ezechielis xviii non portabit filius iniquitatem
patris nec pater iniquitatem filii scilicet eternam Et dicit idem apostolus
ad galatas unusquisque [illegible] Si peccata priorum
transeunt in filios quantum ad penam temporalem patet per ius
civile Crimen enim lese maiestatis
Et patet quod ille est princeps ultoriis punitur in filios
ipsius ut [illegible] regum ubi propter peccatum david filius
iudeus fuit grauiter punitus et hoc est quod dicitur
exodi xx Ego dominus visitans peccata patrum usque
in terciam et quartam generacionem Et ibi habetur vicesimo
nono Genesis ubi dominus propter peccata patrum interfecit
et percussit parvulos innocentes cum patribus noctibus
In sodoma et gomorra Et precepit dominus ut
in regnis cananeorum interficerent homines cum pueris
et parvuli hoc patet in libro glossa [illegible] arti. iiii q prox li ii

Secundo queritur utrum peccatum in spiritum sanctum
eciam dimittatur Et quod nunquam dimittitur quod sic patet quia
remota causa remissionis removetur et effectus Sed spiritus
sanctus est causa remissionis peccati igitur peccatum quod specialiter
opponitur gracie spiritus sancti est penitus irremissibile Et
idem patet mathei duodecimo ubi dicitur qui contra spiritum
sanctum verbum dixerit non remittetur ei neque in hoc seculo
neque in futuro Et idem patet In xviii dis. q ii primo
et ii ar. libro Et de hoc est super [illegible] dicunt tamen quidam
quod nunquam vel raro vel difficulter dimittitur Et quod dicitur
in [illegible] aliquando dicitur esse indivisibile quod difficulter est divisibile
ut athamas Est quod tale peccatum [illegible] est in patrem
si quod fit ~~[illegible]~~ ex infirmitate et fragilitate
Et hoc idem ascribitur patri quia fit in patrem quia patri attri
buitur potencia Aliud fit in filium Et est quod fit ex ignorancia

quia filio ascribit et attribuit sapiencia et spiritui sancto Tercium
est in spiritum sanctum Et id fit quia malicia cum presumptuositate
et contraria est spiritui sancto attribuitur bonitas denique est pius
¶ Tercio queritur utrum dyabolus posset redimi
dicitur homo est redemptus primo quia non ex se ut magister sentenciarum
libro 2° quia homo habet sua occasione peccati Ita licitum
fuit quod ille qui per alium cecidit quod ipse est per alium re
dimeretur Secundo quia homo per dyabolum cecidit ergo per se ipsum re
surrexit ut dicit apostolus Sed dyabolus a nulla temptacione
ab alio cecidit Sed in se cecidit quare gravius peccavit
et propterea debet redimi ab alio qui est potencior deo
quod est impossibile Sed quare homo non redemit se ipsum primo
ut per laborem In nono colore verum quod homo bene
debuit sed non potuit Sed deus bene potuit et non debuit
ergo factum fuit unio ex illo quod debuit et potuit scilicet
deus et homo quod fuit Christus igitur per se ipsum homo est redemptus
Quarto queritur quo dividatur peccatum respondetur
multis modis Ita primo peccatorum aliud fit contra deum
ut ydolatria heresis Aliud fit contra proximum ut invidia
ira Aliud contra se ipsum ut superbia Secundo sic peccatorum
aliud fit ex impotencia scilicet quod contra patrem Aliud ex igno
rancia contra filium Tercio ex certa malicia contra spiritum sanctum
Tercio sic dividitur peccatorum aliud fit in corde aliud in ore
aliud in opere Quarto sic peccatorum aliud omissionis aliud
commissionis Quinto sic peccatorum aliud originale aliud
veniale aliud actuale et mortale Sexto aliud
carnale ut crapula furtum Aliud mentale ut odium
ira invidia etc. Et licet de peccato peccatum originale
et radicaliter sit in anima nichilominus tamen quedam dicuntur carnalia
scilicet que fiunt per carnem carnaliter ~~et radicaliter~~ sive per
operaciones exteriores Ita anima consenciens ut fiat furtum
imperat corpori Sed dicuntur mentalia eo quia non mediante
corpore carne adeo fiunt Et inanimata per magistrum sentenciarum
est mediatum inramento seu per inramentum confirmatum
Et contra Jheronimum In iurando debet esse tamen scilicet veritas

iudicium et iustitiam et si illa vel aliquid istorum defuerit non est
iuramentum sed periurium Item iurare est deum in testem vocare
Et differt periurium et mendacium sicut superius et inferius Nam
mendacium est superius ad periurium Et vult magister sententiarum quod omne
mendacium sit peccatum quod in se continet tria mala scilicet larvas
in mente contra ut in veritate Si quis sit verus et tamen loquitur
falsum Item continet ibi consumationem temporis inutilis secundo fabula
et deceptio alterius Et dicit beatus augustinus in libro de mendacio
Sic videtur in omnibus generibus mendacium est peccatum sed non mortale sed
veniale ut xxij q. li. ij li iiij

Quinto queritur utrum omne iuramentum sit male

Ad hoc secundum magistrum sententiarum dicendum quod iuramentum quoddam est bonum quoddam
malum Unde quando quis iurat cum magna necessitate scilicet ad as-
serendum innocentiam alicuius vel ad confirmationem federa pacis
vel ad suadendum auditoribus quod utile est illud non iuramentum
non est malum Ita dicit beatus augustinus quod iuramentum faciendum
est quando homines sunt pigri ad credendum illud quod eis utile est
Sed quandoque quis iurat sponte et voluntarie et sine necessitate
cogente vel quando quis simpliciter iurat affirmationem malam vel falsam
iuramentum tale malum est et grandissimum peccatum Unde metrista
Noli periurare cuius dico tibi quare Item qui graviter iurat
Christum crucifige curat Item iuramentum in multis casibus
sic vergit in malum Primo quando quis sponte iurat vel
[illegible] ut si quis iuraret facere homicidium vel aliquid
huiusmodi tale iuramentum nunquam est faciendum et est contrarium quando id ad
quod iurat est peccatum mortale in se Secundo quando quod iurat id
quod in se est peccatum veniale ut si quis iuraret quod non vel-
let ire spaciatum in die feriali Tercio quando quis iurat
aliquid quod est malum ex circumstancia ut si quis iuraret
non velle capere cibum vel potum hoc valde est malum
quia si non caperet cibum antequam moreretur ipse peccaret mortaliter
Quarto quando iuramentum excludit opus pietatis ut si quis
iuraret non velle dare elemosinam vel non velle colere
deum vel orare deum Quinto quando iuramentum excludit
unum opus de genere bonorum ut si quis iuraret quod non vellet

effici presbiter ut monachus. Quarto quia iuramentum de opere
in directo ut quia quis iuraverit non velle intrare societatem
ut non loqui cum forte ut ploc illius per modum iura
mentum pre est malum. Et de periurio est peccatum non solum in se
Sed etiam sim se sit quia nullo modo potest fieri quin est contra unum
decalogi mandatum decalogi scilicet non assumes nomen dei in vanum
Et etiam periurus est testis falsus qui non manet impunitus
ut in proverbiis. Sed non de periurio est peccatum mortale sicut nec
de mendacio. Nam periurium iocosum et mendacium iocosum
non deliberatum nec sollempnisatum tantum est peccatum veniale
¶ **Sexto queritur quare confitens non solum debet dicere**
peccata principalia sed etiam alia precedentia. Et quia sicut dicit de Gorris (?) in
primo ut dicit bene quod minus contingit peccata que ex aliis procedunt
esse magis nociva quam sunt illa ex quibus procedunt ex quo non
quod in peccato sunt duo scilicet materia et forma sicut corpus et anima
nam sicut duo sunt in homine ut materia et forma. Sic etiam dicta sunt
peccata quam ab hiis duabus partibus procedunt quare quando sunt peccata corporis
et quando anime. Et propter hoc confitens debet peccata mortalia confiteri nam
quantumcumque aliquando sic se habet quod unum plus gravat quam alterum in
sua gravitate vult se alleviare. Primo debet aliud id quod
plus gravat. Sed peccata capitalia homines plus gravant quam venia
lia in se. Et non sunt talia sed etiam rivulos inde fluentes
quia rivulus quandoque acrior est et fortior fonte a quo oritur. Sic
etiam peccata descendentia a peccatis capitalibus quandoque sunt graviora
et peiora quam capitalia. Patet ex primo de Loth ut
habetur Genesis xxix capitulo ubi post deplorationem Sodome et
Gomorre propter peccata hominum inhabitantium in quarum civitate
una habitavit Loth vir bonus cognatus Abrahe cum deus
perdere voluit precepit ut cum uxore et filiabus civitatem exiret
et nullatenus se retrospiceret. Quod autem civitatem exisset
uxor eius inobediens se retrospexit. Ideo posita est in lapidem
salinum versa est manens usque in diem novissimum ut dicit
Ieronimus. Post mersionem illarum civitatum Loth habitavit in una
spelunca montis cum duabus suis filiabus. Tunc dixit senior

filia primori pat nr senior est et nllq viroq mansit i tra qui posset ingredi ad nos iuxta morem vniuerse terre Veni inebriemus eum vino dormiamusque cum eo ut seruare possemus ex patre nostro semen Dederunt itaque patri bibere vinum et inebriatus est Et illa nocte ingressa filia senior dormiuit cum eo concepit et genuit filium moab nomine Altera nocte fecit iunior similiter concepit et peperit filium nomine amon Vnde in historia [illegible] dicitur illa qui incestus venit ex ebrietate peyor fuit ebrietate

Genesis 4 de chayn Genesis 4 Factum est autem post multos dies ut offerret chayn de fructibus terre munera domino Abel quoque obtulit de primogenitis suis et adipibus eorum Et respexit dominus ad abel et ad munera eius et ad chayn et ad munera non respexit Iratusque est chayn et concidit vultus eius et paulo inferius Et dixit chayn ad abel fratrem suum Egrediamur foras factum fuit Et cum essent in agro surrexit adversus chayn adversus abel fratrem suum et interfecit eum Unde patet quod interfectio fratris accidit ex invidia vel ira

¶ Septimo queritur utrum mala operacio et mala voluntas sint unum et idem peccatum vel diuersa Respondet magister

nō sententiarum li ijo d xl Due sunt opiniones Prima opinio dicit quod in eodem homine mala voluntas mala actio sive operacio sunt duo diuersa peccata et non unum Quod probat quia peccata mala voluntas per se est unum peccatum quod si addit mala operacio erunt duo Unde [illegible] principium malum ex hoc additum tali facit ipsum magis [illegible] Alia opinio dicit quod si sunt mala voluntas et mala actio in eodem homine Et contra eandem rem Tunc sunt unum peccatum et non duo [illegible] [illegible] et qui sequuntur actio sive operacio [illegible] quod non est quod [illegible] illarum opinionum [illegible] Et dicit quod hoc est quod peccatum est [illegible] Et illarum opinionum vide magister magis approbare quod primo dicit manifeste non dicit

¶ Octauo queritur utrum quis necessitatus ad iuramentum sit frangendum Respondet quod iuramentum est [illegible] in peyorem exitum tunc potius vitandum et dimittendum et implendum Vnde ambrosius dicit quod magis malum est iuramentum seruare

qua promissum soluere vnde fecit Herodes agrippa qui propter iuramentum
fecit decollari iohannem baptistam Item ysidorus In malis promissis
rescinde fidem In turpi voto muta decretum quod incaute
vouisti ne facias Impia enim est promissio que scelere
impletur Item dicit idem non est obseruandum iuramentum quo malum
incaute promittitur ut si quis adultere perpetue promisit fidem
cum adultera permanendi Tollerabilius est frangere promissum
quam permanere in stupro Item magister summarum li iiij de finali dicit
qui malum iurat et id facit dupliciter peccat quia iniuste iurat
et facit quod non debet

Nono queritur vtrum iurans cum cautela alium
decipiens fiat periurus Respondetur xx magister summarum quacumque arte
verborum quis iurat deus tamen qui testis conscientie est ita accipit
iuramentum sicut ille intelligit cui iuratur Et subdit dupliciter autem
reus fit qui deceptiue et fraudulenter iurat cum iurat
sit deum in teste vocare Et proximum suum in dolo capit et
decipit quod ambo sunt contra precepta dei

Decimo queritur quare peccata mortalia
dicuntur pestes Respondetur quia animam inficiunt et morbidam faciunt
Vel dicuntur pestes secundum magistrum summarum quia ex eis omnia mala
oriuntur et surgunt Nullum enim peccatum est quod ab aliquo
illorum septem originem trahit Et subdit Ex superbia tamen
omnia mala oriuntur vnde scriptura Radix cuius peccati superbia est
Racio quia primum peccatum fuit etc.

Undecimo queritur vtrum vnum peccatum nascatur
ab alio Et quidem Respondetur quod sic Nam ex superbia omnia peccata que
in mundo sunt veniunt Nam ipsa vult omnes homines precellere
Dolet enim si aliquis in quoque ei prestat Et nascitur inuidia
Inuidus autem quia faciliter irascitur ei cui inuidet Et sic ira
ex inuidia Et ira cum non potest se vindicare contristatur
Et sic nascitur accidia Accidia non consolatur querere
statim facit auariciam Et auaricia quia in rebus temporalibus
habundat exercet gulam Gula vero propter repletionem ventris
de facili seu leuiter mouet ad luxuriam Et sic omnia peccata
mortalia ex superbia tamquam ex radice et fundamento surgunt
et oriuntur etc.

Duodecimo queritur utrum aliquis inficiens alium
in ebrietate excuset per ebrietatem Respondetur quod non Et si dicitur
tamen hoc non facit voluntarie seu sciente si ignorat hoc vinum
quia est philosophi 3o et ethicorum dicens ignorancia excusat
peccatum cuius est causa philosophus 3o ethicorum nullum involuntarium esse
puniendum peccatum tamen est malum quod tamen ipsum est voluntarium Respondetur quod
de peccato sequens ad peccatum primo voluntarium sit voluntarium dici debet
Et sic voluntarium Sic iste inficiens alium in ebrietate sequitur
ebrietatem que primo fuerit voluntaria Et ut vult philosophus
Sic iste dupliciter debet puniri propter primo propter ebrietatem ad
quam racio impeditur 2o propter infeccionem quia tota civitate
Est Sed secundum beatum augustinum in libro De civitate dei
ebrietas cuncta mala inducit Memoriam aufert sensum
dissipat intellectum confundit libidinem concitat linguam in
volvit sanguinem corrumpit omnia membra corporis debilitat
vitam interemit et deum summitate in homine exterminat hoc
malum faciens in ebrietate dupliciter malo puniendus est unum
vitio Dire Secundum malum quod cum aliis de se perpetraverit duo
malo est puniendus Et sicut dicitur de ebrietate sic forma
dici potest de pollucione nocturna duo ipsa tamen sequitur ad
malas cogitaciones et suas vel crapulosus delicias
tamen pollucio nocturnalis triplex est Prima si aliquis videt
in die aliquid in quo delectatur ut pulchrum abitum et
de nocte in fantasia apparet ac si eum obtineret puta
mulier pulchra ut puella putet et ex hoc sperma emittit
vel mulier de viro menstruus criminale et peccatum mortale
est Et si contingit sacerdoti non licet ei missam crastina
celebrare Alia venit ex crapula et habundancia ciborum
Et talis sive tam in viro quam in muliere est peccatum mortale
Et etiam impedit celebracionem misse Tercia pollucio provenit
tamen ex superfluitate humorum sic natura se purgat et
mundat malos humores expellendo Et talis est peccatum
veniale et non impedit celebracionem misse hoc

Queritur an castus propter hoc amittet castitatem si in domo
sua sibi mulier pulcherrima sic quod caro eius propter hoc
libidinat Respondetur quod si in primo motu desistat ab ista mala cogi
tacione non peccat Sed si sedacione assentit cogitacioni tunc
amittit et actum non sequeretur Si autem talis cogitacio

est carnis temptacio tunc homo muniat se signo crucis sancte et tali temptacioni faciat resistenciam Item non cum licet licet libido semper consistat in affectu tamen in opposito cum actu in fusco luxuria Item licet livor et odium proximi cupi sunt in invidia tamen opposito livor cum invidia Item pecunie in opposito inter avaricia mettre Item pecunia inter avaricia extinguere corporis ut contra mala acquisita rei

Culparum fontes sunt fastus livor et ira

Accidia venus avaricia gula quod luxus
In ista parte auctor ostendit que sunt peccata fontalia Et primo facit hoc Secundo ponit documentum ad informandum confitentem Prima declarat quod prius dictum Secunda in Sedea i[?] singula sigillatim Tercia in Seguatur ordo locorum intendes quod fontes seu principia culparum et peccatorum sunt fastus i superbia livor invidia ira accidia gula quod Circa litteram non quod septem sunt peccata mortalia fontalia versus Dat tibi religua quod septem sunt mortalia septem Item Ne caveas vitia sed religua vita Et dicuntur fontalia quia principalia seu originalia quod omnia alia peccata ex hiis veniunt tamquam ex fonte ut patet postea Item Superbia secundum beatum Augustinum sic describit est per se celsitudinis inordinatus appetitus Item secundum beatum Thomam Superbia est cum se extollit quis supra et ultra id quod sibi per primum est a deo ad vitam Et habet superbia duas species principales quia quedam est superbia intrinseca Et illa secundum se habet plures species Prima quando homo ex se ipso existimat se habere hoc bonum quod habet Secunda si homo non credit quod habet datum sibi esse desursum Tercia Apiis meruisse desiisse Tercia cum quis se iactat hoc quod non habet Quarta cum quis aliis despectis singularis vult videri Secunda superbia extrinseca est inter species Prima consistit in corpore et membris Secunda consistit in ornatu corporis seu vestibus Tercia in ornatu.

consistit caballorum vel aliorum animalium Secundo in multitudine familie
Tertio ~~et conviviis~~ in conviviis Quarto in multitudine divitiarum et preciosorum
vasorum Quinto caballorum equis precedendo Sexto in pulchritudine
et delectacione edificiorum Septimo in ornatu lectorum ut est de ani-
malibus supra Octava est in septima et sextu Et secundum Bernhardum
superbia habet duodecim gradus qui hic continentur versus Curiositas mentis
in constantia inepta leticia iactantia singularitas arrogantia
presumptio peccatorum mali defensio simulata confessio rebellio
libertas peccandi Et dicitur consuetudo Item invidia secundum
beatum Augustinum et Johannem Damascenum describitur sic
Invidia est tristicia vel odium de bono alicuius seu alterius
felicitatis seu prosperitatis Unde quis debet aliud sibi conquirere
vel conferre Et optat ei malum Et de bono eius dolet
Vel sic Invidia est tristicia de bonis alterius et de malis
eius leticia Et quod sepe plures species Prima est odium
id est velle alicui malum et non sibi bonum Secunda est
exultacio in adversis proximi Tertia est afflictio in prosperis
proximi Quarta est susurracio que est detractio ~~occulta~~
latens Quinta est detractio manifesta

Aut E. M

BIBLIOTHEK CARLSRUHE

angebunden an Dg 186 (B VIII. 6)
Addicor Bibliothecae Ettomanae Benedictinae in Brisgoja
Hinterdeckel: Ex libris Fratrum minorum
Ex libris Hieronymi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

restauriert Okt. 1981, hh

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

E.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg